

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Αικατερίνη Βίγκου - Γεώργιος Μπίκος - Ανδρομάχη Νιτσιοπούλου
Χριστίνα Νομικού - Πασχαλίνα Στυλιανού

Μελέτη Περιβάλλοντος

Γ' Δημοτικού

Α' ΤΕΥΧΟΣ

Μελέτη Περιβάλλοντος

Γ' Δημοτικού

Α' ΤΕΥΧΟΣ

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής / Αξιολογητής

Κουτσοβίτης Πέτρος Δημήτριος

Εν ενεργεία μέλος Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού Πανεπιστημίου

Αξιολογητής

Μαρκαντώνης Χρήστος

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Αξιολογητής

Μουστάκας Μιχαήλ

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Σωτηροπούλου Άννα

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

Συρίγος Ευάγγελος

Πτυχιούχος γραφιστικής

**Υπεύθυνη του μαθήματος/γνωστικού
αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης****Άννα Αικατερίνη Λυκούρη, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ**

Μέλος της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**Σπυρίδων Δουκάκης****Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής****Υπεύθυνη Πράξης****Πολυξένη Μπίλλα**

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης**Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη**

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Αικατερίνη Βίγκου - Γεώργιος Μπίκος - Ανδρομάχη Νιτσιοπούλου
Χριστίνα Νομικού - Πασχαλίνα Στυλιανού

Μελέτη Περιβάλλοντος

Γ' Δημοτικού

Α' ΤΕΥΧΟΣ

πρώτη ύλη

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Επιστημονικός υπεύθυνος: **Δρ Γεώργιος Μπίκος**, Σύμβουλος Εκπαίδευσης

Συγγραφική ομάδα και επιστημονικοί υπεύθυνοι ψηφιακού εμπλουτισμού:

Αικατερίνη Βίγκου, Δασκάλα δημόσιου Πειραματικού σχολείου (Δρ Παιδαγωγικής)

Γεώργιος Μπίκος, Σύμβουλος Εκπαίδευσης Κοινωνικών Επιστημών (Δρ Διδακτικής)

Ανδρομάχη Ντισιοπούλου, Δασκάλα δημόσιου σχολείου (ΜΔΕ στη Διδακτική και ΜΔΕ στη Γεωγραφία)

Χριστίνα Νομικού, Σύμβουλος Εκπαίδευσης Δασκάλων (Δρ Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης)

Πασχαλίνα Στυλιανού, Σύμβουλος Εκπαίδευσης Δασκάλων (Δρ Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης)

Ειδήμονες γνωστικού αντικειμένου:

Δρ Γεώργιος Μπίκος, Σύμβουλος Εκπαίδευσης κλάδου Κοινωνικών Επιστημών (Θεματικά Πεδία Κοινωνικών Επιστημών), **Μαρία Ιωαννίδου** (ΜΔΕ), Φυσικός, Γυμνασιάρχης δημόσιου σχολείου (Θεματικά Πεδία Φυσικών Επιστημών), **Δρ Αικατερίνη Βίγκου** (Θεματικά Πεδία Τεχνολογίας και Βιοοικολογίας)

Εικονογράφηση: **Ράνια Ηλιάδου**, **Μάριος-Ραφαήλ Στίνης**

Δημιουργία εικόνων με Τεχνητή Νοημοσύνη: **I.C.C.**, **Ζωή Α. Ιωαννίδου**

Συντονισμός ομάδας σχεδιασμού και ανάπτυξης: **Γεώργιος Μπίκος**

Σύμβουλοι παρακολούθησης σε παιδαγωγικά θέματα:

Βαρβάρα Αβραμίδου, Δασκάλα δημόσιου σχολείου (ΜΔΕ)

Γεώργιος Μπίκος, Δρ Διδακτικής των Κοινωνικών Επιστημών

Επιμέλεια έκδοσης: **Δήμητρα Γκούτη-Τσιαμπόκαλου**

Συντονισμός έκδοσης: **Γεώργιος Μπίκος**

Παιδαγωγική και γενική επικύρωση αντικειμένου: **Βαρβάρα Αβραμίδου**, **Γεώργιος Μπίκος**

Φιλολογική επιμέλεια: **Δήμητρα Γκούτη-Τσιαμπόκαλου**

Ψηφιακός εμπλουτισμός: **Μάριος-Ραφαήλ Στίνης**, Επιστήμονας Πληροφορικής

Σχεδιασμός χαρτών: **Αθανασία Σαλονικίδη** (ΜΔΕ), Χαρτογράφος

Σχεδιασμός εξωφύλλου: **Ράνια Ηλιάδου**

Σελιδοποίηση - γραφιστική επιμέλεια: **I.C.C.**, **Ζωή Α. Ιωαννίδου**

Σχεδιασμός - υλοποίηση διαδραστικής έκδοσης (PDF/EPUB): **I.C.C.**, **Ζωή Α. Ιωαννίδου**

Ευχαριστούμε τον ελληνικό δημόσιο φορέα πολιτισμού MOMus –ο οποίος αφορά και προάγει τη μοντέρνα και τη σύγχρονη τέχνη, τη φωτογραφία, τις πειραματικές τέχνες και τη γλυπτική– για τη συνεργασία που είχαμε στη δημιουργία και παραγωγή των εκπαιδευτικών βίντεο του βιβλίου μας, τα οποία άπτονται των πεδίων των Φυσικών Επιστημών.

Η επιλογή του εικονιστικού και ψηφιακού υλικού έγινε με ευθύνη των συγγραφέων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πολιτειότητα

1. Δημότης / πολίτης	9
2. Μια πόλη (ένας Δήμος) για όλους / όλες: διαφορετικότητα / συμπερίληψη	21
3. Αξίες: συνεργασία, σεβασμός, αλληλεγγύη	27
4. Κυκλοφοριακή αγωγή / Οι μαθητές ως επιβάτες σε μέσα μαζικής μεταφοράς	33

Κοινωνικές σχέσεις

1. Ευρύτερες ομάδες μας	40
2. Σχολεία στην Ελλάδα	46
3. Διαπροσωπικές σχέσεις	52
4. Λαϊκός πολιτισμός	58

Ο τόπος, η χώρα, ο πλανήτης που ζω

1. Η χώρα που ζω	68
2. Αλλαγές στον ουρανό και στη γη της χώρας μου	80
3. Ο καιρός και οι εποχές στη χώρα που ζω	91
4. Η πρόγνωση του καιρού στη χώρα μου	97
5. Ο καιρός και το κλίμα στη χώρα μου	105

Ζωή και οικοσυστήματα

Ζώα και φυτά	111
--------------------	-----

Άδειες Χρήσης Φωτογραφιών:

Σελ. 13, 48 (πάνω εικόνες), 61, 113 Χ. Νομικού. / Σελ. 30, 73 Ζωή Χωριατέλλη (εικονογράφος). / Σελ. 22 κάτω δεξιά, 25 (πάνω αριστερά, κάτω δεξιά, κάτω αριστερά), 42 (3η και 4η από αριστερά), 43 (πάνω, δεξιά, κάτω), 59 (1η και 2η εικόνα), 81 (κάτω εικόνες), 100 κάτω αριστερά, 114, 116, 119, 120, 123, 125, 128 (κρι κρι), 129, 130, 131: Pexels License. / Σελ. 59 (3η εικόνα), 63 Σύλλογος Κάτω Μεριάς Αμοργού «Αγία Παρασκευή». / Σελ. 64 Γιάννης Θέμελης (μουσικός & δάσκαλος παραδοσιακών χορών). / Σελ. 65 Δημοτική Βιβλιοθήκη Λάρισας – Συλλογή Γ. Ι. Κατσιόγρα. / Σελ. 84 (Cristo Vlahos), 88 πάνω δεξιά (Ggia): CC BY-SA 3.0 (Wikimedia Commons). / Σελ. 86 (και οι 2 εικόνες), 100 (πάνω δεξιά), 101 (εικόνα πιλότου): PxHere, CC0 / Public Domain. / Σελ. 87 (1η καμένο δάσος) Σαϊτανίδη Ελένη (φωτογράφος). / Σελ. 87 (2η εικόνα – Odysseas031): CC BY-SA 4.0 (Wikimedia Commons). / Σελ. 88 πάνω αριστερά (Καρτ-ποστάλ 1905 – efimeris.gr): Δημόσιο Κτήμα. / Σελ. 88 πάνω δεξιά Ggia, CC BY-SA 3.0 (Wikimedia Commons). / Σελ. 100 πάνω αριστερά: Public Domain (NASA). / Σελ. 100 κάτω δεξιά: B. Saxton, NRAO/AUI/NSF, CC BY 3.0 (Wikimedia Commons). / Σελ. 125 κάτω αριστερά: Δήμητρα Γκούτη-Τσιαμπόκαλου. / Σελ. 128 πλατόνι, Michael Palmer. / Σελ. 132 Πανελλαδική Φιλοζωική και Περιβαλλοντική Ομοσπονδία. / Σελ. 133 (1ος πίνακας – Metropolitan Museum of Art, 2ος πίνακας – Gerard ter Borch): Public Domain / Wikimedia Commons.

Το υπόλοιπο εικονογραφικό υλικό αποτελεί είτε δημιουργία των εικονογράφων είτε έχει παραχθεί με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης, μέσω των προγραμμάτων Midjourney και ChatGPT.

Ευχαριστούμε το Μουσείο Εκπαίδευσης Αγίου Δημητρίου Αθήνας και τον εκπαιδευτικό Κέκερη Γεώργιο.

Η «ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ» ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Αγαπητοί μαθητές και αγαπητές μαθήτριες,

Καλώς ήρθατε στον κόσμο του βιβλίου *Μελέτη Περιβάλλοντος*. Ο κόσμος αυτού του βιβλίου είναι γεμάτος πληροφορίες, υλικό, εικόνες και εμπειρίες, μέσα από τις οποίες θα μπορέσετε να γνωρίσετε το περιβάλλον στο οποίο ζείτε!

Παρ' όλα αυτά, αυτό το σχολικό βιβλίο δεν είναι απλώς ένα εργαλείο για να μελετήσετε το περιβάλλον. Είναι σαν μία πύλη, που σας ανοίγει την πόρτα του κόσμου στον οποίο ζούμε και αναπνέουμε. Στον κόσμο που μας παρέχει τροφή, νερό και καταφύγιο. Ο κόσμος αυτός είναι τα δάση, τα ποτάμια, οι λίμνες, οι θάλασσες, αλλά και οι γειτονιές, οι πόλεις και η χώρα στην οποία ζούμε. Επιπλέον, είναι οι φίλοι και οι φίλες μας, οι συγγενείς και όλοι όσοι έζησαν, ζουν και θα ζήσουν σε αυτό το υπέροχο σπίτι που λέγεται γη!

Σε κάθε σελίδα του θα βρείτε νέες ιδέες, προκλήσεις και αλήθειες που θα σας εμπνεύσουν και θα σας κάνουν να σκεφτείτε. Ανεξάρτητα από το αν σας ενθουσιάζουν οι επιστημονικές ανακαλύψεις και η επιστημονική έρευνα ή η τέχνη, είναι σίγουρο ότι στα κεφάλαιά του θα βρείτε κάτι που σας ενδιαφέρει και θα τραβήξει την προσοχή σας. Μέσα από παιχνίδια, δραστηριότητες και πειράματα, θα γίνετε μελετητές του περιβάλλοντος και πρωταγωνιστές της αλλαγής, για να κάνουμε τον κόσμο μας πιο όμορφο, πιο καθαρό, πιο δίκαιο και πιο υγιή για όλους τους ανθρώπους!

Ετοιμαστείτε, λοιπόν, να αρχίσετε αυτό το εκπληκτικό ταξίδι! Κρατήστε τα μάτια σας ανοιχτά, τη φαντασία σας ενεργή και τη σκέψη σας ζωντανή, για να είστε έτοιμες και έτοιμοι να μάθετε, αλλά και να δράσετε συνεργαζόμενοι με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σας. Άλλωστε, ναι μεν οι «ήρωες» αυτού του βιβλίου είναι ο Μάριος και η Άννα, δύο μαθητές της Γ' Δημοτικού, αλλά, ουσιαστικά, οι κεντρικοί ήρωες αυτού του μαθήματος είστε εσείς οι ίδιοι!

Αγαπητοί και αγαπητές εκπαιδευτικοί,

Το βιβλίο αυτό για το μάθημα *Μελέτη Περιβάλλοντος* σχεδιάστηκε και εκπονήθηκε από μια ομάδα εκπαιδευτικών της πράξης. Έτσι, μετασχηματίζει την ακαδημαϊκή γνώση σε σχολική με βάση σαφείς οδηγίες και πληροφορίες, οι οποίες αφορούν όχι μόνο το εκάστοτε θέμα μελέτης, αλλά και τις πιο δόκιμες και δοκιμασμένες στην τάξη παιδαγωγικές πρακτικές και στρατηγικές, οι οποίες, επιπροσθέτως, προβλέπονται τόσο στο οικείο Πρόγραμμα Σπουδών όσο και στον Οδηγό Εκπαιδευτικού που «συνοδεύει» το Πρόγραμμα.

Ακολουθεί τη δομή των εγχειριδίων του βιβλίου *Μελέτη Περιβάλλοντος* της συγκεκριμένης σειράς των εκδόσεων ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ, έτσι ώστε, εκτός των άλλων, να διευκολύνεται και η εργασία σας. Επιπλέον, οι μαθητές και οι μαθήτριάς σας θα κατανοούν τις πληροφορίες καλύτερα, γιατί θα τις συνδέουν με τις προηγούμενες γνώσεις και θα «χτίζουν» τη νέα γνώση σε γνωστικά σχήματα που έχουν ήδη αποκτήσει.

Περισσότερα και πολύ χρηστικά και χρήσιμα στοιχεία για τη διδακτική αξιοποίηση αυτού του βιβλίου (π.χ. απαντήσεις-λύσεις στις ασκήσεις που φιλοξενεί, βιβλία που μπορείτε να προτείνετε στους μαθητές / στις μαθήτριάς σας, ώστε να συμβάλλετε στην καλλιέργεια της φιλιαναγνωσίας και να τους / τις βοηθήσετε να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, αλλά και προτεινόμενη βιβλιογραφία και οδηγίες για εσάς), μπορείτε να δείτε εδώ:

«Μελέτη Περιβάλλοντος»! Τι μάθημα κι αυτό!
Εγώ το περιβάλλον μου ποτέ δε μελετώ,
γιατί μονάχ' αφήνομαι λεύτερος να το ζω!

Μες απ' το μάθημα αυτό θα 'χεις την ευκαιρία
για ολόκληρο τον κόσμο μας, που είναι και δικός σου,
να κάνεις κάποιες σκέψεις που και τη ζωή σου ίσως
την κάνουνε καλύτερη, αφού θα σε βοηθήσουν
να βλέπεις πια τα πράγματα με μια ματιά καινούρια,
που θα 'ναι πιο υπεύθυνη και πιο αναλυτική.

Το περιβάλλον μας, λοιπόν, δεν είναι μόνο ένα!
Είναι σαφώς το φυσικό - αυτό που φτιάχνει η φύση:
βλέπε τα δέντρα, τα βουνά, τη θάλασσα, τις λίμνες.
Μα είναι και το ανθρώπινο, που είναι η κοινωνία
και όλοι εκείνοι οι άνθρωποι που έχουν μαζί μας σχέση.
Σκέψου τους φίλους, τους γονείς, συμμαθητές, δασκάλους,
τους γείτονες, τους συγγενείς και όσους αγαπάμε.
Υπάρχει όμως στον κόσμο μας και ένα περιβάλλον
που η κοινωνία το 'φτιαξε, μ' ανθρώπινο δεν είναι.
Είναι αυτό το τεχνητό που φτιάξαν οι άνθρωποι,
όταν τα κτίρια έκτιζαν και στήνανε πλατείες,
πισίνες, αεροδρόμια, μεγάλες λεωφόρους
και κάθε είδους κτίσματα, στις πόλεις, στα χωριά.
Με αυτά τα περιβάλλοντα το μάθημα ασχολείται
με τους ανθρώπους, δηλαδή, και τις συνήθειές τους,
αλλά και με τα έργα τους - όπως και με τη φύση.

Εγώ όμως θα πρόσθετα μια φράση και μί' αλήθεια:
Μες απ' αυτό το μάθημα θα δούμε πώς μπορούμε
με κάθε ένα από αυτά τα «περιβάλλοντά» μας
σχέσεις καλές να χτίσουμε και αρμονικά να ζούμε.
Γιατί η ουσία είναι αυτή και πρέπει να την πούμε:
Όσο κι αν είναι όμορφο το κάθε περιβάλλον,
αν όλοι εμείς που μες σ' αυτό ζούμε και κατοικούμε
δε νιώθουμε χαρούμενοι, δε νιώθουμε ευτυχία,
του κόσμου όλου οι ομορφιές δεν έχουνε αξία,
αφού δεν έχουν δύναμη όλους εμάς να κάνουν
με αγάπη ν' αγκαλιάσουμε την ίδια τη ζωή μας...

Εντάξει! Το κατάλαβα! Το μάθημα αυτό
δε μοιάζει με κανένα από τ' άλλα αυτής της τάξης.
Γιατί ασχολείται με πολλά ζητήματα του κόσμου,
αλλά έχει στο επίκεντρο τον άνθρωπο τον ίδιο.
Έτσι λοιπόν με αφορά -νομίζω- αρκετά,
αφού κι εγώ, που είμαι παιδί, τον κόσμο ερευνώ
θέλοντας, πια, τη θέση μου να βρω κι εγώ σ' αυτόν!

Πολιτειότητα

1. Δημότης / πολίτης
2. Μια πόλη (ένας Δήμος) για όλους / όλες:
διαφορετικότητα / συμπερίληψη
3. Αξίες: συνεργασία, σεβασμός, αλληλεγγύη
4. Κυκλοφοριακή αγωγή / Οι μαθητές ως επιβάτες
σε μέσα μαζικής μεταφοράς

1η Θεματική Ενότητα: **Δημότης / πολίτης**

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ▶ Να μάθουμε ποια είναι τα δικαιώματα των παιδιών.
- ▶ Να μάθουμε ποιος είναι ο ρόλος του δημότη και ποια τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του.
- ▶ Να καταλάβουμε ποια είναι η οργάνωση του Δήμου και ποιες είναι οι υπηρεσίες του.

Φύλλα Εργασίας:

1. Γνωρίζουμε ποια είναι τα δικαιώματα των παιδιών;
2. Γνωρίζουμε ποιος είναι ο ρόλος του δημότη και ποια είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των δημοτών;
3. Γνωρίζουμε πώς οργανώνεται ένας Δήμος και ποιες είναι οι υπηρεσίες του;

Λέξεις - κλειδιά:

Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,
Δημοτικό Συμβούλιο, δημοτικοί σύμβουλοι,
υπηρεσίες, συμμετοχή, ενεργός πολίτης

1. Για τα δικαιώματα των παιδιών

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

- Γνωρίζουμε πως όλοι έχουμε **δικαιώματα*** αλλά και υποχρεώσεις.
Ας πούμε στην τάξη ορισμένα από τα δικαιώματα που πιστεύουμε ότι έχουμε.
- Κάθε δικαίωμα γεννά και μια υποχρέωση. Ας συνεργαστούμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας και ας αντιστοιχίσουμε κάθε δικαίωμα με μία υποχρέωση. Στη συνέχεια, ανακοινώνουμε το αποτέλεσμα στην τάξη.

Δικαίωμα

- Να μου φέρονται ευγενικά και να μη με κοροϊδεύουν.
- Να παρακολουθώ απερίσπαστα το μάθημα στην τάξη.
- Να λέω ελεύθερα τη γνώμη μου.
- Να πηγαίνω σχολείο και να μορφωθώ.

Υποχρέωση

- Να δουλεύω στην τάξη με τρόπο που δε θα ενοχλώ τα άλλα παιδιά.
- Να μην προσβάλλω τους άλλους με τη συμπεριφορά μου.
- Να μην απουσιάζω από το σχολείο χωρίς σοβαρό λόγο.
- Να λέω τη γνώμη μου με σεβασμό και να ακούω τη γνώμη των άλλων ακόμα και αν διαφωνώ.

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

- Τα παιδιά, όπως και οι μεγάλοι, έχουν δικαιώματα. Στις εικόνες που ακολουθούν, ας γράψουμε ορισμένα από αυτά χρησιμοποιώντας τις λέξεις που βρίσκονται στην παρένθεση. Στη συνέχεια, ας τα συζητήσουμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας. [υγεία, εκπαίδευση, κατοικία, ελευθερία γνώμης και έκφρασης, αξιοπρέπεια και αυτονομία (παιδιά με αναπηρία), ειδική προστασία (για παιδιά πρόσφυγες)]

Δικαίωμα: στην υγεία, στην εκπαίδευση, στην κατοικία, στο φαγητό και το νερό, στον ελεύθερο χρόνο και την ψυχαγωγία, στην ελευθερία γνώμης και έκφρασης, στην ελευθερία συνεργασίας, στο όνομα, σε ειδική προστασία (για παιδιά πρόσφυγες), στην αξιοπρέπεια και την αυτονομία (παιδιά με αναπηρία).

Τα παιδιά δεν είχαν πάντα δικαιώματα. Παλιότερα, ακόμα και πριν από 70 χρόνια, δεν έστελναν τα παιδιά στο σχολείο, γιατί πίστευαν πως πρέπει όχι μόνο να παίζουν, αλλά και να εργάζονται. Ας δούμε τις παρακάτω εικόνες.

► Πού μπορεί να εργάζονταν τα παιδιά παλιά; Αν ρωτήσουμε τις γιαγιάδες και τους παππούδες μας, ίσως θυμούνται να μας πουν για την παιδική εργασία όταν εκείνοι ήταν παιδιά.

Σήμερα, τα δικαιώματα των παιδιών προστατεύονται από τη **Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού**, η οποία υπογράφηκε το 1989 και αναγνωρίζει ότι τα παιδιά χρειάζονται ειδική φροντίδα και προστασία. Η **Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού** περιλαμβάνει 54 άρθρα και ισχύει σχεδόν σε όλες τις χώρες του κόσμου και για όλα τα παιδιά κάτω των 18 ετών, ανεξαρτήτως φύλου, προέλευσης, θρησκείας, αναπηρίας.

Δυστυχώς, υπάρχουν άνθρωποι σε όλο τον κόσμο που δε σέβονται τα δικαιώματα των παιδιών, όπως βλέπουμε και στις εικόνες.

Υπάρχει, όμως, η «UNICEF» (Διεθνές Ταμείο Επείγουσας Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά), που έχει την εντολή να υπερασπίζεται τα δικαιώματα όλων των παιδιών. Εργάζεται για να διασφαλίσει ότι κάθε παιδί προστατεύεται και είναι υγιές και μορφωμένο, εστιάζοντας στα παιδιά που έχουν περισσότερες ανάγκες.

Στην Ελλάδα υπάρχει ο «Συνήγορος του Πολίτη» για να προστατεύει τα δικαιώματα των πολιτών. Ένα από τα τμήματα του Συνηγόρου του Πολίτη είναι ο «Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού» που έχει αναλάβει τον ρόλο του Συνηγόρου του Παιδιού στην Ελλάδα.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας προβληματιστούμε και ας συζητήσουμε με τον διπλανό / τη διπλανή σας αν τηρούνται τα δικαιώματα των παιδιών σε όλο τον κόσμο, όπως θα έπρεπε. Μπορούμε να γράψουμε 3 περιπτώσεις που δεν προστατεύονται τα δικαιώματα των παιδιών;

.....

.....

.....

Γιατί κάποιοι άνθρωποι δε σέβονται τα δικαιώματα των παιδιών;

.....

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ας γράψουμε 3 δικαιώματα των παιδιών που καταπατώνται όταν γίνεται πόλεμος.

.....

2. Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:

α) Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να πάει σχολείο.	Σ	Λ
β) Τα παιδιά πρέπει να εργάζονται από νωρίς για να μαθαίνουν μια τέχνη.	Σ	Λ
γ) Παιδιά θεωρούνται όλα τα αγόρια και τα κορίτσια έως 18 ετών.	Σ	Λ
δ) Τα παιδιά δεν πρέπει να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους.	Σ	Λ

2. Ο ρόλος του δημότη, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των δημοτών

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Ο Μάριος και η Άννα είναι δημότες σε μια όμορφη μικρή πόλη. Κάποτε, όμως, η πόλη τους δεν ήταν έτσι. Οι δρόμοι είχαν πολλές λακκούβες, το πάρκο ήταν ξεχασμένο, τα παγκάκια ήταν σπασμένα και υπήρχαν πολλά ακόμα προβλήματα. Οι δυο τους, ωστόσο, ήθελαν να τα λύσουν! Έτσι, μάζεψαν και άλλους δημότες και...

► Τι άραγε έκαναν για να γίνει όμορφη η πόλη τους; Ας συζητήσουμε όλοι / όλες μαζί.

Στην παιδική χαρά έχει χαλάσει μία κούνια.

Να ζητήσουμε από τον Δήμο να τη φτιάξει. Δεν πρέπει να αδιαφορούμε για τις ζημιές στη γειτονιά μας!

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Οι δημότες / πολίτες κάθε Δήμου της χώρας έχουν υποχρεώσεις και δικαιώματα. Ποιος χαρακτηρίζεται ως δημότης;

Όλοι οι άνθρωποι είμαστε γραμμένοι σε έναν Δήμο. Υπάρχει ειδικός κατάλογος με τα ονόματά μας, που λέγεται δημοτολόγιο. Στον Δήμο μας είναι γραμμένη όλη οικογένειά μας, έχουμε δηλαδή οικογενειακή μερίδα. Μπορεί, όμως, κάποιος ή κάποια που κατοικεί σε έναν Δήμο να μη θέλει να γραφτεί στο δημοτολόγιο, δηλαδή να μη θέλει να γίνει δημότης του συγκεκριμένου δήμου. Στις δημοτικές εκλογές, που διαλέγουμε Δήμαρχο και δημοτικούς συμβούλους, ψηφίζουν μόνο οι δημότες.

► Εργαζόμαστε τώρα σε ομάδες. Ας παρατηρήσουμε τις παρακάτω εικόνες και ας συζητήσουμε ποια δικαιώματα και ποιες υποχρεώσεις των δημοτών διαπιστώνουμε από τον διάλογο των παιδιών.

Από τη συζήτηση των παιδιών καταλαβαίνουμε πόσο σημαντικό είναι να είμαστε ενεργοί πολίτες. Να συμμετέχουμε στις εκλογές, είτε ως υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι είτε ως ψηφοφόροι. Να νοιαζόμαστε για τη γειτονιά και για την πόλη μας. Να διεκδικούμε από τον / τη Δήμαρχο να γίνονται έργα και να αναλαμβάνουμε δράση για το κοινό καλό.

► Ας γράψουμε 3 δικαιώματα και 3 υποχρεώσεις των δημοτών / πολιτών στον παρακάτω πίνακα.

Δικαιώματα δημοτών / πολιτών	Υποχρεώσεις δημοτών / πολιτών

Μπορούμε να διαβάσουμε στο διαδίκτυο τον «Χάρτη δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του δημότη» που έχει δημιουργήσει ο Δήμος Δράμας. Αν θέλουμε, ας αναζητήσουμε τον Χάρτη και του δικού μας Δήμου.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας μελετήσουμε στις ομάδες μας τον παρακάτω πίνακα και ας αντιστοιχίσουμε τις ανάγκες που υπάρχουν σε έναν Δήμο με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δημοτών / πολιτών. Μπορούμε να σκεφτούμε κι άλλες ανάγκες και δικαιώματα και να συμπληρώσουμε τον πίνακα. Στη συνέχεια, ανακοινώνουμε τα αποτελέσματα στην τάξη.

Δικαιώματα των δημοτών / πολιτών	Ανάγκες σε έναν Δήμο	Υποχρεώσεις των δημοτών / πολιτών
Να πηγαίνουν τα παιδιά σχολείο	Να υπάρχουν αρκετοί κάδοι απορριμμάτων	Να φροντίζουν για την καθαριότητα της πόλης ή του χωριού τους
Να ζουν σε μια καθαρή πόλη ή χωριό	Να υπάρχουν αξιοπρεπή και ασφαλή σχολικά κτίρια	Να μην απουσιάζουν τα παιδιά χωρίς σοβαρό λόγο από το σχολείο
Να ζουν αρμονικά με τα αδέσποτα ζώα της περιοχής	Να υπάρχουν ράμπες και διαγράμμιση στα πεζοδρόμια για άτομα με αναπηρία	Να σέβονται τις θέσεις πάρκινγκ για άτομα με αναπηρία
Να χαίρονται ελεύθερους χώρους για βόλτες και χαλάρωση	Να υπάρχει φροντίδα, σίτιση και στείρωση των αδέσποτων ζώων	Να μην κακομεταχειρίζονται τα αδέσποτα ζώα
Να κυκλοφορούν όλοι αξιοπρεπώς και με αυτονομία* στην πόλη	Να υπάρχει πράσινο και αξιοπρεπείς δημόσιοι χώροι, πλατείες κτλ.	Να σέβονται και να μην καταστρέφουν τους δημόσιους χώρους

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:
 - Οι δημότες πρέπει να διεκδικούν τα δικαιώματά τους. Σ Λ
 - Τα αδέσποτα ζώα πρέπει να φροντίζονται από τον Δήμο αλλά και τους δημότες. Σ Λ
 - Οι δημότες δε χρειάζεται να νοιάζονται για τα προβλήματα του Δήμου, γιατί φροντίζουν γι' αυτά πάντα ο Δήμαρχος και οι συνεργάτες του. Σ Λ
 - Οι δημότες δεν έχουν υποχρέωση να φροντίζουν για την καθαριότητα. Σ Λ

2. Ας αναζητήσουμε και ας κυκλώσουμε, κάθετα ή οριζόντια, 11 λέξεις που έχουν σχέση με τον ρόλο του δημότη, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. (συμμετοχή, ευθύνη, δημοτολόγιο, καθαριότητα, κάδοι, εκλογές, δρόμοι, δράση, πόλη, δήμος, ψήφος)

Μ	Ε	Ρ	Κ	Α	Θ	Α	Ρ	Ι	Ο	Τ	Η	Τ	Α
Δ	Κ	Η	Υ	Α	Υ	Π	Ο	Ψ	Η	Φ	Ι	Ο	Σ
Ρ	Λ	Κ	Α	Δ	Ο	Ι	Δ	Η	Μ	Ο	Σ	Μ	Δ
Ο	Ο	Π	Ο	Λ	Η	Ψ	Ω	Φ	Ω	Τ	Α	Β	Ρ
Μ	Γ	Σ	Υ	Μ	Μ	Ε	Τ	Ο	Χ	Η	Ν	Β	Α
Ο	Ε	Υ	Θ	Υ	Ν	Η	Γ	Σ	Β	Ξ	Υ	Τ	Σ
Ι	Σ	Δ	Η	Μ	Ο	Τ	Ο	Λ	Ο	Γ	Ι	Ο	Η

3. Η οργάνωση του Δήμου και οι υπηρεσίες του

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

- Ας παρατηρήσουμε την εικόνα και ας εντοπίσουμε ποιο είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στη διαδρομή από το σπίτι τους προς το σχολείο. Στη συνέχεια, ανακοινώνουμε το πρόβλημα στην τάξη και το γράφουμε.

.....

.....

.....

► Ας συζητήσουμε στην τάξη ποιες συνθήκες πρέπει να υπάρχουν για να περπατούν οι δημότες με ασφάλεια στους δρόμους.

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας αναρωτηθούμε και ας συζητήσουμε στην ομάδα μας σε ποιον / ποια πρέπει να απευθυνθούν οι δημότες προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα που υπάρχει με το πεζοδρόμιο. Στη συνέχεια, κυκλώνουμε ποια από τις παρακάτω είναι η σωστή απάντηση.

α) στο σχολείο

β) στην αστυνομία

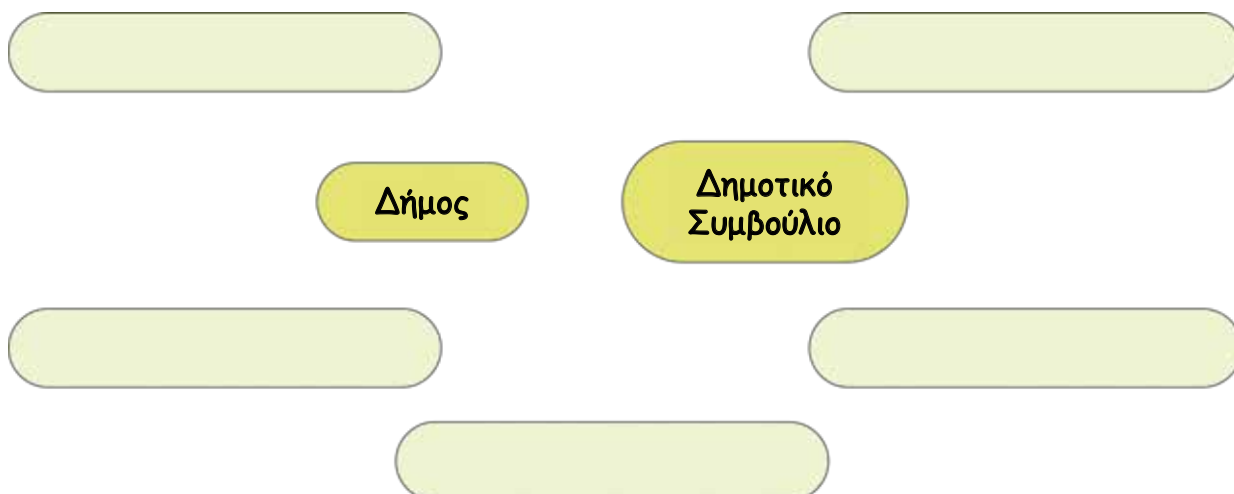
γ) στην Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου

Ανακοινώνουμε τώρα την απάντησή μας στην τάξη, καθώς και γιατί την επιλέξαμε.

Γράφουμε σε ποιον Δήμο ανήκει η γειτονιά μας:

Κάθε Δήμος διοικείται από τον Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο, που παίρνουν αποφάσεις για το καλό του τόπου και των κατοίκων. Αρμοδιότητά τους είναι να λύνουν διάφορα προβλήματα του τόπου, να αποφασίζουν έργα για τη βελτίωση της περιοχής και της ζωής των κατοίκων, να εξασφαλίζουν την καθαριότητα, να οργανώνουν πολιτιστικές εκδηλώσεις για την ψυχαγωγία των κατοίκων και γενικά να φροντίζουν για το κοινό καλό.

► Συμπληρώνουμε στο σχήμα για ποια ζητήματα αποφασίζει ο Δήμος και το Δημοτικό Συμβούλιο.

► Πώς εκλέγεται ο Δήμαρχος και το Δημοτικό Συμβούλιο; Βλέπουμε τις εικόνες και, αφού συζητήσουμε, ας γράψουμε σε ποιο συμπέρασμα καταλήξαμε.

Ας δούμε τη συνέντευξη του Δημάρχου →

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

Ας κάνουμε
μία συνέλευση

► Ποιες είναι οι υπηρεσίες του Δήμου μας; Βάζουμε Χ σε όποια από τις υπηρεσίες γνωρίζουμε. Συζητάμε στην τάξη τι ξέρουμε για καθεμία. Τι προσφέρουν στους δημότες; Έχουμε ακούσει για άλλες υπηρεσίες του Δήμου μας; Μπορούμε να συμπληρώσουμε και άλλες παρακάτω.

Ληξιαρχείο	ΚΑΤΗ	Δημοτική Βιβλιοθήκη
Υπηρεσία Πρασίνου	Δημοτικό Ωδείο	Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης
Παιδικός Σταθμός	Υπηρεσία Καθαριότητας	Τεχνική Υπηρεσία

► Αν θέλουμε, μπορούμε να οργανώσουμε εκλογές στην τάξη μας για την εκλογή μαθητικού συμβουλίου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Συμπληρώνουμε τα κενά με ό,τι ταιριάζει.

Κάθε Δήμος διοικείται από τον και το

Οι δημοτικές εκλογές γίνονται κάθε χρόνια. Εκλέγεται Δήμαρχος όποιος έχει την

2. Γράφουμε 3 υπηρεσίες του Δήμου μας και τι προσφέρει η καθεμία.

.....

.....

.....

3. Γράφουμε 2 έργα που θέλουμε να ζητήσουμε από τον Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου μας. Πώς το καθένα από αυτά θα βοηθήσει να βελτιωθεί η ζωή των κατοίκων της πόλης;

.....

.....

.....

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για τα δικαιώματα των παιδιών, β) για τον ρόλο του δημότη και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, γ) για την οργάνωση του Δήμου; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Τα δικαιώματα όλων των παιδιών κάτω των 18 ετών προστατεύονται από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία αναγνωρίζει ότι τα παιδιά χρειάζονται ειδική φροντίδα και προστασία. Δικαιώματα αλλά και υποχρεώσεις έχουν και οι δημότες ενός Δήμου, δηλαδή όσοι είναι εγγεγραμμένοι στο δημοτολόγιο. Οι δημότες / πολίτες που είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους του Δήμου εκλέγουν κάθε 5 χρόνια τον / τη Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο και από αυτούς διεκδικούν την αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων. Κάθε Δήμος έχει διάφορες υπηρεσίες, οι οποίες εξυπηρετούν τους δημότες και ασχολούνται με θέματα όπως το πράσινο, η καθαριότητα, ο πολιτισμός και αθλητισμός, τα αδέσποτα ζώα κ.ά. Επιπλέον, υπάρχουν και διάφοροι εθελοντικοί φορείς που αναλαμβάνουν δράση για διάφορα τοπικά θέματα.

Γλωσσάρι

Αυτονομία: η δυνατότητα να αποφασίζουμε και να ενεργούμε μόνοι / μόνες μας, χωρίς να εξαρτόμαστε από άλλους ανθρώπους.

Δικαίωμα: το γεγονός ότι, με βάση τον νόμο, επιτρέπεται ένας άνθρωπος να κάνει ελεύθερα κάτι συγκεκριμένο ή να ζητά κάτι συγκεκριμένο από το κράτος και την κοινωνία.

Εκλογικοί κατάλογοι: οι κατάλογοι που έχουν οι Δήμοι στα αρχεία τους, οι οποίοι περιέχουν τα ονόματα των δημοτών που έχουν δικαίωμα ψήφου.

2η Θεματική Ενότητα:
**Μια πόλη (ένας Δήμος) για όλους / όλες:
διαφορετικότητα / συμπερίληψη**

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ▶ Να ευαισθητοποιηθούμε σε θέματα φροντίδας της πόλης (του Δήμου) μας και να αναλάβουμε δράση προκειμένου να βελτιωθεί η ζωή όλων των κατοίκων.
- ▶ Να συνεργαστούμε με σωματεία και με τοπικούς φορείς εθελοντισμού.

Φύλλα Εργασίας:

1. Πώς μπορεί να γίνει μία πόλη χωρίς εμπόδια για όλους;
2. Γνωρίζουμε τι είναι ο εθελοντισμός; Πώς προσφέρει στο κοινό καλό;

Λέξεις - κλειδιά:

άτομα με αναπηρία, ασφάλεια, εθελοντές,
εθελοντικές δράσεις, σύλλογοι εθελοντών

1. Μία πόλη «φιλική» για όλους και όλες

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Ας δούμε
και αυτό
το βίντεο

► Ας δούμε τις εικόνες και ας συζητήσουμε με την ομάδα μας ποια δυσκολία αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένοι άνθρωποι. Ποιοι άλλοι άνθρωποι δυσκολεύονται να κυκλοφορήσουν μόνοι τους με ασφάλεια;

► Γράφουμε 2 λόγους για τους οποίους δυσκολεύονται οι άνθρωποι αυτοί να κυκλοφορήσουν. Στη συνέχεια, ανακοινώνουμε τις απόψεις της ομάδας μας στην τάξη.

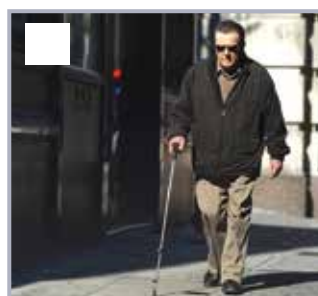
.....

.....

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας παρατηρήσουμε τις παρακάτω εικόνες και ας βάλουμε ένα ✓ όπου οι παρεμβάσεις που έχουν γίνει διευκολύνουν τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη και ένα X όπου δεν έχουν γίνει τα κατάλληλα έργα. Ανακοινώνουμε το αποτέλεσμα στην τάξη.

► Ας βγούμε μία μικρή βόλτα στη γειτονιά ή και μέσα στο σχολείο μας. Ας κρατάμε ένα τετράδιο και ένα μολύβι. Ένα παιδί από την ομάδα μας ας καταγράφει τις παρεμβάσεις που παρατηρούμε (ράμπες, ειδικές διαβάσεις, πεζοδρόμια, ειδικοί ανελκυστήρες), οι οποίες έχουν γίνει για να διευκολύνουν τα άτομα με αναπηρίες, ώστε να έχουν **πρόσβαση*** όπου επιθυμούν. Επίσης, καταγράφουμε ποιες επιπλέον παρεμβάσεις εντοπίζουμε ότι πρέπει να γίνουν για την ευκολότερη και ασφαλή μετακίνησή τους.

Παρεμβάσεις που έχουν γίνει	Τι έργα πρέπει να γίνουν

Όσοι και όσες θέλουν μπορούν να αναλάβουν να φωτογραφίζουν τα συγκεκριμένα σημεία. Με τις φωτογραφίες μπορούμε να δημιουργήσουμε στην τάξη ένα κολάζ, που από τη μία πλευρά θα είναι οι παρεμβάσεις που έχουν γίνει και από την άλλη ό,τι χρειάζεται βελτίωση. Μπορούμε επίσης να ετοιμάσουμε μία παρουσίαση με τις φωτογραφίες και τις προτάσεις μας για να ενημερώσουμε και να **ευαισθητοποιήσουμε*** και τα παιδιά των άλλων τάξεων του σχολείου μας.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας διαβάσουμε το παρακάτω κείμενο και ας το σχολιάσουμε στην ομάδα μας:

Στην Ελλάδα, τα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα κατά τις μετακινήσεις τους, αφού συνήθως υπάρχουν δυσκολίες να μετακινηθούν με λεωφορεία, με ταξί ή να κινηθούν χωρίς βοήθεια στην πόλη. Δυσκολεύονται να πάνε σε θέατρα, κινηματογράφους, ακόμα και στα σχολεία, αλλά και σε πολλούς άλλους χώρους. Αυτά τα προβλήματα δυσκολεύουν την καθημερινή τους ζωή και έτσι συχνά αναγκάζονται να παραμένουν στο σπίτι για πολλές ημέρες. Παρόμοια προβλήματα πρόσβασης αντιμετωπίζουν και άλλες ευάλωτες ομάδες όπως οι ηλικιωμένοι, μητέρες με μωρά κ.ά.

► Γράφουμε 3 προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στις μετακινήσεις τους.

.....

.....

.....

Ας παρατηρήσουμε τις εικόνες με τον διπλανό / τη διπλανή μας και ας τις συζητήσουμε.

► Πώς λέγονται οι άνθρωποι που βοηθούν στην αντιμετώπιση προβλημάτων χωρίς να είναι υποχρεωμένοι; Κυκλώνουμε τη σωστή απάντηση:

α) επαγγελματίες

β) εθελοντές

γ) επιστήμονες

► Ας σκεφτούμε και ας συζητήσουμε στην ομάδα μας: Πώς οι εθελοντές / εθελόντριες βοηθούν την πόλη μας για να είναι πιο «φιλική» για όλους και όλες;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Ας συμπληρώσουμε τα κενά επιλέγοντας από τις λέξεις που βρίσκονται στην παρένθεση. (πρόσβαση, βόλτα, ράμπες, μεταφορικό μέσο, λεωφορείο)

Σήμερα, η Μαρία ήθελε να πάει μια Αναρωτήθηκε πού θα μπορούσε να πάει και πώς, ώστε να έχει με το αμαξίδιό της. Στο δεν μπορούσε να μπει, αφού δεν είχε κατάλληλη εγκατάσταση. Θα ήταν καλύτερα να πάει κάπου που δε χρειάζεται, αλλά θα πρέπει να σκεφτεί τη διαδρομή για να υπάρχουν Αφού σκέφτηκε αρκετά, αποφάσισε πως θα μπορούσε να φτάσει στο κοντινό της πάρκο με λίγη προσπάθεια.

Μπορούμε να κάνουμε και αυτήν τη δραστηριότητα →

2. Εθελοντισμός: Προσφέροντας για το κοινό καλό

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας παρατηρήσουμε τις φωτογραφίες που έχουν σχέση με εθελοντικές δράσεις. Τι συμβαίνει σε καθεμία; Ας συζητήσουμε στις ομάδες μας και ας γράψουμε στο κουτάκι τον αριθμό που ταιριάζει, ανάλογα με το τι βλέπουμε στις φωτογραφίες.

1) δεντροφύτευση

2) καθαρισμός δάσους

3) καταφύγιο ζώων

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας κάνουμε μια έρευνα μέσω διαδικτύου ή τηλεφωνικής επικοινωνίας με τοπικούς φορείς. Μπορούμε να εντοπίσουμε στην περιοχή μας συλλόγους ή άτομα με εθελοντική δράση που προσφέρουν κάτι χωρίς να έχουν κάποιο οικονομικό όφελος;

Σύλλογοι εθελοντών:

Εθελοντικές δράσεις:

► Ας συζητήσουμε στην ομάδα μας μία εθελοντική δράση στην οποία μπορεί να συμμετέχει κάποιο μέλος από εμάς.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας παρατηρήσουμε τις φωτογραφίες, ας σκεφτούμε και άλλες εθελοντικές δράσεις που πραγματοποιούν σύλλογοι ή μεμονωμένα άτομα για να προσφέρουν στο κοινό καλό και ας δημιουργήσουμε έναν κατάλογο σε ένα χαρτόνι. Μπορούμε να ζωγραφίσουμε ή να κολλήσουμε σχετικές εικόνες.

Ας δούμε μία
δραστηριότητα
για τις εθελοντικές
δράσεις →

Ας αντιστοιχίσουμε
τις ανάγκες με
τις εθελοντικές
δράσεις συλλόγων →

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Συμπληρώνουμε τις προτάσεις με τις εθελοντικές δράσεις που είναι στην παρένθεση.
(εθελοντικές παραστάσεις, εθελοντές διασώστες, εθελοντές πυροσβέστες)

- α) Το καλοκαίρι υπάρχει κίνδυνος πυρκαγιάς στο δάσος, γι' αυτό παρακολουθούν οι
β) Σε ιδρύματα που φιλοξενούνται ηλικιωμένοι συχνά γίνονται
..... για να διασκεδάσουν.
γ) Σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών (σεισμοί, πλημμύρες κ.ά.) πάντα βοηθούν και

← Μπορούμε να κάνουμε
και αυτήν τη δραστηριότητα

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για τη σημασία της πρόσβασης σε όλους του χώρους για τα άτομα με αναπηρία, β) για το τι είναι εθελοντισμός; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Οι άνθρωποι με αναπηρία έχουν δικαίωμα να μετακινούνται εύκολα και με ασφάλεια όπου επιθυμούν. Πρέπει λοιπόν να γίνονται οι κατάλληλες παρεμβάσεις σε δρόμους, πεζοδρόμια και κτίρια, όπως ράμπες, ειδικοί ανελκυστήρες, λωρίδες, οδηγοί τυφλών (λωρίδες διαφορετικού χρώματος και υφής για την καθοδήγησή τους), ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία και άλλων ευάλωτων ομάδων. Σημαντικές είναι οι εθελοντικές υπηρεσίες που παρέχουν άτομα ή ομάδες, προς όφελος της κοινωνίας, χωρίς να έχουν κάποια υλική ανταμοιβή. Ο εθελοντισμός δεν είναι υποχρεωτικός, αλλά στηρίζεται στην απόφαση κάθε ατόμου να προσφέρει στη βελτίωση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών, αθλητικών, εκπαιδευτικών και άλλων αναγκών μίας κοινωνίας.

Γλωσσάρι

Ευαισθητοποιώ: παρακινώ κάποιον να δείξει ευαισθησία για ένα κοινωνικό θέμα ή δημιουργώ τις συνθήκες που θα προκαλέσουν το ενδιαφέρον άλλων πολιτών.

Πρόσβαση: το πέρασμα από όπου μπορεί κανείς να πλησιάσει κάπου.

3η Θεματική Ενότητα:
Αξίες: συνεργασία, σεβασμός, αλληλεγγύη

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- Να ευαισθητοποιηθούμε και να καταλάβουμε καλύτερα τι σημαίνουν οι **αξίες** του σεβασμού και της συνεργασίας.
- Να κατανοήσουμε την αξία της **αλληλεγγύης**.

Φύλλα Εργασίας:

1. *Γιατί αξίες όπως ο σεβασμός και η συνεργασία ομορφαίνουν τη ζωή μας;*
2. *Πόση αξία έχει η αλληλεγγύη;*

Λέξη - κλειδί:

διαφορετικότητα

1. Η αξία τού να σέβεσαι τον άλλον και να συνεργάζεσαι μαζί του

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ζωγραφίζουμε την παλάμη μας σε ένα φύλλο χαρτί. Μετά, κόβουμε το περίγραμμα και έτσι έχουμε την παλάμη μας σε χαρτί. Μέσα στη χάρτινη παλάμη, σε κάθε δάχτυλο, γράφουμε με χρωματιστούς μαρκαδόρους τις **αξίες*** που θεωρούμε σημαντικές, επειδή κάνουν καλύτερη τη ζωή μας, όπως αγάπη, σεβασμός, συνεργασία κ.ά. Ζωγραφίζουμε τον κορμό ενός δέντρου σε ένα χαρτόνι και κολλάμε τις παλάμες με τις αξίες μας. Έτσι, θα δημιουργήσουμε το «Δέντρο των αξιών μας»!

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας σκεφτούμε και ας πούμε με μια λέξη τι σημαίνει «σεβασμός». Ένα παιδί μπορεί να γράφει τις απαντήσεις μας στον πίνακα.

Χωρισμένοι στις ομάδες μας, συζητάμε και αποφασίζουμε 9 λέξεις από αυτές που είναι γραμμένες στον πίνακα, οι οποίες κατά τη γνώμη μας συνδέονται περισσότερο με τον σεβασμό. Μπορούμε τώρα να δημιουργήσουμε την πυραμίδα του σεβασμού γράφοντας στη βάση τις λέξεις που είναι σημαντικές για να αναπτύξουμε την έννοια του σεβασμού και στην κορυφή τη λέξη που είναι η πιο σημαντική από όλες.

Ας κάνουμε την αντιστοίχιση

► Γράφουμε 3 προτάσεις που μας δείχνουν καθημερινές καταστάσεις και αρχίζουν με την έκφραση «Σεβασμό δείχνω όταν....». Για παράδειγμα:

Σεβασμό δείχνω όταν περιμένω υπομονετικά τη σειρά μου να μιλήσω.

.....

.....

.....

Πώς αισθανθήκαμε που συνεργαστήκαμε για να ολοκληρώσουμε την πυραμίδα του σεβασμού; Συμπληρώνουμε την εικόνα με τις εκφράσεις και γράφουμε στον κύκλο πώς πιστεύουμε ότι νιώθουν τα παιδιά που συνεργάζονται.

Ας συνεργαστούμε και ας παίξουμε εδώ! →

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας συνεργαστούμε, ας συζητήσουμε στην ομάδα μας και ας συμπληρώσουμε τις παρακάτω προτάσεις:

- ➡ Σεβόμαστε το περιβάλλον όταν
- ➡ Σεβόμαστε τα αδέσποτα ζώα όταν
- ➡ Σεβόμαστε το σχολείο μας όταν
- ➡ Σεβόμαστε τον διπλανό / τη διπλανή μας όταν
- ➡ Σεβόμαστε μια ηλικιωμένη κυρία όταν
- ➡ Σέβομαι τον εαυτό μου όταν

► Μπορούμε να δημιουργήσουμε μια αφίσα, ώστε να **ευαισθητοποιήσουμε** όλο το σχολείο για τη σπουδαιότητα του σεβασμού και της συνεργασίας στη ζωή μας. Ας την αναρτήσουμε και στην ιστοσελίδα του σχολείου μας.

Πρέπει να σεβόμαστε τον κάθε συνάνθρωπό μας, όσο διαφορετικός και αν είναι από εμάς. Αυτό λέγεται **σεβασμός στη διαφορετικότητα**. Άλλωστε, μόνο έτσι θα μπορέσουν και οι **κοινωνικές μας σχέσεις*** να είναι αρμονικές και να μας δίνουν ευχαρίστηση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Γράφουμε 3 περιπτώσεις που έχουμε δείξει σεβασμό σε κάποιο άτομο του περιβάλλοντός μας.

.....

.....

.....

2. Γράφουμε για μία συνεργασία που είχαμε με συμμαθητές και συμμαθήτριές μας. Πώς συνεργαστήκαμε; Ποιο ήταν το αποτέλεσμα;

.....

.....

.....

.....

Μπορούμε να κάνουμε και αυτήν τη δραστηριότητα →

2. Η αξία της αλληλεγγύης προς τον συνάνθρωπο

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► **Ας παίξουμε ένα παιχνίδι!** Ας δημιουργήσουμε πέντε ζευγάρια. Σε κάθε ζευγάρι το ένα μέλος θα κλείσει τα μάτια με ένα μαντίλι και το άλλο μέλος θα αναλάβει τον ρόλο του οδηγού που θα καθοδηγήσει σε μια διαδρομή με εμποδία μέσα στην τάξη. Οι υπόλοιποι παρατηρούμε προσεκτικά τα ζευγάρια, γιατί θα ζητηθεί η γνώμη μας.

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

Αφού ολοκληρώθηκε η διαδρομή των ζευγαριών, ας εκφράσουμε πώς νιώσαμε. Πώς ένιωσαν οι οδηγοί; Πώς ένιωσαν όσοι είχαν κλειστά τα μάτια; Πώς νιώσαμε όσοι και όσες παρατηρούσαμε;

► Επιλέγουμε ένα ζευγάρι, συζητάμε στην ομάδα μας και απαντάμε αν ο / η οδηγός έδειξε αλληλεγγύη. Ας βάλουμε Χ στους λόγους που δικαιολογούν την απάντησή μας.

- ☐ Έδειξε συμπαράσταση στο ζευγάρι του / της.
- ☐ Δεν ενδιαφερόταν για τις ανάγκες του άλλου παιδιού.
- ☐ Αισθανόταν ανώτερος από το ζευγάρι του / της.
- ☐ Έδειξε σεβασμό προς το ζευγάρι του / της.
- ☐ Κατάλαβε τις δυσκολίες του άλλου παιδιού.
- ☐ Δε συμπαραστεκόταν με ευχαρίστηση στο ζευγάρι του / της.
- ☐ Τον / Την ενδιέφερε να είναι ασφαλείς και οι δύο.

Ας ενημερωθούμε
για την αξία της
αλληλεγγύης εδώ!

← Ας δούμε μερικές εικόνες από παγκόσμιες οργανώσεις προστασίας και αλληλεγγύης εδώ!

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας σκεφτούμε με την ομάδα μας κάποιες δράσεις αλληλεγγύης που μπορούμε να οργανώσουμε με το σχολείο μας. Γράφουμε 2 από αυτές τις δράσεις. Συγκεκριμένα, γράφουμε ποιοι / ποιες θα αναλάβουν και ποιοι / ποιες θα συμμετέχουν στις δράσεις, σε ποιους / ποιες θα απευθύνονται και με ποιον τρόπο θα δείξουμε την αλληλεγγύη μας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ανακοινώνουμε τις σκέψεις μας στην τάξη και αποφασίζουμε όλοι μαζί μία δράση αλληλεγγύης που θα υλοποιήσουμε.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Στη γειτονιά κατοικεί μόνη της μία γιαγιά που είναι πολύ ηλικιωμένη. Γράφουμε 3 πράξεις αλληλεγγύης που μπορεί να κάνει η γειτονιά για να της συμπαρασταθεί.

.....

.....

2. Δίπλα από το σπίτι της Μαρίας εγκαταστάθηκε μια οικογένεια προσφύγων. Γράφουμε 3 ενέργειες που μπορεί να κάνει η οικογένεια της Μαρίας για να δείξει την αλληλεγγύη της.

.....

.....

3. Γράφουμε 3 οργανισμούς από την Ελλάδα ή τον κόσμο που υλοποιούν δράσεις αλληλεγγύης.

.....

Ας κάνουμε και αυτές τις δραστηριότητες

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για το τι είναι ο σεβασμός και η συνεργασία, β) για το τι είναι αλληλεγγύη; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Οι αξίες είναι ιδέες που θεωρούμε σημαντικό να τις έχουμε και να τις εφαρμόζουμε και καθορίζουν τον τρόπο ζωής και σκέψης μας. Πολύ σημαντικές αξίες είναι ο σεβασμός, η συνεργασία και η αλληλεγγύη. Ο σεβασμός συνδέεται με θετικά συναισθήματα και εκδηλώνεται με την ευγενική συμπεριφορά και πράξεις φροντίδας, θαυμασμού και εκτίμησης. Η συνεργασία σημαίνει ότι εργαζόμαστε και αγωνιζόμαστε όλοι μαζί για τον ίδιο σκοπό. Προϋπόθεση μιας καλής συνεργασίας είναι να υπάρχουν καλές σχέσεις μεταξύ των μελών μιας ομάδας και ο ένας να βοηθάει τον άλλο. Η αλληλεγγύη σημαίνει αλληλοβοήθεια μεταξύ ανθρώπων που έχουν κοινούς στόχους, αλλά και συμπαράσταση σε ανθρώπους που έχουν προβλήματα.

Γλωσσάρι

Αξία: (συνήθως στον πληθυντικό) κάτι που αναγνωρίζεται από τα άτομα ή από την κοινωνία ως ωφέλιμο και καλό για τη συμβίωση όλων των πλασμάτων.

Κοινωνικές σχέσεις: οι σχέσεις που έχουμε με άλλους ανθρώπους στην καθημερινότητά μας (φιλίες, σχέσεις με την οικογένεια ή συναδέλφους στη δουλειά ή με άτομα στην κοινότητά μας).

4η Θεματική Ενότητα:
**Κυκλοφοριακή αγωγή / Οι μαθητές
ως επιβάτες σε μέσα μαζικής μεταφοράς**

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ▶ Να θυμηθούμε τα μέσα συγκοινωνίας και μαζικής μεταφοράς.
- ▶ Να καταλάβουμε τον ρόλο μας ως επιβάτες / επιβάτιδες στα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Φύλλα Εργασίας:

1. Ποια μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς γνωρίζουμε;
2. Πώς συμπεριφερόμαστε ως επιβάτες / επιβάτιδες στα μέσα μαζικής μεταφοράς;

Λέξεις - κλειδιά:

κυκλοφορία, μετακίνηση, συμπεριφορά, ζώνη ασφαλείας

1. Μέσα συγκοινωνίας και μέσα μαζικής μεταφοράς

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας παρατηρήσουμε τις εικόνες με τα διάφορα **μέσα συγκοινωνίας***. Ας πούμε ποια βλέπουμε και ας γράψουμε 3 από αυτά που έχουμε χρησιμοποιήσει και για ποιον λόγο.

.....

.....

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας συζητήσουμε ποια μέσα συγκοινωνίας χρησιμοποιούμε συχνά. Στη συνέχεια, ας τα ταξινομήσουμε σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με το πού κινούνται (αέρα, ξηρά, θάλασσα). Συμπληρώνουμε τις τρεις στήλες και με άλλα μέσα συγκοινωνίας που ξέρουμε.

Κινούνται στον αέρα	Κινούνται στην ξηρά	Κινούνται στη θάλασσα

Μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς →

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Πώς ταξιδεύουν τα διάφορα προϊόντα από τα χωράφια και τα εργοστάσια ως τα καταστήματα και τις λαϊκές αγορές; Ας το συζητήσουμε στην ομάδα μας και ας συμπληρώσουμε στον παραπάνω πίνακα όποιο επιπλέον **μέσο μεταφοράς*** σκεφτήκαμε.

Τα μέσα συγκοινωνίας που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι και τα μέσα μεταφοράς των προϊόντων λέγονται **μέσα μαζικής μεταφοράς**.

Μέσα μαζικής μεταφοράς

► Ας σκεφτούμε και ας γράψουμε 3 λέξεις για το πώς θα ήταν η ζωή των ανθρώπων χωρίς τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

.....

.....

Αφού ανακοινώσουμε τις λέξεις που σκεφτήκαμε στην ομάδα μας, ας συζητήσουμε και ας αποφασίσουμε ποιες λέξεις θα ανακοινώσουμε σε όλη την τάξη.

.....

.....

► Παρατηρούμε τις εικόνες των μέσων μαζικής μεταφοράς που χρησιμοποιούσαν παλιότερα και τις εικόνες αυτών που χρησιμοποιούμε εμείς σήμερα και τις αντιστοιχίζουμε όπου ταιριάζουν. Πώς αντιστοιχίσαμε χρονικά τα διάφορα μέσα μαζικής μεταφοράς;

παλιά μέσα μαζικής μεταφοράς

σύγχρονα μέσα μαζικής μεταφοράς

← Παρακολουθούμε στο βίντεο ένα πολύ σύγχρονο λεωφορείο από τον Δήμο Τρικκαίων. Ποιος θα ήθελε να μετακινηθεί με αυτό;

► Φανταζόμαστε και ζωγραφίζουμε ένα μέσο μεταφοράς που θα χρησιμοποιούν οι άνθρωποι στο μέλλον.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Αντιστοιχίζουμε ό,τι ταιριάζει.

Μέσα μαζικής συγκοινωνίας ■	■ Φορητό αυτοκίνητο, φορητό πλοίο
Μέσα μεταφοράς ■	■ Τρένο, αεροπλάνο
Μέσα μαζικής μεταφοράς ■	■ Λεωφορείο, τραμ

2. Γράφουμε 2 διαφορές που έχουν τα σύγχρονα μέσα μαζικής μεταφοράς από αυτά που χρησιμοποιούσαν παλιά οι άνθρωποι. Επιλέγουμε από την παρένθεση.
(αργά, γρήγορα, άνετα, κουραστικά)

Τα σύγχρονα είναι και, ενώ τα παλιά μέσα μαζικής μεταφοράς ήταν και

2. Πώς συμπεριφερόμαστε ως επιβάτες / επιβάτιδες στα μέσα μαζικής μεταφοράς

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Παρατηρούμε τις εικόνες και σκεφτόμαστε κανόνες που ισχύουν στα μέσα συγκοινωνίας, για παράδειγμα στο μετρό, στο αεροπλάνο, στο λεωφορείο και σε άλλα. Αν θέλουμε, τους ανακοινώνουμε στην τάξη.

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Προσπαθούμε να θυμηθούμε κάποια συμπεριφορά επιβάτη σε μέσο συγκοινωνίας ή σε στάση που μας έκανε εντύπωση. Αν θέλουμε, μοιραζόμαστε την εμπειρία μας με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές μας.

► Συμπληρώνουμε σε κάθε εικόνα **Σ** αν η συμπεριφορά των επιβατών στα μέσα συγκοινωνίας είναι σωστή και **Λ** αν είναι ή λανθασμένη.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► **Ας παίξουμε!** Υποθέτουμε πως είμαστε επιβάτες / επιβάτιδες σε ένα μέσο συγκοινωνίας. Άλλοι / άλλες είναι ευγενικοί / ευγενικές και υπακούν στους κανόνες, άλλοι / άλλες όχι. Συζητάμε στην ομάδα μας και αναπαριστάμε μία σύντομη σκηνή από τη μετακίνησή μας. Όταν όλες οι ομάδες παρουσιάσουν τη σκηνή τους, μπορούμε να σχολιάσουμε τι είδαμε, ποιες συμπεριφορές ήταν σωστές και ποιες λανθασμένες, αν τηρήθηκαν από τους επιβάτες / τις επιβάτιδες βασικοί κανόνες συμπεριφοράς στα μέσα συγκοινωνίας (π.χ. προσφορά της θέσης στους ηλικιωμένους, σεβασμός στις ουρές, σιγή κατά τη διάρκεια των ανακοινώσεων).

Σκεφτόμαστε όσα ακούσαμε και τι θα είχαμε να προτείνουμε σε κάθε επιβάτη / επιβάτιδα. Ας συζητήσουμε στην ομάδα μας και ας προτείνουμε μέτρα, ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες μετακίνησης με τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Μπορούμε να γράψουμε τα μέτρα που προτείνουμε σε ένα χαρτόνι και να ζωγραφίσουμε ή να κολλήσουμε όποια εικόνα ταιριάζει. Ας αναρτήσουμε το χαρτόνι της ομάδας μας στην τάξη ή/και στην ιστοσελίδα του σχολείου, για να ευαισθητοποιήσουμε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές μας.

Ας κάνουμε μία κατασκευή εδώ! ➔

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Συμπληρώνουμε τις προτάσεις επιλέγοντας από τις παρακάτω λέξεις.

(καθόμαστε, κρατιόμαστε, τρώμε, ζώνες ασφαλείας, τρέχουμε)

α) Στο αεροπλάνο και στο πλοίο επιτρέπεται να

β) Στο μετρό δεν επιτρέπεται να τρώμε και να

γ) Στο λεωφορείο, το τρόλεϊ, το μετρό πρέπει να ή να
από τις ειδικές χειρολαβές ή από κάποιο ειδικό στήριγμα.

δ) Στο αεροπλάνο δένουμε τις όταν ανάβει σχετική ένδειξη.

2. Ας απαντήσουμε στις ερωτήσεις.

α) Πώς μετακινούμαστε από το σπίτι μας στο σχολείο;

β) Πώς μετακινούμαστε από την πόλη μας στη διπλανή πόλη;

Ας κάνουμε άλλη μία δραστηριότητα →

✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;

✦ Σκέψτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για τα μέσα μαζικής μεταφοράς, β) για το πώς πρέπει να συμπεριφέρονται οι επιβάτες / επιβάτιδες στα μέσα μαζικής μεταφοράς; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Για να μετακινηθούμε από τόπο σε τόπο, χρησιμοποιούμε τα μέσα συγκοινωνίας και για να μεταφέρουμε τα εμπορεύματα, τα μέσα μεταφοράς. Από την αρχαιότητα οι άνθρωποι προσπαθούσαν να κάνουν πιο εύκολες τις μετακινήσεις και τις μεταφορές. Δημιούργησαν μέσα μαζικής μεταφοράς που κινούνται στην ξηρά, στον αέρα και στη θάλασσα και στην εποχή μας αυτά τα μέσα είναι σύγχρονα και ταχύτατα. Η μετακίνηση με τα μέσα μαζικής μεταφοράς βοηθάει το περιβάλλον. Όταν είμαστε επιβάτες / επιβάτιδες σε μέσα μαζικής μεταφοράς ακολουθούμε κανόνες.

Γλωσσάρι

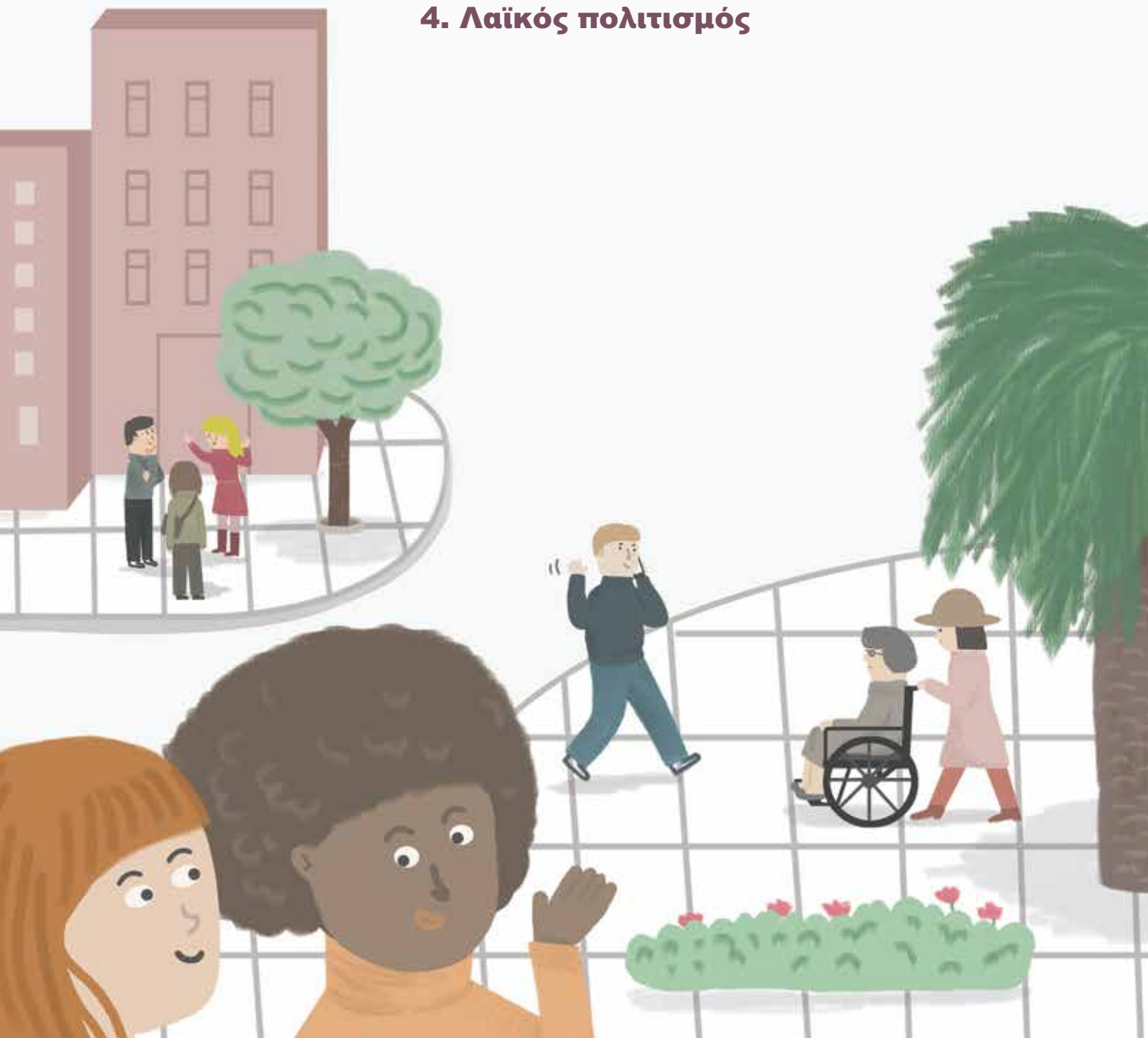
Μέσα μεταφοράς: τα μέσα που μεταφέρουν προϊόντα από την παραγωγή στα καταστήματα.

Μέσα συγκοινωνίας: τα μέσα που μεταφέρουν τους ανθρώπους, έχουν συγκεκριμένα δρομολόγια και απαιτείται εισιτήριο.

Κοινωνικές σχέσεις

1. Ευρύτερες ομάδες μας
2. Σχολεία στην Ελλάδα
3. Διαπροσωπικές σχέσεις
4. Λαϊκός πολιτισμός

1η Θεματική Ενότητα: Ευρύτερες ομάδες μας

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ▶ Να μάθουμε για διάφορες ομάδες που υπάρχουν στην περιοχή μας και στη χώρα μας.
- ▶ Να ανακαλύψουμε ποιοι είναι οι ρόλοι των μελών στις διάφορες ομάδες.

Φύλλα Εργασίας:

1. Ποιες ομάδες υπάρχουν στην περιοχή μας και στη χώρα μας;
2. Ποιοι είναι οι ρόλοι των μελών στις ομάδες;

Λέξεις - κλειδιά:

συνεργασία, συμμετοχή, αξίες, ευθύνη

1. Οι κοινωνικές ομάδες γύρω μας

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Στην παρακάτω εικόνα υπάρχουν **μέλη*** από διάφορες ομάδες. Παρατηρούμε την εικόνα και ενώνουμε τα παιδιά που είναι μέλη της ίδιας ομάδας.

Ας αντιστοιχίσουμε τις παραπάνω εικόνες με τις ομάδες που ανήκουν τα παιδιά.

1. ομάδα μουσικής

2. αθλητική ομάδα

3. περιβαλλοντική ομάδα

► Ας γράψουμε σε ποιες ομάδες ανήκουμε και εμείς.

.....

.....

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας διαλέξουμε μια ομάδα από τις παραπάνω ή μια άλλη στην οποία ανήκουμε. Μπορούμε να συζητήσουμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας και, στη συνέχεια, να απαντήσουμε στις παρακάτω ερωτήσεις.

Όνομα ομάδας:

Σκοπός ομάδας:

Γιατί συμμετέχουν τα μέλη στην ομάδα:

.....

► Ίσως γνωρίζουμε κάποιες ομάδες που υπάρχουν στην περιοχή μας. Μπορούμε να συμπληρώσουμε τον παρακάτω πίνακα στην επόμενη σελίδα με τα αποτελέσματα της έρευνάς μας.

Ομάδες	Στόχοι	Δραστηριότητες

► Αναρωτιόμαστε αν υπάρχουν και άλλες ομάδες στη χώρα μας. Μπορούμε να κάνουμε μία έρευνα ρωτώντας τους γονείς μας ή τους / τις εκπαιδευτικούς του σχολείου μας. Ας γράψουμε 2 πανελλήνιες ομάδες.

► Συζητάμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας γιατί έχει αξία να υπάρχουν αυτές οι ομάδες. Ενημερώνουμε την τάξη για τα αποτελέσματα της έρευνάς μας.

Ομάδες στην περιοχή μας και στη χώρα μας →

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Αφού δούμε τις παρακάτω φωτογραφίες, ας γράψουμε τι είδους ομάδα είναι η καθεμία. (ποδηλατική, κλασικού χορού, βόλεϊ, ποδοσφαίρου)

► Ας συζητήσουμε στην ομάδα μας:

α) Ποια ομάδα θα θέλαμε να δημιουργήσουμε και γιατί;

β) Ποιοι είναι οι στόχοι της;

Ας ζωγραφίσουμε το όνομα και το σήμα της ομάδας μας!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Γράφουμε τις ομάδες όπου ταιριάζουν, ανάλογα αν είναι τοπικές ή εθνικές.
(Γυμναστικός Σύλλογος Καλλιθέας, Πανελλήνιος Σύλλογος Καταναλωτών, Πολιτιστικός Σύλλογος Γυναικών Αμοργού, Πανελλήνιος Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών)

Τοπικές	Εθνικές

Ας αντιστοιχίσουμε τις ομάδες με τις δράσεις! →

2. Οι ρόλοι των μελών στις ομάδες

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Στις παρακάτω εικόνες υπάρχουν διάφορες ομάδες και τα μέλη τους έχουν κάποιους ρόλους. Ας προσπαθήσουμε να τους αναγνωρίσουμε. Αν δεν υπήρχαν ρόλοι σε κάθε ομάδα, θα μπορούσε να λειτουργήσει καλά; Ας αιτιολογήσουμε την απάντησή μας.

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας διαβάσουμε το παρακάτω κείμενο και ας εργαστούμε στις ομάδες μας. Ας συζητήσουμε και ας καταγράψουμε βασικά σημεία για την προσφορά του κάθε μέλους στην ομάδα που ανήκει.

“ Ο Βασίλης είναι μέλος της εθελοντικής ομάδας δενδροφύτευσης. Η Ελένη **συντονίζει*** τη φιλοζωική ομάδα της περιοχής της. Η Λία είναι δασκάλα παραδοσιακών χορών στον πολιτιστικό σύλλογο του Δήμου της. Ο κύριος Γιώργος είναι Πρόεδρος στον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων στο σχολείο του γιου του. ”

	Βασίλης	Ελένη	Λία	κύριος Γιώργος
Ρόλος				
Προσφορά				

► Με τον διπλανό / τη διπλανή μας επιλέγουμε κάποιους ρόλους από την αθλητική ομάδα και συζητάμε γιατί τους θεωρούμε σημαντικούς. Αν κάποιοι ρόλοι λείπουν, θα μπορεί να λειτουργεί σωστά η ομάδα;

- ✓ Αθλητές / Αθλήτριες
- ✓ Προπονητές / Προπονήτριες
- ✓ Ιατρικό Προσωπικό
- ✓ Διοικητικό Προσωπικό
- ✓ Φίλαθλοι και Υποστηρικτές

Ας διοργανώσουμε μία επίσκεψη
σε κάποιον τοπικό σύλλογο ή ομάδα!

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας επιλέξουμε μια ομάδα παιδιών (π.χ. ποδοσφαίρου, παραδοσιακών χορών, μπαλέτου κ.ά.) ας αναπαραστήσουμε μια στιγμή από τη ζωή της. Στη συνέχεια, ας συζητήσουμε όλοι και όλες μαζί. Ποιοι ήταν οι ρόλοι και πώς φέρονταν τα μέλη στην κάθε ομάδα; Σχολιάζουμε αν ήταν σωστή η συμπεριφορά τους και γιατί.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κυκλώνουμε τις προτάσεις με τις οποίες συμφωνούμε:

- α) Είναι σημαντικό να υπάρχουν διάφοροι ρόλοι στις ομάδες.
- β) Τα μέλη είναι υπεύθυνα μόνο σε ατομικό επίπεδο.
- γ) Οι διάφοροι ρόλοι βοηθούν τη λειτουργία της ομάδας.
- δ) Τα μέλη των ομάδων, ανάλογα και με τον ρόλο τους, έχουν ατομική και συλλογική ευθύνη.
- ε) Κάποιο μέλος της ομάδας, ανάλογα με τον ρόλο του, μπορεί να συντονίζει.

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για τις ομάδες σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, β) για τους ρόλους που υπάρχουν στις διάφορες ομάδες; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Κάθε άνθρωπος μπορεί να συμμετέχει σε μία ή περισσότερες ομάδες. Σε αυτές υπάρχουν διάφοροι ρόλοι και το κάθε μέλος της ομάδας προσφέρει ανάλογα με τις δυνατότητές του και τον χρόνο του. Οι ομάδες οργανώνονται καλύτερα και αναλαμβάνουν δράση αρχικά σε τοπικό και, στη συνέχεια, σε εθνικό επίπεδο. Υπάρχουν διάφορες ομάδες που μπορεί να ασχολούνται με τον πολιτισμό, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον αθλητισμό, την υγεία, το περιβάλλον κ.ά. Τα μέλη μιας ομάδας έχουν κοινούς στόχους και συνεργάζονται για να τους πετύχουν. Μέσα από τη συμμετοχή τους σε ομάδες, οι άνθρωποι δραστηριοποιούνται, περνούν καλά και παράλληλα προσφέρουν στην κοινωνία και στους συνανθρώπους τους.

Γλωσσάρι

Μέλος: είναι κάθε άτομο που ανήκει σε μια ομάδα ή έναν σύλλογο.

Συντονίζω: φροντίζω ώστε πολλοί άνθρωποι ή πράγματα να δουλεύουν μαζί σωστά. Για παράδειγμα, ο δάσκαλος / η δασκάλα συντονίζει τη συζήτηση στην τάξη για να μιλούν όλα τα παιδιά με τη σειρά τους.

2η Θεματική Ενότητα: Σχολεία στην Ελλάδα

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- Να μάθουμε τι σημαίνει υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα.
- Να ανακαλύψουμε ποιους τύπους σχολείων περιλαμβάνει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Φύλλα Εργασίας:

1. Γνωρίζουμε ποια είναι η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα;
2. Γνωρίζουμε ποιοι τύποι σχολείων υπάρχουν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα; Ποια είναι η τυπική εκπαίδευση;

Λέξεις - κλειδιά:

υποχρεωτική εκπαίδευση, δικαίωμα στην εκπαίδευση, βαθμίδες εκπαίδευσης, τύποι σχολείων

1. Η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

- Γιατί είναι σημαντικό δικαίωμα η εκπαίδευση για όλους; Ας αναφέρουμε δυο λόγους.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση. Το ίδιο ισχύει και για τους ενήλικες, σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Ας δούμε το άρθρο 14 από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εδώ →

Υπάρχουν όμως παιδιά στον κόσμο που δεν πάνε σχολείο.

- Γράφουμε 2 λόγους που πιστεύουμε ότι εμποδίζουν τα παιδιά να πάνε στο σχολείο τους.

- Ας συζητήσουμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας ποια προβλήματα αντιμετωπίζουν στη ζωή τους όσοι / όσες δεν έχουν πάει στο σχολείο.

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

- Ας πούμε στην τάξη όποιο τύπο σχολείου γνωρίζουμε και ένα παιδί ας καταγράψει στον πίνακα τις απαντήσεις μας. Στη συνέχεια, ας συζητήσουμε στην ομάδα μας και ας καταλήξουμε στο ποια είναι η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα. Αν μελετήσουμε τον παρακάτω πίνακα, θα μας βοηθήσει να απαντήσουμε. Τέλος, τον συμπληρώνουμε.

Υποχρεωτική εκπαίδευση	
	Τα νήπια φοιτούν δύο χρόνια
	Τα παιδιά φοιτούν έξι χρόνια
	Οι έφηβοι φοιτούν τρία χρόνια

Όπου υπάρχουν παιδιά σχολικής ηλικίας το κράτος είναι υποχρεωμένο να ιδρύει σχολεία. Όμως, σε πολύ μικρά μέρη κλείνουν τα σχολεία, γιατί οι οικογένειες φεύγουν και μένουν μόνο άνθρωποι μεγάλοι σε ηλικία.

Ας δούμε τις φωτογραφίες από σχολεία που βρίσκονται σε διάφορα μέρη στην Ελλάδα.

Δημοτικό Σχολείο
Αρχαίας Ολυμπίας, Ηλεία

Δημοτικό Σχολείο Αρκιών,
Δωδεκάνησα

Δημοτικό Σχολείο Καταπόλων
Αμοργού, Κυκλάδες

Ο χάρτης της Ελλάδας →

► Ας εντοπίσουμε τους τόπους των παραπάνω σχολείων στον χάρτη.

← Μπορούμε να κάνουμε και αυτές τις 2 δραστηριότητες εδώ

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Αφού δούμε τις παραπάνω φωτογραφίες, στη συνέχεια ας συζητήσουμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας ποια είναι τα οφέλη από τη φοίτηση στο σχολείο.

Σύμφωνα με τον νόμο, τιμωρείται όποιος έχει την επιμέλεια ανήλικου μαθητή / ανήλικης μαθήτριας και παραλείπει την εγγραφή τους σε σχολείο ή δε φροντίζει για τη **συστηματική*** φοίτησή τους, ανάλογα με την ηλικία, σε σχολείο της δωρεάν υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

► Συζητάμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας και αναφέρουμε στην τάξη 2 λόγους για τους οποίους πρέπει να υπάρχει η υποχρεωτική εκπαίδευση.

Ένας από τους παγκόσμιους στόχους είναι μια ποιοτική εκπαίδευση για όλους.

Περισσότερες πληροφορίες μπορούμε να βρούμε εδώ →

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Συμπληρώνουμε τις προτάσεις με λέξεις από την παρένθεση.

(έξι, νηπιαγωγείο, δημοτικό, γυμνασίου, δύο, λύκειο, πανεπιστήμιο, υποχρεωτική)

Ο Γιώργος έγινε τεσσάρων χρονών και η μαμά του θα τον γράψει στο

Εκεί θα φοιτήσει για χρόνια και μόλις γίνει, θα πάει στο

..... Η αδερφή του, η Ιωάννα, είναι δώδεκα ετών και φέτος θα γρα-

φτεί στην πρώτη Έχει ακόμα τρία χρόνια για να τελειώσει την

..... εκπαίδευση. Μετά, θέλει να πάει άλλα τρία χρόνια στο

και αργότερα να σπουδάσει στο για να γίνει οικονομολόγος.

← Ας δούμε άλλη μία δραστηριότητα εδώ

2. Τα σχολεία στην Ελλάδα - Τυπική εκπαίδευση

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ο Γιώργος θέλει να γίνει μαθηματικός. Ας συνεργαστούμε στην ομάδα μας και ας συζητήσουμε ποια θα πρέπει να είναι η πορεία του στην εκπαίδευση και σε ποια σχολεία θα πρέπει να φοιτήσει για να πετύχει τον στόχο του. Βάζουμε τους τύπους σχολείων που είναι στην παρένθεση σε χρονολογική σειρά. (δημοτικό, λύκειο, γυμνάσιο, νηπιαγωγείο, πανεπιστήμιο)

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας μελετήσουμε με την ομάδα μας το παρακάτω κείμενο. Ας υπογραμμίσουμε τα σχολεία που αναφέρονται και, στη συνέχεια, ας συμπληρώσουμε τον πίνακα γράφοντας τους τύπους σχολείων που βρήκαμε στο κείμενο και ας βάλουμε ένα Χ όπου ταιριάζει, όπως στο παράδειγμα.

Ο Γιάννης και ο Ομάρ φοιτούν στη Γ' δημοτικού. Παρόλο που δεν ήταν μαζί από το νηπιαγωγείο, γιατί ο Ομάρ ήρθε πέρυσι από την πατρίδα του, είναι καλοί φίλοι. Ο Γιάννης έχει μία αδερφή, που πηγαίνει στο γυμνάσιο και θέλει να σπουδάσει οδοντίατρος. Έχει και ο Ομάρ μια αδερφή που, επειδή δεν ήξερε τα ελληνικά, προτίμησε να γραφτεί στο διαπολιτισμικό λύκειο. Θέλει να τελειώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και να γίνει αρχιτέκτονας. Μελετά πολύ για να καταφέρει να σπουδάσει στο Πολυτεχνείο.

Τύποι σχολείων	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Τριτοβάθμια ή ανώτατη εκπαίδευση	Υποχρεωτική εκπαίδευση	Προαιρετική εκπαίδευση
νηπιαγωγείο	Χ			Χ	

← Στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπάρχουν αναλυτικές πληροφορίες για το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας. Ας δούμε εδώ

Ας δούμε κάποιες πληροφορίες για τα Δημοτικά Σχολεία

► Μπορούμε αν θέλουμε να συλλέξουμε περισσότερες πληροφορίες για το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας και να τις συζητήσουμε στην τάξη.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Με βάση όλα όσα μάθαμε και συζητήσαμε στην τάξη, αντιστοιχίζουμε όσα ταιριάζουν:

έξι χρονών	■	■	νηπιαγωγείο	■	
τεσσάρων χρονών	■	■	δημοτικό	■	■ υποχρεωτική εκπαίδευση
δεκαπέντε χρονών	■	■	γυμνάσιο	■	■ προαιρετική εκπαίδευση
δώδεκα χρονών	■	■	λύκειο	■	
δεκαοχτώ χρονών	■	■	πανεπιστήμιο	■	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:

α) Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα περιλαμβάνει μόνο δημοτικό και πανεπιστήμιο.	Σ	Λ
β) Η διάρκεια του δημοτικού σχολείου στην Ελλάδα είναι έξι χρόνια.	Σ	Λ
γ) Μετά το γυμνάσιο τα παιδιά είναι υποχρεωτικό να πάνε στο λύκειο.	Σ	Λ
δ) Η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική μετά το λύκειο.	Σ	Λ

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για την υποχρεωτική εκπαίδευση, β) για το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Η εκπαίδευση είναι δικαίωμα κάθε ανθρώπου, γιατί τον βοηθάει να βελτιώσει τη ζωή του. Στην Ελλάδα, η εκπαίδευση έχει τρεις βαθμίδες: την πρωτοβάθμια, τη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια. Στην πρωτοβάθμια, που είναι υποχρεωτική, ανήκει το νηπιαγωγείο με διετή φοίτηση για παιδιά από τεσσάρων έως έξι ετών και το δημοτικό, που έχει έξι τάξεις και φοιτούν παιδιά από έξι έως δώδεκα ετών. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανήκουν το γυμνάσιο και το λύκειο. Υποχρεωτική εκπαίδευση είναι και το γυμνάσιο, που έχει τρεις τάξεις. Όσοι τελειώνουν το λύκειο μπορούν να σπουδάσουν σε πανεπιστήμιο, στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αλλά έχουν και άλλες επιλογές.

Γλωσσάρι

Συστηματικός -ή -ό: που γίνεται συχνά, που επαναλαμβάνεται.

3η Θεματική Ενότητα: **Διαπροσωπικές σχέσεις**

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- Να μάθουμε πώς μπορούμε να συνεργαζόμαστε και να διαχειριζόμαστε διάφορες καταστάσεις.
- Να ανακαλύψουμε πώς να επιλύουμε προβλήματα που προκύπτουν με άλλα παιδιά.

Φύλλα Εργασίας:

1. Ποια είναι η αξία της συνεργασίας στις σχέσεις μας με τους άλλους ανθρώπους;
2. Πώς διαχειριζόμαστε εντάσεις και διαφωνίες;

Λέξεις - κλειδιά:

αλληλοσεβασμός, αλληλοκατανόηση,
συγκρούσεις, διαμεσολάβηση, διάλογος

1. Οι σχέσεις μας με τους άλλους και η αξία της συνεργασίας

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας παρατηρήσουμε την εικόνα και ας περιγράψουμε τι συμβαίνει. Ας γράψουμε 3 συναισθήματα που μας προκαλεί.

.....

► Ας συζητήσουμε στην ομάδα μας αν έχουμε βρεθεί μπροστά σε ένα παρόμοιο περιστατικό. Γιατί τα παιδιά κατέφυγαν στη βία και όχι στον διάλογο; Ας γράψουμε 2 λόγους.

.....

.....

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας κάνουμε μία έρευνα στην τάξη. Ας κινηθούμε μέσα στην αίθουσα και ας ρωτήσουμε 3 παιδιά να μας πουν μία συμπεριφορά από συγγενείς ή φίλους που τα κάνουν χαρούμενα. Ας τις γράψουμε στον παρακάτω πίνακα και, αν θέλουμε, ας απαντήσουμε και εμείς.

Έχω ένα πρόβλημα που με στεναχωρεί.

Μπορείς να μου πεις πώς να σε βοηθήσω; Θα κάνω ό,τι μπορώ.

Συμπεριφορές που με κάνουν να χαίρομαι:

Χαίρομαι όταν

Χαίρομαι όταν

Χαίρομαι όταν

► Διαβάζουμε τις συμπεριφορές που γράψαμε στην ομάδα μας και δημιουργούμε έναν κατάλογο. Δε χρειάζεται να γράψουμε δύο φορές την ίδια συμπεριφορά. Στη συνέχεια, ανακοινώνουμε στην τάξη τα αποτελέσματα, δημιουργώντας έναν μεγαλύτερο κατάλογο από θετικές συμπεριφορές. Μπορούμε, αν θέλουμε, να τις γράψουμε και σε χαρτόνι και να τις λάβουμε υπόψη για να φτιάξουμε το συμβόλαιο της τάξης μας.

.....

.....

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Μπορούμε να συζητήσουμε με την ομάδα μας πώς νιώθουμε όταν συνεργαζόμαστε;

.....

.....

.....

► Ας συζητήσουμε ποιος είναι ο ρόλος του διαλόγου σε μια συνεργασία. Ποια συμπεριφορά διευκολύνει και ποια δυσκολεύει τη συνεργασία; Γράφουμε 2 συμπεριφορές που τη διευκολύνουν και 2 που τη δυσκολεύουν.

Συμπεριφορές που διευκολύνουν τη συνεργασία	Συμπεριφορές που δυσκολεύουν τη συνεργασία

► Σκεφτόμαστε και συζητάμε στην ομάδα μας αν αξίζει να αλλάξουμε τις ανεπιθύμητες συμπεριφορές για να πετύχει μια συνεργασία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Επιλέγουμε την απάντηση που ταιριάζει περισσότερο στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι κερδίζουμε όταν συζητάμε στην ομάδα μας και κάνουμε διάλογο;

- α) Νευριάζουμε και μιλάμε έντονα.
- β) Καταλαβαίνουμε καλύτερα τι λένε οι συμμαθητές και οι συμμαθήτριές μας.

2. Σε τι βοηθά ο διάλογος κάθε ομάδα;

- α) Όλα τα μέλη καταλαβαίνουν καλύτερα όσα ακούν γιατί κάνουν ερωτήσεις και αποφασίζουν τι θα κάνει η ομάδα.
- β) Κάποια παιδιά επιμένουν και στο τέλος γίνεται αυτό που λένε.

Ας κάνουμε άλλη μία δραστηριότητα εδώ →

2. Πώς να διαχειριζόμαστε τις εντάσεις και τις διαφωνίες μας με τους άλλους

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας εργαστούμε στις ομάδες μας και ας συζητήσουμε ένα περιστατικό που κάποιοι / κάποιες είχαν άσχημη συμπεριφορά, ενώ άλλοι / άλλες απλά παρατηρούσαν. Έπειτα, ας δημιουργήσουμε μια ακίνητη εικόνα για να παρουσιάσουμε τη δυσάρεστη κατάσταση και στα άλλα παιδιά. Η ακίνητη εικόνα θα συμπεριλαμβάνει όλα τα μέλη της ομάδας και θα είναι «σταθερή», χωρίς οποιονδήποτε ήχο ή κίνηση. Η στάση και η έκφραση των προσώπων θα πρέπει να εκφράζουν τι ρόλο έχει και πώς αισθάνεται κάθε χαρακτήρας.

► Μετά την παρουσίαση της ακίνητης εικόνας από κάθε ομάδα, ας συζητήσουμε στην τάξη τι συμβαίνει και πώς θα μπορούσαμε να **διαχειριστούμε*** καλύτερα την κατάσταση ή τη διαμάχη στην εικόνα για να επιλυθεί με τον καλύτερο τρόπο.

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

Η διαμεσολάβηση είναι ένας τρόπος για να λύσουμε μια διαφωνία ή έναν καβγά με τη βοήθεια ενός τρίτου ατόμου, που δεν παίρνει το μέρος κανενός. Αυτό το άτομο ακούει και τις δύο πλευρές και βοηθάει να μιλήσουν ήρεμα μεταξύ τους για να βρουν μια λύση που να είναι δίκαιη για όλους / όλες. Ο διάλογος είναι ο καλύτερος τρόπος να λύνουμε τις διαφωνίες μας.

► Μπορούμε να διαβάσουμε τα παρακάτω κείμενα που αφορούν περιπτώσεις έντασης στο σχολείο και να συζητήσουμε τι θα κάναμε για να βοηθήσουμε στην **επίλυση*** της δύσκολης κατάστασης.

Ο Δημήτρης είναι στεναχωρημένος, γιατί οι συμμαθητές του δεν τον παίζουν στο διάλειμμα, επειδή τους κέρδισε στον αγώνα την ώρα της Γυμναστικής. Στεναχωριέται και για ημέρες κάθεταί μόνος του στο διάλειμμα, ώσπου μια μέρα αποφάσισε να χτυπήσει έναν από τους συμμαθητές του.

Τι θα κάναμε για να βοηθήσουμε να βρεθεί λύση στο πρόβλημα που δημιουργήθηκε μεταξύ των παιδιών;

.....

Από ποιον / ποια θα μπορούσαμε να ζητήσουμε βοήθεια;

.....

Η Μαρία και η Ελένη είναι δύο καλές φίλες, που πηγαίνουν στη Γ' τάξη. Φέτος, στην τάξη τους ήρθε μια καινούρια μαθήτρια, όμως τα δυο κορίτσια δεν την παίζουν στα διαλείμματα και της λένε πως δεν την έχουν φίλη τους.

Τι θα κάναμε για να βοηθήσουμε να αλλάξει η κατάσταση μεταξύ των τριών κοριτσιών;

.....

Θα ζητούσαμε από κάποιον / κάποια βοήθεια;

.....

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Συζητάμε στην ομάδα μας και γράφουμε σε χαρτόνι μια σύντομη ιστορία διαμάχης. Στη συνέχεια, γράφουμε μία πρόταση για να λυθεί η διαφωνία ειρηνικά.

.....

.....

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κυκλώνουμε αυτό που πιστεύουμε πως είναι σωστό:

1. Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος να λύσουμε μια διαφωνία;
 - α) Να επιμένουμε οπωσδήποτε στη δική μας λύση.
 - β) Να κάνουμε διάλογο για να βρούμε μαζί την καλύτερη λύση.
2. Τι σημαίνει κάνουμε διάλογο για να αντιμετωπίσουμε εντάσεις και διαφωνίες;
 - α) Ακούμε προσεκτικά τις απόψεις των άλλων και λέμε ήρεμα τις δικές μας απόψεις.
 - β) Απαιτούμε να συμφωνούν όλοι με τη δική μας άποψη.

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για τις σχέσεις με τους γύρω μας και τη συνεργασία, β) για την επίλυση διαφωνιών και εντάσεων; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Είναι σημαντικό να λύνουμε τις διαφωνίες μας με διάλογο και συνεργασία. Ο λέξη «διάλογος» σημαίνει συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και στηρίζεται στον σεβασμό των διαφορετικών αντιλήψεων. Για να αντιμετωπίσουμε τις εντάσεις στο σχολείο, μπορούμε να ζητάμε βοήθεια από γονείς ή εκπαιδευτικούς. Η διαμεσολάβηση είναι ένας τρόπος επίλυσης διαφωνιών με τη βοήθεια ενός τρίτου ατόμου που δεν παίρνει το μέρος κανενός.

Γλωσσάρι

Διαχειρίζομαι: κάνω κάτι με σωστό τρόπο για να λύσω ένα πρόβλημα ή να φροντίσω κάτι.

Επίλυση: το να βρούμε λύση σε ένα πρόβλημα.

4η Θεματική Ενότητα: Λαϊκός πολιτισμός

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- Να γνωρίσουμε **ήθη** και **έθιμα** από την Ελλάδα.
- Να μάθουμε τι είναι η λαϊκή παράδοση.

Φύλλα Εργασίας:

1. Γνωρίζουμε ήθη και έθιμα της Ελλάδας;
2. Τι γνωρίζουμε για τη λαϊκή μας παράδοση;

Λέξεις - κλειδιά:

δημοτικά τραγούδια, παραδοσιακή μουσική,
παραδοσιακές φορεσιές

1. Ήθη και έθιμα της Ελλάδας

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Βλέποντας τις παρακάτω φωτογραφίες, μας έρχονται στο μυαλό κάποια έθιμα. Ας αναρωτηθούμε αν έχουμε κι εμείς σχετικές αναμνήσεις. Ας βάλουμε μία λεζάντα σε κάθε φωτογραφία.

► Ας συζητήσουμε στην ομάδα μας και ας καταγράψουμε 3 έθιμα που γνωρίζουμε. Από ποια περιοχή της Ελλάδας ή από ποια χώρα είναι;

Το έθιμο είναι από

Το έθιμο είναι από

Το έθιμο είναι από

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

Ξέρατε ότι από τα αρχαία χρόνια, τη συμπεριφορά των ανθρώπων την επηρεάζουν τα ήθη; Δηλαδή όσα σκέφτονται οι άνθρωποι για το τι είναι δίκαιο και σωστό και αυτό επηρεάζει τις πράξεις τους.

Κάποιες πράξεις επαναλαμβάνονται και γίνονται συνήθεια, έτσι δημιουργούνται τα έθιμα.

Βέβαια υπάρχουν έθιμα που έχουν σχέση με τον γάμο, τη γέννηση, τις αγροτικές δουλειές, τις εποχές και τις γιορτές.

Σε όλο τον κόσμο υπάρχουν ωραία έθιμα για τα Χριστούγεννα. Στην Ελλάδα, έχουμε πρωτότυπα έθιμα που συνδέονται με το Δωδεκαήμερο, δηλαδή τις δώδεκα ημέρες που αρχίζουν από τα Χριστούγεννα και τελειώνουν των Θεοφανίων.

Κατά τον εορτασμό του Πάσχα συναντάμε ενδιαφέροντα τοπικά έθιμα σε πολλές πόλεις και νησιά.

► Ας κάνουμε μια έρευνα με την ομάδα μας για τα έθιμα την περίοδο των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα. Ας καταγράψουμε 3 έθιμα που βρήκαμε ή γνωρίζουμε και, στη συνέχεια, ας παρουσιάσουμε ένα έθιμο με όποιον τρόπο θέλουμε (παντομίμα, αφίσα, δραματοποίηση).

Έθιμα των Χριστουγέννων	Έθιμα του Πάσχα

► Ας γράψουμε 1 αποκριάτικο έθιμο που γνωρίζουμε:

.....

.....

Ας ακούσουμε τα κάλαντα από το χωριό Νέα Βύσσα

Μερικά από τα έθιμα της αποκριάς μπορούμε να τα δούμε εδώ

► Έχει πολύ ενδιαφέρον να συζητήσουμε για έθιμα από άλλες χώρες. Όσα παιδιά δεν είναι από την Ελλάδα ας παρουσιάσουν ένα έθιμο της χώρας τους στην τάξη. Μοιάζουν με τα ελληνικά έθιμα;

Ας φτιάξουμε ένα παζλ με το έργο του Νικηφόρου Λύτρα «Τα κάλαντα» εδώ

Φωτογραφία: Χριστίνα Νομικού

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Όταν συμμετέχουμε σε ένα έθιμο με την οικογένεια / τους φίλους και τις φίλες μας, έχει αξία για μας; Τι αισθανόμαστε; Ας το συζητήσουμε στην ομάδα μας και ας γράψουμε 3 συναισθήματα.

Πρόταση για project

συναισθήματα

Ας δούμε τη φωτογραφία και το κείμενο

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Συμπληρώνουμε τα κενά με τις λέξεις από την παρένθεση:
(βασιλόπιτα, χαρταετό, Καθαρή, βάψιμο, έθιμο, αυγών)

- Την Πρωτοχρονιά κόβουμε τη, που είναι πολύ παλιό
- Χαίρομαι όταν με την οικογένειά μου πετάμε την Δευτέρα.
- Στην Ελένη αρέσει πολύ να βοηθάει στο των κόκκινων τη Μεγάλη Πέμπτη.

Ας δούμε και άλλες δραστηριότητες εδώ →

2. Η λαϊκή μας παράδοση

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας θυμηθούμε και ας συζητήσουμε στην ομάδα μας για το αν έχουμε βρεθεί σε παραδοσιακό πανηγύρι. Ας καταγράψουμε τις εμπειρίες μας στον παρακάτω πίνακα απαντώντας στις ερωτήσεις.

Πανηγύρι	Πού έγινε;	Ποια εποχή έγινε;

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας διαβάσουμε τι συζητούν τα παιδιά.

Πηγή: Σύλλογος Κάτω Μεριάς Αμοργού
«ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ»

Μπορούμε να ακούσουμε
ένα ελληνικό παραδοσιακό
τραγούδι εδώ →

► Ποιους από τους παρακάτω παραδοσιακούς χορούς ξέρουμε να χορεύουμε;
Ας ρωτήσουμε δύο συμμαθητές / συμμαθήτριές μας. Μπορούμε να απαντήσουμε και εμείς.

ΧΟΡΟΣ	Το όνομά μας:	Το όνομα συμμαθητή / συμμαθήτριας:	Το όνομα συμμαθητή / συμμαθήτριας:
Καλαματιανός			
Τσάμικο			
Ζεϊμπέκικο			
Μπάλος			
Άλλος			

← Περισσότερες πληροφορίες για
τους παραδοσιακούς χορούς εδώ

και για τα παραδοσιακά
όργανα εδώ →

Πηγή: βιβλίο «Φυσικής Αγωγής» (Α-Β Δημοτικού, 2013)

Πηγή: βιβλίο «Φυσικής Αγωγής» (Γ-Δ Δημοτικού, 2013)

Ξέρετε πως τα έθιμα και τις παραδόσεις της Ελλάδας προσπαθούν να κρατούν ζωντανά και οι Έλληνες που ζουν στο εξωτερικό; Είναι γι' αυτούς ο συνδετικός κρίκος με την πατρίδα.

Το ίδιο κάνουν και όλοι όσοι ζουν μακριά από την πατρίδα τους. Προσπαθούν να διατηρούν τα έθιμα και τις παραδόσεις τους και στη νέα πατρίδα.

Βέβαια, όπως είναι φυσικό, υπάρχει πάντα η αλληλεπίδραση των πολιτισμών.

Στη λαϊκή παράδοση ανήκουν όλα όσα δημιούργησε ο λαός στο πέρασμα των χρόνων. Αυτά αποτελούν τον λαϊκό πολιτισμό και είναι τα ήθη και τα έθιμα, τα δημοτικά τραγούδια, τα έργα υφαντικής και ξυλογλυπτικής, τα λαϊκά παραμύθια, οι μύθοι και οι θρύλοι, η γλώσσα, οι παροιμίες, οι ενδυμασίες, οι θρησκευτικές παραδόσεις.

Πηγή: Γιάννης Θέμελης

Η φωτογραφία αριστερά, όπως και το βίντεο στο QR που ακολουθεί, απεικονίζουν ανθρώπους που γεννήθηκαν από Έλληνες γονείς και ζουν στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Οι Έλληνες και τα παιδιά τους προσπαθούν να διατηρούν τα έθιμα και τις παραδόσεις της Ελλάδας και στο εξωτερικό.

Κάθε τόπος έχει τους δικούς του μύθους και θρύλους, που από τα πολύ παλιά χρόνια σώζονται ως σήμερα από στόμα σε στόμα και δημιουργήθηκαν στην προσπάθεια των ανθρώπων να εξηγήσουν διάφορα γεγονότα.

► Γνωρίζουμε τον μύθο της Περσεφόνης ή τον μύθο της γοργόνας, της αδερφής του Μέγα Αλέξανδρου; Ποιους άλλους μύθους ξέρουμε; Μπορούμε να ψάξουμε σε βιβλία ή στο διαδίκτυο.

► Ας κάνουμε μια έρευνα με την ομάδα μας. Ας καταγράψουμε στοιχεία της λαϊκής παράδοσης από όλη την Ελλάδα. Μπορούμε να συζητήσουμε για όσα ξέρουμε, να ρωτήσουμε συμμαθητές / συμμαθήτριες, εκπαιδευτικούς, γονείς, γιαγιάδες και παππούδες. Μπορούμε, επίσης, να αναζητήσουμε στο διαδίκτυο με τη βοήθεια του δασκάλου / της δασκάλας μας λαογραφικά μουσεία, τα οποία διατηρούν στοιχεία της λαϊκής παράδοσης.

Λαϊκή παράδοση της Ελλάδας				
Έθιμα	Παραδοσιακά τραγούδια	Παραδοσιακές ασχολίες	Μύθοι και θρύλοι	Λαογραφικά μουσεία

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Παρατηρούμε τα δύο έργα τέχνης που ακολουθούν. Ας περιγράψουμε τον κάθε πίνακα στην ομάδα μας. Γιατί τον δημιούργησε ο ζωγράφος; Τι ήθελε να εκφράσει;

Μπορούμε να περιγράψουμε το περιβάλλον και τα πρόσωπα που απεικονίζονται. Πώς είναι η ενδυμασία τους και με τι ασχολείται κάθε πρόσωπο στον πίνακα ζωγραφικής; Ποια συναισθήματα προκαλεί κάθε πίνακας σε μας;

Ας μοιραστούμε τις σκέψεις μας με την τάξη.

«Ο λυράρης» του Σπύρου Βασιλείου

Βασιλείου Σπύρος (1902-1985),
«Ο λυράρης», Δημοτική Βιβλιοθήκη Λάρισας,
Συλλογή Γ. Ι. Κατσίγρα

«Σκυριανή» του Δημήτριου Στεφανόπουλου

Στεφανόπουλος Δημήτριος (1881-1932)
«Σκυριανή» Δημοτική Βιβλιοθήκη Λάρισας,
Συλλογή Γ. Ι. Κατσίγρα

Πρόταση για project →

Αν θέλουμε μπορούμε να μπούμε στην ιστοσελίδα του «Λαογραφικού μουσείου Μετσόβου», καθώς επίσης και στην ιστοσελίδα «το Μουσείο της πόλης του Βόλου» για εικονική περιήγηση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Συμπληρώνουμε τα κενά με τις λέξεις από την παρένθεση:
(τραγούδια, λαϊκή παράδοση, λαϊκά, παραδοσιακές)

Στη ανήκουν όλα όσα δημιούργησε ο λαός στο πέρας των χρόνων. Σε αυτήν ανήκουν τα έθιμα, τα δημοτικά, τα παραμύθια, οι ενδυμασίες κ.ά.

2. Γράφουμε 3 δημοτικούς χορούς που γνωρίζουμε:
.....

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για τα ήθη και έθιμα στην πατρίδα μας, β) για τη λαϊκή μας παράδοση; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Όσα σκέφτονται οι άνθρωποι για το τι είναι δίκαιο και σωστό αποτελούν τα ήθη, τα οποία επηρεάζουν τη συμπεριφορά και τις πράξεις τους. Κάποιες πράξεις επαναλαμβάνονται και γίνονται συνήθεια. Έτσι, δημιουργούνται τα έθιμα, που διατηρούνται από γενιά σε γενιά και γίνονται λαϊκή παράδοση. Τα έθιμα, οι χοροί, οι μύθοι, οι θρύλοι, τα λαϊκά παραμύθια, τα δημοτικά τραγούδια, τα παραδοσιακά φαγητά, τα πανηγύρια μας συνδέουν με τις ρίζες μας.

Γλωσσάρι

Οίκος: σπίτι.

Ο τόπος, η χώρα, ο πλανήτης που ζω

1. Η χώρα που ζω

2. Αλλαγές στον ουρανό και στη γη της χώρας μου

3. Ο καιρός και οι εποχές στη χώρα που ζω

4. Η πρόγνωση του καιρού στη χώρα μου

5. Ο καιρός και το κλίμα στη χώρα μου

1η Θεματική Ενότητα: Η χώρα που ζω

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- Να μάθουμε να εντοπίζουμε τις πληροφορίες που δίνουν οι χάρτες (πολιτικός, γεωμορφολογικός) για τη χώρα και τον τόπο μας, τους γεωγραφικούς όρους των χαρτών, τα όρια και τα γεωγραφικά διαμερίσματα της Ελλάδας στον πολιτικό χάρτη και τα κύρια γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της Ελλάδας στον γεωμορφολογικό χάρτη.

Φύλλα Εργασίας:

1. Μπορούμε να εντοπίσουμε τον τόπο μας στον χάρτη;
2. Γνωρίζουμε τι είναι το γεωγραφικό λεξικό;
3. Σε ποιο γεωγραφικό διαμέρισμα μένουμε;
4. Μπορούμε να καταγράψουμε όσα μάθαμε για τον τόπο μας;

Λέξεις - κλειδιά:

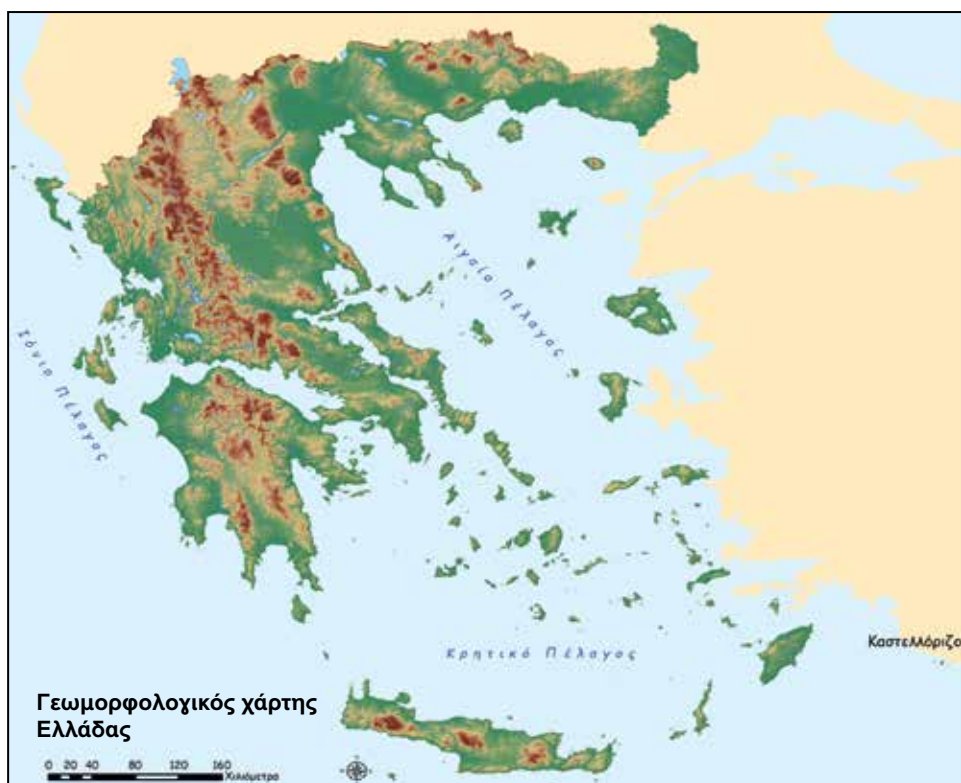
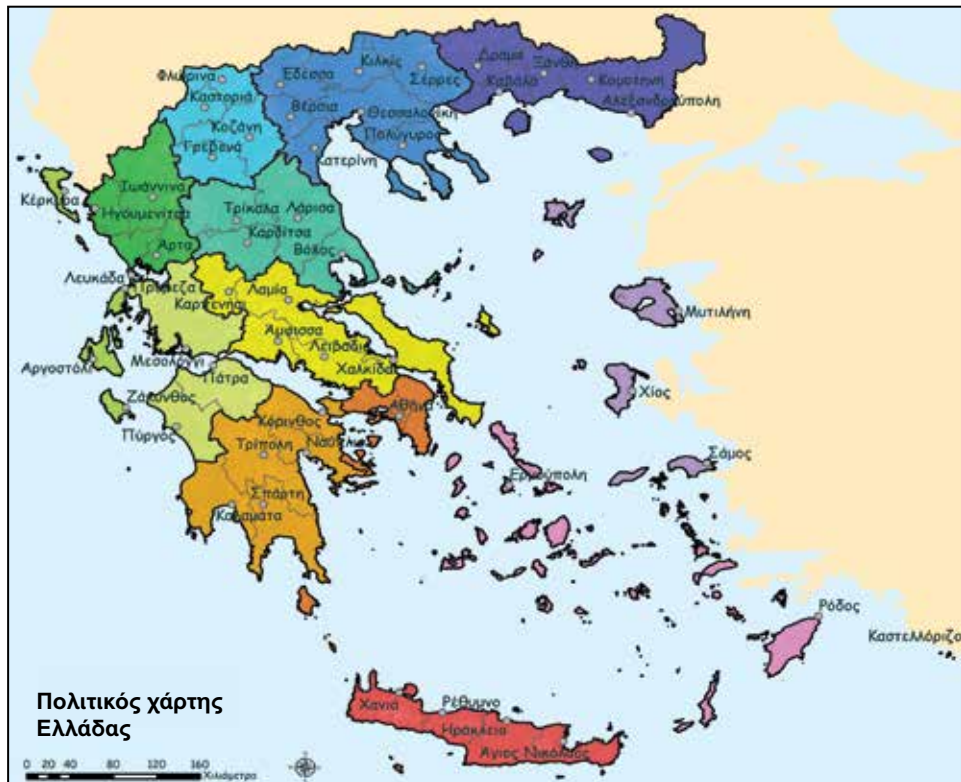

γεωμορφολογικός χάρτης, πολιτικός χάρτης,
γεωγραφικοί όροι, ταυτότητα χάρτη,
γεωμορφολογία, φυσικά σύνορα,
γεωγραφικά διαμερίσματα

1. Η χώρα μου και ο τόπος μου στον χάρτη

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας αναζητήσουμε και ας εντοπίσουμε στον χάρτη της Ελλάδας τον τόπο μας. Στη συνέχεια, ας απαντήσουμε στις παρακάτω ερωτήσεις:

Ποιο είναι το όνομα του τόπου που ζούμε;

Είναι χωριό ή πόλη;

Ποια πόλη είναι πιο κοντά στον τόπο μας;

Μπορούμε να εντοπίσουμε τον τόπο μας στον χάρτη της τάξης;

Μπορούμε να σκεφτούμε 5 λέξεις που περιγράφουν τον τόπο μας;

.....
.....

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

Πώς λέγεται η χώρα που ζούμε;

Πώς θα περιγράψαμε το σχήμα της;

Ποιες άλλες χώρες γνωρίζουμε;

► Έχουμε συμμαθητές και συμμαθήτριες που **κατάγονται*** από άλλες χώρες; Αν ναι, ας μας μιλήσουν γι' αυτές. Είναι μακριά ή κοντά στη χώρα που ζούμε;

← Ας αντιστοιχίσουμε τις ονομασίες με τους χάρτες

Ας βρούμε τη χώρα μας →

Ένας χάρτης παρουσιάζει τα σημαντικά μέρη και χαρακτηριστικά μιας περιοχής. Ο χάρτης μπορεί να δείχνει κάτι μεγάλο, όπως μια χώρα ή μια μικρότερη περιοχή, όπως ένα πάρκο.

Ο **γεωμορφολογικός χάρτης** δείχνει τα φυσικά χαρακτηριστικά ενός τόπου, όπως βουνά, πεδιάδες, ποτάμια.

Ο **πολιτικός χάρτης** δείχνει τα χαρακτηριστικά του τόπου που δημιουργούνται από ανθρώπους, όπως σύνορα, πόλεις, δρόμοι.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Γνωρίσαμε τη χώρα που ζούμε μέσα από δύο διαφορετικούς χάρτες. Οι φράσεις που ακολουθούν αναφέρουν πληροφορίες για τους χάρτες. Ας βάλουμε κάθε πληροφορία στον κατάλληλο τύπο χάρτη.

Τα χρώματά του είναι πολλά και έντονα.	Παρουσιάζει βουνά, πεδιάδες, ποτάμια.
Τα χρώματά του είναι κυρίως καφέ, πράσινο, μπλε.	Παρουσιάζει χώρες, πόλεις.
Τον χρησιμοποιούν οι οδηγοί.	Τον χρησιμοποιούν οι ορειβάτες.

Πολιτικός χάρτης

Γεωμορφολογικός χάρτης

► Ποιον χάρτη χρειάζεται ένας πιλότος αεροπλάνου; Τον πολιτικό ή τον γεωμορφολογικό;

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:

- α) Ο γεωμορφολογικός χάρτης παρουσιάζει τις πόλεις κάθε χώρας. Σ Λ
β) Ο πολιτικός χάρτης έχει κυρίως χρώματα μπλε, καφέ, πράσινο. Σ Λ

Ας κάνουμε άλλη μία δραστηριότητα εδώ →

2. Διαβάζω και καταλαβαίνω τους χάρτες

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Οι γεωγραφικοί όροι είναι λέξεις που μας διευκολύνουν να καταλάβουμε τις πληροφορίες που μας δίνουν οι χάρτες. Όλοι μαζί φτιάχνουν ένα γεωγραφικό λεξικό!

Γεωγραφικοί όροι	Περιγραφή
οροσειρά	πολλά βουνά στη σειρά
όρος / βουνό	μεγάλο φυσικό ύψωμα του εδάφους, προεξοχή του εδάφους
λόφος	ύψωμα της γης χαμηλότερο από το βουνό
λίμνη	μεγάλη κοιλότητα του εδάφους γεμάτη με γλυκό νερό
ποτάμι	μεγάλο φυσικό ρεύμα γλυκού νερού που δημιουργείται είτε από πηγές είτε από ρυάκια και ρέει μέσα σε φυσικά αυλάκια της επιφάνειας της γης
κοίτη ποταμού	κοιλότητα του εδάφους όπου κυλούν (ρέουν) τα νερά του ποταμού
ακρωτήριο	άκρη της ξηράς που εισχωρεί (μπαίνει) βαθιά μέσα στη θάλασσα
κόλπος	φυσικό βαθούλωμα της στεριάς μέσα στο οποίο εισχωρεί (μπαίνει) η θάλασσα
χερσόνησος	τμήμα ξηράς που το βρέχει η θάλασσα από τρεις πλευρές και που συνδέεται με τη στεριά από μία μόνο πλευρά
πορθμός	στενή λωρίδα θάλασσας που χωρίζει δύο στεριές και ενώνει δύο θάλασσες
ισθμός	στενή λωρίδα γης που ενώνει δυο στεριές και χωρίζει δυο θάλασσες
θάλασσα	μεγάλη κοιλότητα του εδάφους γεμάτη με αλμυρό νερό
νησί	μεγάλο κομμάτι ξηράς που περιτριγυρίζεται από τα νερά θάλασσας, λίμνης, ποταμού
πεδιάδα	οριζόντια, επίπεδη και ομαλή έκταση γης, κάμπος

Πηγή: Λεξικό της κοινής νεοελληνικής Μ. Τριανταφυλλίδη. Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας παρατηρήσουμε στην εικόνα της επόμενης σελίδας το τοπίο με τους γεωγραφικούς όρους, ας συζητήσουμε μεταξύ μας και ας γράψουμε στα καρτελάκια τις σωστές απαντήσεις. Συμβουλευόμαστε τον πίνακα με την περιγραφή των γεωγραφικών όρων.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

Βρίσκουμε τους γεωγραφικούς όρους που μάθαμε εδώ →

► Ας σχεδιάσουμε στο μπλοκ της ζωγραφικής μας έναν χάρτη με τα σημαντικά σημεία του τόπου μας (π.χ. ένα πάρκο, μια πλατεία, μια γειτονιά, το βουνό ή τον λόφο, το λιμάνι, την αγορά, το ποτάμι, τη γέφυρα κτλ.) και ας τον παρουσιάσουμε στην τάξη μας. Στη συνέχεια, συζητάμε για τις πληροφορίες που δίνουμε και για τον τρόπο που τις έχουμε αποτυπώσει.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

α) Η λίμνη είναι μια κοιλότητα του εδάφους γεμάτη με αλμυρό νερό. Σ Λ

β) Η χερσόνησος είναι ένα τμήμα ξηράς που το βρέχει η θάλασσα από τρεις πλευρές. Σ Λ

Ας δούμε εδώ άλλη μία δραστηριότητα →

3. Ο τόπος μου και η χώρα μου μέσα στους χάρτες

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας δούμε πάλι τον πολιτικό και γεωμορφολογικό χάρτη στην αρχή της ενότητας.

Κάθε χάρτης διαθέτει μια **ταυτότητα**, δηλαδή κάποια στοιχεία τα οποία τον χαρακτηρίζουν και με τα οποία μπορούμε να τον αναζητήσουμε. Οι δύο χάρτες που βλέπουμε απεικονίζουν την Ελλάδα, όμως ο καθένας δίνει διαφορετικές πληροφορίες για τη χώρα μας. Έχει διαφορετική **ταυτότητα**, όπως λέμε.

Κάθε χάρτης πρέπει να έχει έναν **τίτλο**, ένα όνομα που δείχνει το περιεχόμενό του.

Τον τίτλο του χάρτη τον βρίσκουμε σε διάφορα σημεία πάνω, κάτω ή στο πλάι.

Ο χάρτης που παρουσιάζει τα βουνά, τις πεδιάδες, τα ποτάμια και τις λίμνες της χώρας λέγεται

Ο χάρτης που παρουσιάζει τους νομούς, τις πόλεις, τους δρόμους της Ελλάδας λέγεται

Κάθε χάρτης, για να μπορεί να διαβαστεί από όλες και όλους, αντί για λέξεις χρησιμοποιεί κάποια σύμβολα και χρώματα. Αντί να γράψουμε πάνω στον χάρτη τη λέξη «ποτάμι», σχεδιάζουμε μια μπλε γραμμή ή αντί να γράψουμε «εδώ είναι το χωριό μας ή η πόλη μας», βάζουμε μια μαύρη κουκκίδα. Τα σύμβολα και τα χρώματα του χάρτη, που είναι ένα είδος παγκόσμιας γλώσσας που μπορούν όλοι οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο να την καταλάβουν, αποτελούν το **υπόμνημα του χάρτη**.

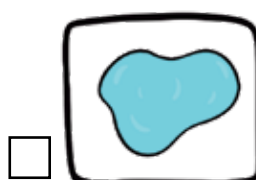
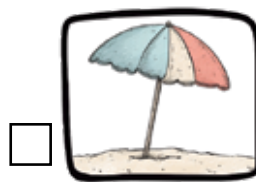
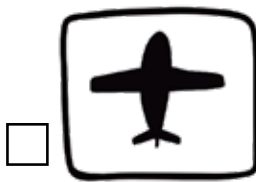
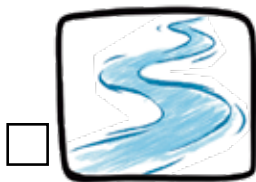
Ας δούμε
εδώ τα
σύμβολα
του χάρτη

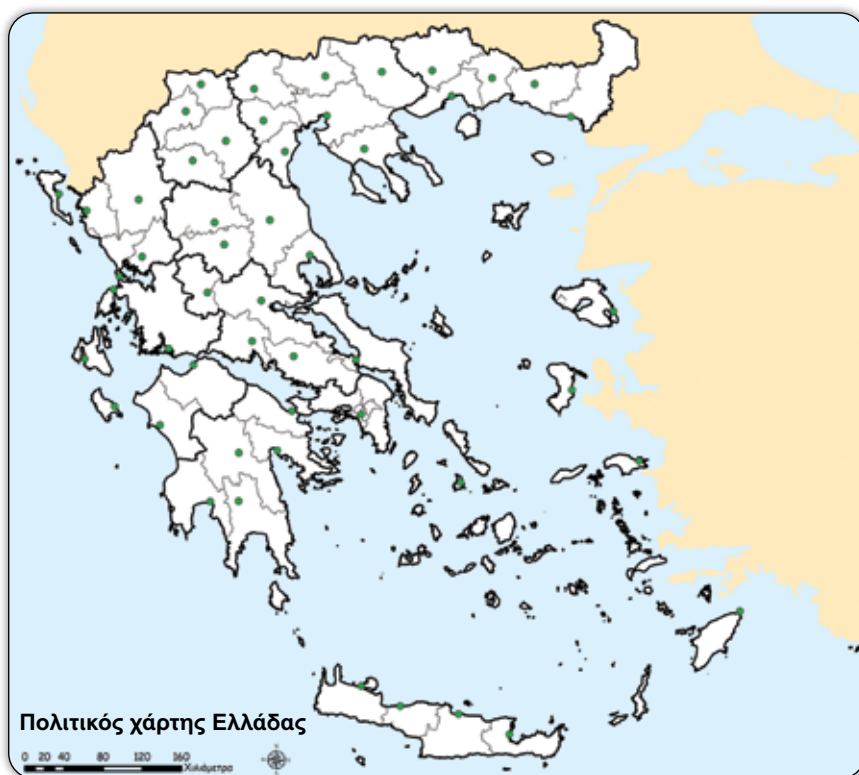
ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Αντιστοιχίζουμε κάποια από τα σύμβολα του χάρτη με τη σημασία τους: 1) εθνική οδός, 2) πόλη, 3) ποτάμι, 4) λίμνη, 5) μοναστήρι, 6) αεροδρόμιο, 7) λιμάνι, 8) παραλία

Η χώρα μας είναι χωρισμένη σε μεγάλα τμήματα που ονομάζονται **γεωγραφικά διαμερίσματα**. Οι τόποι ενός γεωγραφικού διαμερίσματος έχουν μεταξύ τους κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Ένα γεωγραφικό διαμέρισμα χωρίζεται από τα άλλα με φυσικά σύνορα, όπως οροσειρές ή θάλασσα.

► Ας χρωματίσουμε στον πολιτικό χάρτη της Ελλάδας που ακολουθεί το γεωγραφικό διαμέρισμα στο οποίο βρίσκεται ο τόπος που ζούμε. Ας εντοπίσουμε και ας χρωματίσουμε και άλλα γεωγραφικά διαμερίσματα στα οποία μπορεί να ζουν συγγενείς ή φίλοι / φίλες μας.

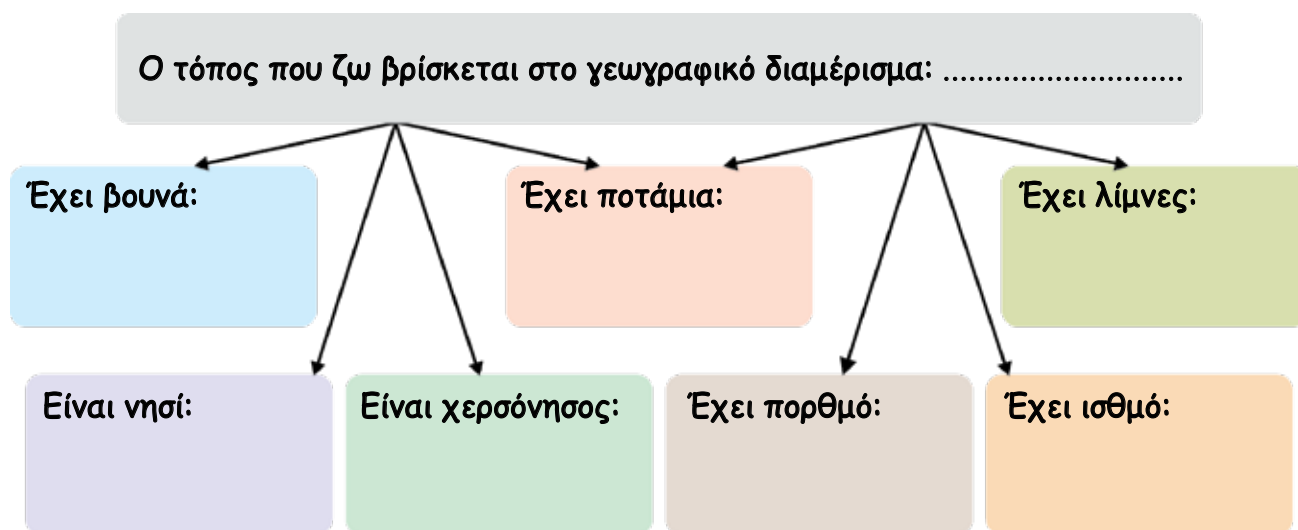

Μπορούμε να βρούμε τις πόλεις; Ας χρησιμοποιήσουμε τον πολιτικό χάρτη της Ελλάδας ως οδηγό και ας ανακαλύψουμε τις μεγάλες πόλεις των γεωγραφικών διαμερισμάτων που γνωρίζουμε.

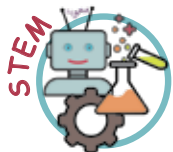
ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας καταγράψουμε όσα μάθαμε για τον τόπο μας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Τι είναι το γεωγραφικό διαμέρισμα;
2. Η ταυτότητα του χάρτη περιλαμβάνει τον και το
3. Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν η πρόταση είναι λανθασμένη:
 - α) Τα λιμάνια στον χάρτη συμβολίζονται με ένα αεροπλάνο. Σ Λ
 - β) Τα αεροδρόμια στον χάρτη συμβολίζονται με ένα αεροπλάνο. Σ Λ

1) Ας οργανώσουμε έναν **ταξιδιωτικό οδηγό*** σχεδιάζοντας τη διαδρομή από την πόλη της Κοζάνης στα Χανιά της Κρήτης και ας καταγράψουμε τα ευρήματά μας στην επόμενη σελίδα.

- ✦ Από ποιες πόλεις και γεωγραφικά διαμερίσματα θα περάσουμε; Ας τις καταγράψουμε στον χάρτη.
- ✦ Στη διαδρομή μας θα συναντήσουμε βουνά, πεδιάδες, λίμνες, ποτάμια, θάλασσες, νησιά και πολλά άλλα. Ας τα επισημάνουμε στον χάρτη.
- ✦ Ποια στοιχεία θα βάλουμε στο υπόμνημα του χάρτη μας;
- ✦ Ο ταξιδιωτικός οδηγός της διαδρομής μας πρέπει να δίνει κάποιες σημαντικές πληροφορίες στους αναγνώστες και στις αναγνώστριες. Ας γράψουμε 4 σημαντικές πληροφορίες.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

← Ας βρούμε πληροφορίες για τις πόλεις εδώ

1.

2.

3.

4.

2) Ας προσπαθήσουμε να βρούμε σε ποια λέξη αντιστοιχεί το σύμβολο του υπομνήματος και, ανάλογα με τον αριθμό που υπάρχει, ας μαρκάρουμε το αντίστοιχο γράμμα της λέξης. Γράφουμε τα γράμματα που μαρκάραμε στο πλαίσιο και αποκαλύπτουμε την κρυμμένη λέξη!

1. Αυτό είναι ένα

Π — — — Τ

2. Αυτό είναι ένα

— Μ — — Ι

3. Αυτό είναι ένα

Β — — Ο

4. Αυτή είναι μία

Κ — — Π — —

5. Αυτή είναι μία

— Δ — — Α

6. Αυτός είναι ένας

Δ — — Σ

7. Αυτή είναι μία Θ — — — Α

Κρυμμένη λέξη: — — — — —

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για τον τρόπο που παίρνουμε πληροφορίες από τους χάρτες, β) για τον τρόπο που παρουσιάζονται οι πληροφορίες στους χάρτες; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Υπάρχουν διάφορα είδη χαρτών, που δίνουν διαφορετικές πληροφορίες. Ο γεωμορφολογικός χάρτης δίνει πληροφορίες για τα βουνά, τις πεδιάδες, τα ποτάμια, ενός τόπου. Ο πολιτικός χάρτης δίνει πληροφορίες για τις πόλεις, τους δρόμους, τα λιμάνια, κ.ά. ενός τόπου. Οι γεωγραφικοί όροι είναι σύμβολα που διευκολύνουν να κατανοήσουμε τις πληροφορίες των χαρτών. Βασικά στοιχεία αναγνώρισης ενός χάρτη είναι ο τίτλος του και το υπόμνημα.

Γλωσσάρι

Κατάγομαι: έχω γεννηθεί σε κάποια πόλη / χώρα ή ένας από τους γονείς μου έχει γεννηθεί εκεί.

Ταξιδιωτικός οδηγός: είναι ένα «βιβλίο πληροφοριών» σχετικά με έναν τόπο σχεδιασμένο να βοηθήσει τους επισκέπτες και τους τουρίστες. Δίνει πληροφορίες για τα αξιοθέατα, τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια, τους τρόπους μετακίνησης, την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου. Μπορεί να έχει και χάρτες του τόπου.

Ας δούμε και αυτές τις λέξεις →

2η Θεματική Ενότητα: **Αλλαγές στον ουρανό και στη γη της χώρας μου**

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ▶ Να εντοπίσουμε τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα και να προσανατολιστούμε στον χώρο.
- ▶ Να διαπιστώσουμε τη χρησιμότητα και τη λειτουργία της πυξίδας και να προσανατολιστούμε στον χώρο με τη βοήθεια του χάρτη και των σημείων του ορίζοντα.
- ▶ Να εντοπίσουμε τα δημιουργήματα της φύσης και να τα διακρίνουμε από τα έργα του ανθρώπου, καταγράφοντας τις συνέπειές τους.

Φύλλα Εργασίας:

1. Τι είναι ο ορίζοντας;
2. Σε τι χρησιμεύουν η πυξίδα και τα σημεία του ορίζοντα;
3. Ποια είναι δημιουργήματα της φύσης και ποια έργα των ανθρώπων;

Λέξεις - κλειδιά:

προσανατολισμός, Βορράς, Νότος, Ανατολή, Δύση, περιβαλλοντικές καταστροφές

1. Τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα και η πυξίδα

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Ο προσανατολισμός είναι ένας τρόπος για να προσδιορίζουμε το πού βρισκόμαστε σε σχέση με τα σημεία του ορίζοντα (Βορράς, Νότος, Ανατολή, Δύση).

Η γραμμή του ορίζοντα είναι μια νοητή (μέσα στο μυαλό μας) γραμμή όπου μας φαίνεται ότι η γη και ο ουρανός συναντιούνται.

► Ας σημειώσουμε τη γραμμή του ορίζοντα με το μολύβι μας.

Ας δούμε ένα βίντεο για την Ανατολή και τη Δύση του Ήλιου →

► Στην εικόνα που βλέπουμε συμπληρώνουμε τις παρακάτω λέξεις:

ορίζοντας

πρωί

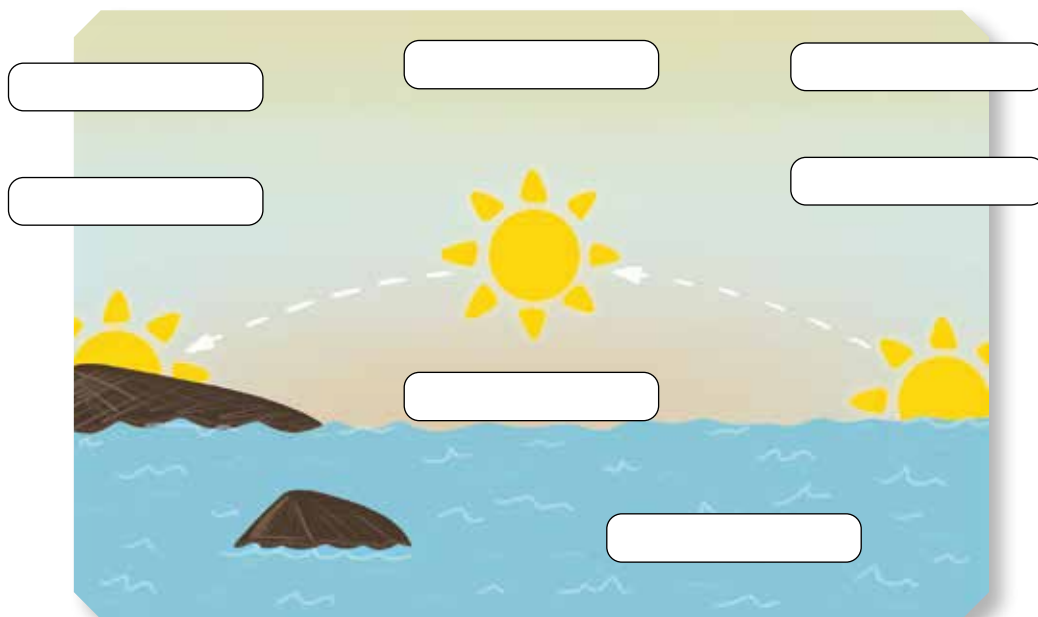
θάλασσα

Ανατολή

βράδυ

μεσημέρι

Δύση

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Αν είναι πρωί, ο Ήλιος θα είναι στην Ανατολή. Με το δεξί μας χέρι μπορούμε να δείξουμε την Ανατολή, με το αριστερό τη Δύση, μπροστά μας θα είναι ο Βορράς και πίσω μας ο Νότος. Πώς γίνεται ο προσανατολισμός το βράδυ; Πώς μπορούμε να προσανατολιστούμε όταν δε βλέπουμε τον Ήλιο;

Η πυξίδα είναι ένα όργανο που μας βοηθά να προσανατολιστούμε δείχνοντας πάντα την κατεύθυνση του Βορρά.

Πού χρησιμεύει η πυξίδα;

Ας σκεφτούμε άλλες περιπτώσεις που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μια πυξίδα.

Χρησιμότητα πυξίδας

► Ας σταθούμε απέναντι από την είσοδο του κτιρίου του σχολείου μας και ας διερενη-
σουμε που βρίσκονται οι παρακάτω χώροι. Χρησιμοποιούμε τις λέξεις: **βόρεια, νότια,**
ανατολικά, δυτικά.

Το γραφείο των εκπαιδευτικών βρίσκεται στα του σχολείου.

Η αίθουσα της Στ' τάξης βρίσκεται στα του σχολείου.

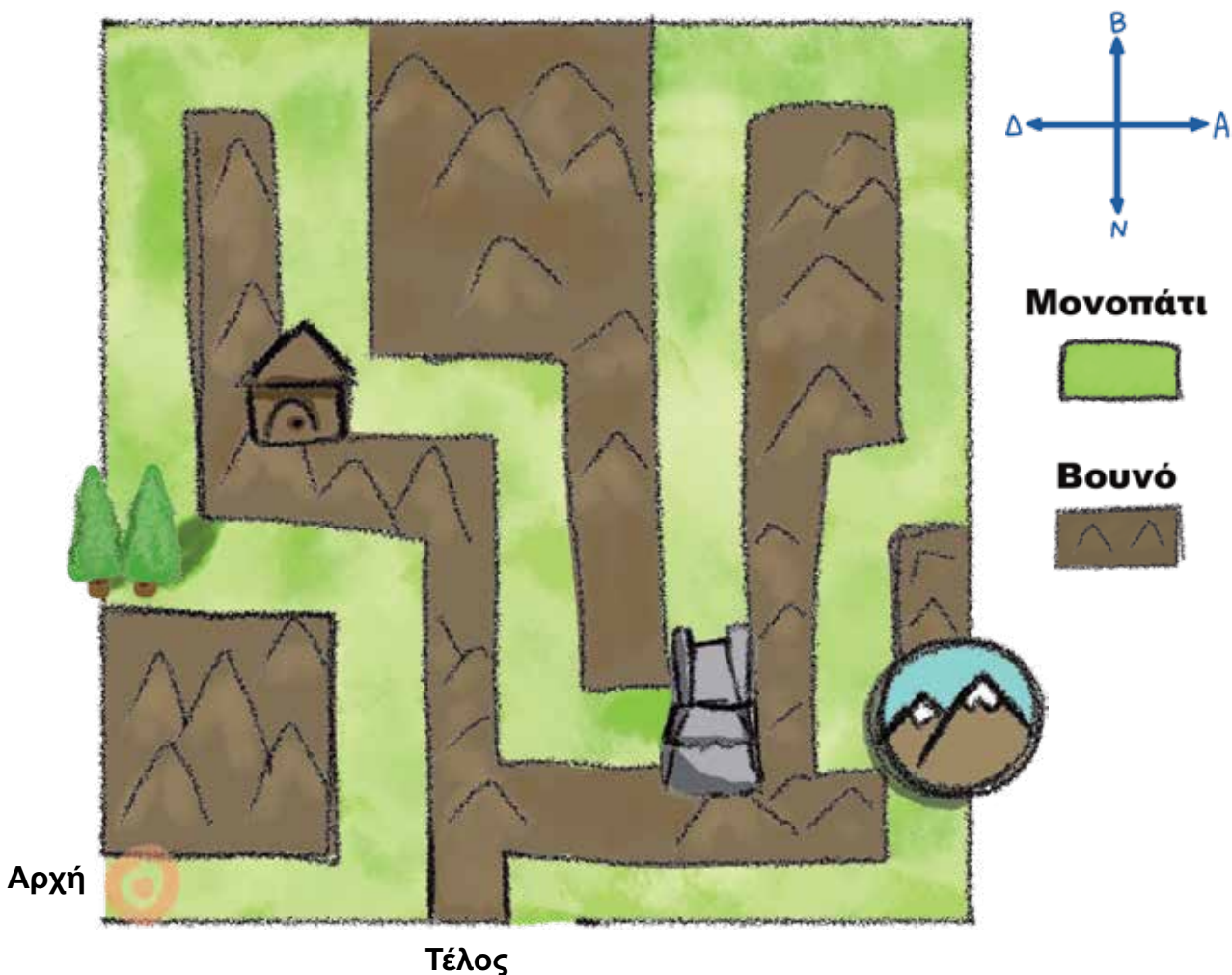
Η αυλή βρίσκεται στα του σχολείου.

Οι τουαλέτες βρίσκονται στα του σχολείου.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

Για να κινηθούμε στον χάρτη χρησιμοποιούμε τα
σημεία του ορίζοντα: Β (Βορράς), Ν (Νότος),
Α (Ανατολή), Δ (Δύση).

► Θέλουμε να φράσουμε στην ψηλότερη κορυφή του Ολύμπου που ονομάζεται «Ο Θρόνος του Δία». Βλέπουμε το σχέδιο του χάρτη της προηγούμενης σελίδας και ακολουθούμε τις οδηγίες, τραβώντας μία γραμμή με το μολύβι μας στο πράσινο μονοπάτι. Ας καταγράψουμε τις κατεύθυνσεις που παίρνουμε με τη βοήθεια των σημείων του ορίζοντα όπως στο παράδειγμα.

Από το σημείο που είμαστε (Αρχή) προχωράμε μέχρι τα δύο έλατα.	Πρώτα, προχωράμε ανατολικά. Μετά, προχωράμε βόρεια. Τέλος, προχωράμε
Από τα δύο έλατα προχωράμε στο καταφύγιο των ορειβατών για να ξεκουραστούμε και να πιούμε μια ζεστή σοκολάτα.	Προχωράμε, πρώτα, ... Μετά, προχωράμε Στη συνέχεια, προχωράμε Τέλος, προχωράμε
Από το καταφύγιο πηγαίνουμε στο άγαλμα του Δία (είναι ένα μυστικό πέρασμα).	Πρώτα, πηγαίνουμε Μετά, προχωράμε Ύστερα, προχωράμε Τέλος, προχωράμε
Από το άγαλμα του Δία για να φτάσουμε στον Θρόνο του Δία πρέπει να κουραστούμε.	Προχωράμε, πρώτα, ... Ύστερα, προχωράμε Στη συνέχεια, πηγαίνουμε Μετά, πηγαίνουμε Ύστερα, πηγαίνουμε Τέλος, πηγαίνουμε
Φτάσαμε στον Θρόνο του Δία!	Ο Όλυμπος, το ψηλότερο βουνό της χώρας μας

«Ο Θρόνος του Δία» είναι μια από τις ψηλότερες κορυφές του Ολύμπου, ένα μέρος που εντυπωσιάζει και προκαλεί θαυμασμό!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:

- α) Η πυξίδα χρησιμεύει για να προσανατολιστούμε. Σ Λ
β) Οι ναυτικοί στα πλοία χρησιμοποιούν την πυξίδα για να ταξιδέψουν. Σ Λ

2. Φυσικό και κατασκευασμένο από τον άνθρωπο περιβάλλον

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Ότι βλέπουμε γύρω μας έχει δημιουργηθεί από τη φύση και τον άνθρωπο. Τα δημιουργήματα της φύσης (ποτάμια, λίμνες, βουνά, σπήλαια κ.ά.) είναι μοναδικής ομορφιάς και χρειάζονται την προσοχή μας για την προστασία τους. Τα δημιουργήματα του ανθρώπου είναι έργα πολιτισμού (π.χ. θέατρα, ναοί), αλλά και έργα που κάνουν τη ζωή του ευκολότερη και καλύτερη (π.χ. σπίτια, γέφυρες, δρόμοι κ.ά.).

► Ας καταγράψουμε τα δημιουργήματα της φύσης -δηλαδή το *φυσικό περιβάλλον*- και τα δημιουργήματα του ανθρώπου -δηλαδή το *κατασκευασμένο περιβάλλον*- που βλέπουμε στη γειτονιά μας, στον δρόμο προς το σχολείο, στο χωριό, στην πόλη, στο νησί μας.

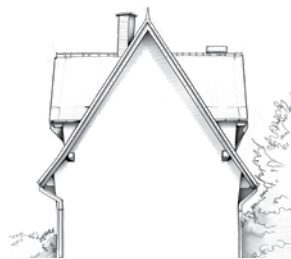
Δημιουργήματα της φύσης

Δημιουργήματα
φύσης →

Δημιουργήματα του ανθρώπου

Δημιουργήματα
ανθρώπου →

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Αφού παρατηρήσουμε τις εικόνες, στη συνέχεια ας απαντήσουμε στις ερωτήσεις.

Τι βλέπουμε;	Τι μας κάνει να σκεφτόμαστε;	Τι μας κάνει να αναρωτιόμαστε;
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Αφού χωριστούμε σε ομάδες, ας επιλέξουμε ένα θέμα το οποίο θα διερευνήσουμε απαντώντας στα παρακάτω ερωτήματα: **Τι συμβαίνει εδώ; Πώς οι ανθρώπινες δραστηριότητες επηρεάζουν το περιβάλλον;**

Ομάδα 1η: Το δάσος της Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου πριν και μετά από την καταστροφική πυρκαγιά που έγινε τον Αύγουστο 2023

Ας γίνουμε ενεργοί πολίτες για την αναγέννηση του δάσους!

Η φωτογραφία του καμμένου δάσους είναι της φωτογράφου Σαϊτανίδη Ελένης

{ Η πυρκαγιά στο δάσος της Δαδιάς είναι μια από τις μεγαλύτερες οικολογικές καταστροφές, καθώς πρόκειται για ένα μοναδικό δάσος, με ιδιαίτερη αξία για τα αρπακτικά πουλιά που ζουν εκεί.

Ας δούμε εδώ για την πυρκαγιά στο δάσος →

► Αφού παρατηρήσουμε τις φωτογραφίες και διαβάσουμε την παράγραφο για την πυρκαγιά στο δάσος της Δαδιάς παραπάνω, ας συζητήσουμε τα ευρήματά μας στην τάξη.

Ομάδα 2η: Υπογειοποίηση* ποταμών

Ο ποταμός Κηφισός το 1905 από ταχυδρομική κάρτα εκείνης της εποχής

Ο Κηφισός σήμερα

Η υπογειοποίηση των ποταμών στις πόλεις δεν ήταν πολύ καλή ιδέα. Όταν κλείνει ένα ρέμα, η ζέστη είναι ακόμη πιο έντονη στην περιοχή, καθώς τα ρέματα δημιουργούν περάσματα δροσερού αέρα. Επίσης, το κλείσιμο των ρεμάτων ευθύνεται και για τις πλημμύρες των περιοχών που είναι κοντά σε αυτά.

Ας δούμε εδώ για την υπογειοποίηση των ποταμών

► Αφού παρατηρήσουμε τις φωτογραφίες, με παράδειγμα μελέτης τον ποταμό Κηφισό στην Αττική και διαβάσουμε την παραπάνω παράγραφο για την υπογειοποίηση των ποταμών, ας συζητήσουμε τα ευρήματά μας στην τάξη.

Ομάδα 3η: Ρύπανση* θαλασσών

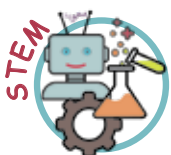
Ας δούμε εδώ για τη ρύπανση των θαλασσών

Κάθε χρόνο, η Μεσόγειος θάλασσα και οι ελληνικές θάλασσες ρυπαίνονται από εκατομμύρια τόνους πλαστικών. Αυτά δε διαλύονται και παραμένουν στις θάλασσες για πολλά χρόνια. Η ρύπανση αυτή απειλεί την ανθρώπινη και τη θαλάσσια ζωή.

► Αφού παρατηρήσουμε φωτογραφίες και διαβάσουμε την παραπάνω παράγραφο για τη ρύπανση των θαλασσών, ας συζητήσουμε τα ευρήματά μας στην τάξη.

Διερευνούμε τα έργα των ανθρώπων για ένα βιώσιμο μέλλον*

Το ηλεκτρικό ρεύμα μάς βοηθάει στο σπίτι, στο σχολείο, παντού γύρω μας! Όμως, τα εργοστάσια που το παράγουν καίνε καύσιμα και ρυπαίνουν τον αέρα. Αυτό κάνει την αναπνοή δύσκολη και ζεσταίνει τη Γη. Γι' αυτό, οι άνθρωποι ψάχνουν τρόπους να παράγουν ηλεκτρικό ρεύμα χωρίς να ρυπαίνουν το περιβάλλον. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως ο ήλιος, ο άνεμος και το νερό, μας βοηθούν να παράγουμε ηλεκτρικό ρεύμα χωρίς να βλάπτουμε τη Γη. Γι' αυτό, γίνονται έργα, όπως η εγκατάσταση ανεμογεννητριών και η κατασκευή φραγμάτων, για να χρησιμοποιήσουμε τη δύναμη του αέρα και του νερού. Αυτά τα έργα είναι σημαντικά για το βιώσιμο μέλλον του πλανήτη μας, όμως αρκετοί επιστήμονες και περιβαλλοντικές οργανώσεις (π.χ. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία) ανησυχούν για το πώς επηρεάζουν το τοπίο και τη φύση. Πρέπει να βρούμε τρόπους να τα χρησιμοποιούμε σωστά, ώστε να προστατεύσουμε τον πλανήτη και να σεβόμαστε τις ανάγκες των ανθρώπων.

Ας σκεφτούμε και ας συζητήσουμε:

- ✦ Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας;
- ✦ Γιατί είναι σημαντικό να προστατεύσουμε τον πλανήτη μας;

Ας δούμε πώς θα κατασκευάσουμε μια απλή ανεμογεννήτρια →

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Οι προκαλούνται όταν οι άνθρωποι καλύπτουν τα ποτάμια και τα ρέματα.
2. Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:
 - α) Η ρύπανση της θάλασσας οφείλεται μόνο στις δραστηριότητες των ανθρώπων. Σ Λ
 - β) Ο Όλυμπος είναι ένα δημιούργημα των ανθρώπων. Σ Λ

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για τον τρόπο που προσανατολιζόμαστε στον χώρο, β) για τον τρόπο που οι άνθρωποι επιδρούν στη φύση; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Ο προσανατολισμός στον χώρο μπορεί να γίνει με τα σημεία του ορίζοντα και με τη χρήση της πυξίδας. Η Ανατολή και η Δύση ταυτίζονται με την ανατολή και τη δύση του Ήλιου και η κατεύθυνση της πυξίδας δείχνει πάντα τον Βορρά. Τα δημιουργήματα της φύσης διακρίνονται από τα έργα των ανθρώπων. Τα τεχνικά έργα των ανθρώπων επεμβαίνουν στη φύση κι αυτό έχει συνέπειες θετικές και αρνητικές. Η χώρα μας έχει αντιμετωπίσει μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα, για τα οποία καταγράψαμε τρόπους αντιμετώπισης.

Γλωσσάρι

Βιώσιμο μέλλον: σημαίνει να φροντίζουμε τη Γη, ώστε να μπορεί να μας δίνει όλα όσα χρειαζόμαστε (καθαρό αέρα, νερό, φαγητό, ενέργεια) και στο μέλλον. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να χρησιμοποιούμε σωστά τους φυσικούς πόρους, να προστατεύουμε το περιβάλλον και να βρίσκουμε έξυπνους τρόπους για να ζούμε χωρίς να βλάπτουμε τη φύση.

Σημεία του ορίζοντα: τα σημεία του ορίζοντα είναι τέσσερα. Ο Βορράς, ο Νότος, η Δύση και η Ανατολή.

Ρύπανση: η ανεπιθύμητη παρουσία βλαβερών ουσιών στο περιβάλλον (όπως καυσαέρια, πλαστικά, χημικά απόβλητα), που βλάπτουν τη φύση, τα ζώα και τους ανθρώπους.

Υπογειοποίηση: η μετατροπή ενός χώρου που βρίσκεται πάνω από το έδαφος σε υπόγειο σε χώρο που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια του εδάφους.

3η Θεματική Ενότητα:

Ο καιρός και οι εποχές στη χώρα που ζω

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ▶ Να καταγράψουμε τις καιρικές συνθήκες του τόπου μας και να περιγράψουμε τον καιρό με μετεωρολογικούς όρους.
- ▶ Να συγκρίνουμε τα χαρακτηριστικά του καιρού διαφορετικών τόπων της χώρας μας, αλλά και τα χαρακτηριστικά του σε διαφορετικές εποχές.

Φύλλα Εργασίας:

1. Γνωρίζουμε τι είναι το ημερολόγιο καιρού;
2. Γιατί διαφέρει ο καιρός από τόπο σε τόπο;
3. Τι καιρό θα έχουμε αύριο; Πώς μένουμε προστατευμένοι όταν ο καιρός δεν είναι καλός;
4. Γνωρίζουμε τι είναι ο καιρός και τι το κλίμα;

Λέξεις - κλειδιά:

καιρός, πρόβλεψη καιρού, μετεωρολογικοί όροι

Ο καιρός και οι εποχές στη χώρα που ζω

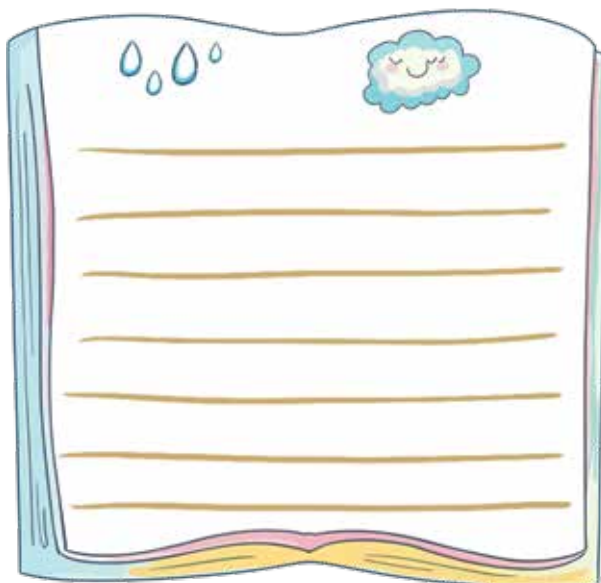

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Αφού παρατηρήσουμε τις **καιρικές συνθήκες*** σήμερα, ας γράψουμε τις παρατηρήσεις μας στο διπλανό ημερολόγιο του καιρού. Στη συνέχεια, ας καταγράψουμε στον παρακάτω πίνακα τις παρατηρήσεις μας για 7 ημέρες την ίδια ώρα, έτσι ώστε στο μάθημα της επόμενης εβδομάδας να δώσουμε μια εικόνα του καιρού της εβδομάδας που πέρασε.

Η εποχή που διανύουμε είναι:

.....

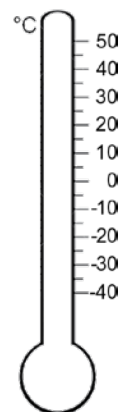

	Καιρικές συνθήκες					Θερμοκρασία* / αισθάνομαι ευχάριστα;
						
1η ημέρα						
2η ημέρα						
3η ημέρα						
4η ημέρα						
5η ημέρα						
6η ημέρα						
7η ημέρα						

Τη θερμοκρασία της ατμόσφαιρας τη μετράμε σε βαθμούς Κελσίου (°C) με τη χρήση του θερμόμετρου.

Τώρα η θερμοκρασία είναι Χρωματίζουμε το θερμόμετρο δεξιά για να δείξουμε τη θερμοκρασία αυτήν την ώρα.

Ερμηνεία του θερμόμετρου →

► Οι **μετεωρολόγοι*** χρησιμοποιούν σύμβολα για να μας περιγράψουν τις καιρικές συνθήκες. Αφού μελετήσουμε τα σύμβολα και τις λέξεις, ας γράψουμε τι συμβολίζει το καθένα.

Βροχόπτωση

Ομίχλη

Χιονόπτωση

Ηλιοφάνεια

Μερική ηλιοφάνεια

Καταιγίδα

Αέρας

Συννεφιά

► Τι καιρό κάνει σήμερα;

Ας περιγράψουμε τον σημερινό καιρό με τη βοήθεια των λέξεων που συμπληρώσαμε στην παραπάνω άσκηση.

Ο καιρός σήμερα είναι

.....

.....

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Στις εικόνες που ακολουθούν βλέπουμε τον καιρό διαφορετικών περιοχών της Ελλάδας την ίδια μέρα και την ίδια ώρα.

Αποτελέσματα για Όλυμπος

 -6°C

ΚΑΙΡΟΣ
Τετάρτη 3.00 μ.μ.
Νεφελώδης

Υετός: 0% | Υγρασία: 96% | Άνεμος: 6 χμ/ώ

Αποτελέσματα για Αθήνα

 18°C

ΚΑΙΡΟΣ
Τετάρτη 3.00 μ.μ.
Κυρίως ηλιοφάνεια

Υετός: 0% | Υγρασία: 56% | Άνεμος: 16 χμ/ώ

Αποτελέσματα για Διδυμότειχο

 8°C

ΚΑΙΡΟΣ
Τετάρτη 3.00 μ.μ.
Ασθενής βροχόπτωση

Υετός: 35% | Υγρασία: 87% | Άνεμος: 14 χμ/ώ

Αποτελέσματα για Ηράκλειο

 20°C

ΚΑΙΡΟΣ
Τετάρτη 3.00 μ.μ.
Κυρίως νεφελώδης

Υετός: 0% | Υγρασία: 60% | Άνεμος: 11 χμ/ώ

Αποτελέσματα για Φλώρινα

 9°C

ΚΑΙΡΟΣ
Τετάρτη 3.00 μ.μ.
Νεφελώδης

Υετός: 10% | Υγρασία: 80% | Άνεμος: 3 χμ/ώ

Ο καιρός στην Ελλάδα →

Αφού μελετήσουμε τις πληροφορίες που μας δίνουν οι εικόνες, ας συμπληρώσουμε τον παρακάτω πίνακα:

α) ας εντοπίσουμε στον γεωμορφολογικό χάρτη της τάξης μας τον τόπο που αναφέρει η κάθε εικόνα, β) ας καταγράψουμε το γεωγραφικό διαμέρισμα που ανήκει, τα χαρακτηριστικά της περιοχής (αν είναι ορεινή, πεδινή, παραθαλάσσια, νησιωτική), τη θερμοκρασία και την περιγραφή του καιρού και γ) με βάση τα στοιχεία που συλλέξαμε, ας γράψουμε την εποχή στην οποία αναφέρεται ο καιρός.

	Τόπος	Γεωγραφικό διαμέρισμα	Χαρακτηριστικά περιοχής	Θερμοκρασία	Καιρός	Εποχή
Τετάρτη, 3:00 μ.μ.						

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας σκεφτούμε πώς ντυνόμαστε κατά τη διάρκεια του χρόνου. Κάποιες εποχές φοράμε περισσότερα ρούχα, ενώ άλλες φοράμε ελαφρά ρούχα. Ας θυμηθούμε και τις δραστηριότητες που έχουμε ανάλογα με την εποχή. Για παράδειγμα, το καλοκαίρι κολυμπάμε, ενώ τον χειμώνα μπορούμε να κάνουμε σκι στο βουνό.

► Ας βρούμε τις φράσεις που περιγράφουν τον καιρό της ημέρας ή τον καιρό μιας εποχής. Υπογραμμίζουμε με **μπλε** χρώμα τον καιρό της ημέρας και με **κόκκινο** τον καιρό της εποχής.

- Το απόγευμα θα φυσά πολύ δυνατά.
- Η θερμοκρασία τον Αύγουστο είναι συνήθως 32°C.
- Το χιόνι κάλυψε τα πεζοδρόμια σήμερα.
- Τον Ιανουάριο οι χιονοπτώσεις είναι συνηθισμένες.
- Σήμερα το μεσημέρι υπάρχει πιθανότητα καταιγίδας.
- Τα βράδια του Οκτώβρη συνήθως κάνει ψύχρα.
- Το πρωί είχε συννεφιά, αλλά στη συνέχεια είχε ηλιοφάνεια.

► Καιρός και καθημερινές δραστηριότητες. Ας απαντήσουμε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

→ Δυνατός αέρας και βροχή. Τι πρέπει να φορέσουμε;

→ Ισχυρές χιονοπτώσεις στα ορεινά του τόπου μας. Να μετακινηθούμε με το αυτοκίνητο;

.....

→ Δεν προβλέπεται να βρέξει τις επόμενες 10 ημέρες. Να φυτέψουμε τα λαχανικά στον κήπο μας;

.....

→ Τον Ιούλιο κάνει πολλή ζέστη. Να προγραμματίσουμε διακοπές στη θάλασσα;

.....

► Στο πέρασμα των αιώνων, ο καιρός και οι αλλαγές των εποχών πάντα ήταν ένα αγαπημένο θέμα για τους καλλιτέχνες (ζωγράφους, ποιητές, μουσικούς, λογοτέχνες κ.ά). Ας σκεφτούμε και ας συζητήσουμε πώς η κάθε τέχνη μπορεί να παρουσιάζει με τον δικό της τρόπο την κάθε εποχή.

← Ας ακούσουμε το υπέροχο έργο του **Βιβάλντι*** «4 Εποχές»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ζωγραφίζουμε 3 σύμβολα καιρού που χρησιμοποιεί η Ε.Μ.Υ.

--	--	--

2. Κυκλώνουμε το σωστό. Χρησιμοποιούμε το θερμόμετρο για να μετρήσουμε:

α) τη βροχή

β) τη θερμοκρασία

γ) τον καιρό

✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;

✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν για τον καιρό; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Μπορούμε να περιγράψουμε τον καιρό με όρους όπως θερμοκρασία, βροχή, συννεφιά, λιακάδα, άνεμος. Καιρός είναι οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν σε έναν τόπο, οι οποίες διαφέρουν ανάλογα με τις εποχές. Επίσης, οι καιρικές συνθήκες διαφέρουν από τόπο σε τόπο.

Γλωσσάρι

Αντόνιο Βιβάλντι (1678-1741): Ιταλός συνθέτης και δεξιότηχνης του βιολιού. Θεωρείται από τους σημαντικότερους συνθέτες της εποχής του.

Θερμοκρασία: ο βαθμός της ζέστης ή του κρύου του ατμοσφαιρικού αέρα που γίνεται αισθητός στο σώμα μας.

Καιρικές συνθήκες: το σύνολο των δεδομένων του καιρού που διαμορφώνουν την κατάσταση του καιρού.

Μετεωρολόγος: επιστήμονας που μελετά τα ατμοσφαιρικά φαινόμενα και ιδίως πίεση, ανέμους, θερμοκρασία και υγρασία.

4η Θεματική Ενότητα: Η πρόγνωση του καιρού στη χώρα μου

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ▶ Να εντοπίσουμε και να συλλέξουμε τις πληροφορίες πρόγνωσης του καιρού που ανακοινώνει η Ελληνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (Ε.Μ.Υ.) στην ιστοσελίδα της, αναγνωρίζοντας τα σύμβολα και τους όρους που αξιοποιεί.
- ▶ Να συγκρίνουμε την πρόβλεψη του καιρού της Ε.Μ.Υ. με τα ευρήματά μας για τον καιρό και να διατυπώσουμε τα συμπεράσματά μας.
- ▶ Να εντοπίσουμε τα χαρακτηριστικά που εμφανίζονται σε άσχημο καιρό και να καταγράψουμε τρόπους προφύλαξης.
- ▶ Να αναγνωρίσουμε τη σημασία της πρόγνωσης του καιρού.

Φύλλα Εργασίας:

1. Πώς διαβάζουμε έναν μετεωρολογικό χάρτη;
2. Ήταν ακριβής η πρόγνωση της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας για τις 7 μέρες που καταγράψαμε στην προηγούμενη θεματική ενότητα;
3. Τι κάνουμε όταν βρεθούμε σε δύσκολες καιρικές συνθήκες;
4. Με ποιον τρόπο οι καιρικές συνθήκες επηρεάζουν την εργασία μας;

Λέξεις - κλειδιά:

Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία, πρόγνωση καιρού, άσχημος καιρός, καταιγίδα, καύσωνας, ακραία καιρικά φαινόμενα

1. Η πρόγνωση του καιρού στη χώρα μου

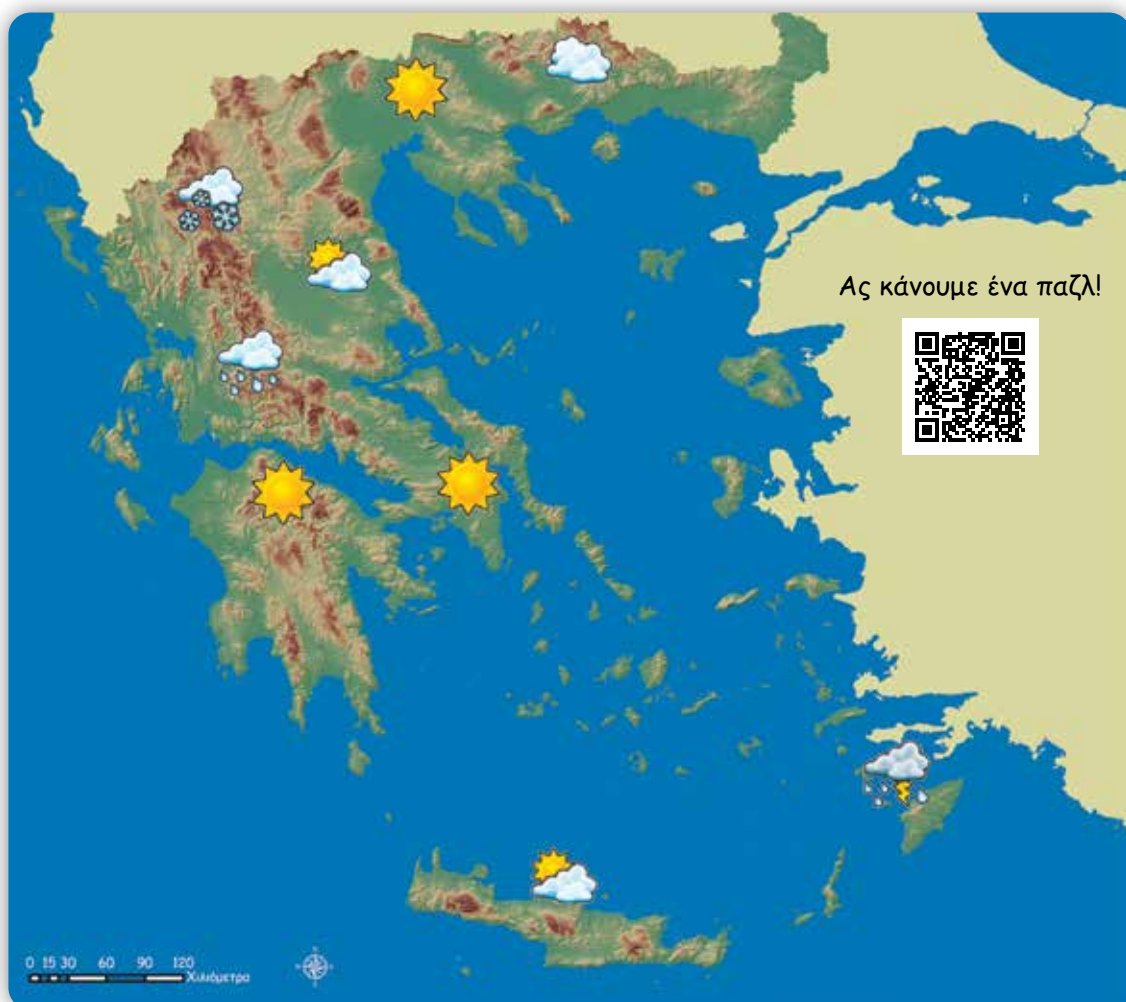

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Στην Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (Ε.Μ.Υ.) εργάζονται οι μετεωρολόγοι, οι επιστήμονες που μελετούν τον καιρό οι οποίοι μας ενημερώνουν καθημερινά με τα δελτία καιρού.

Στην ιστοσελίδα της «Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας» μπορούμε να διαβάσουμε την **πρόγνωση του καιρού*** για τη χώρα και τον τόπο μας και να μελετήσουμε τις πληροφορίες που δίνει.

► Στην παρακάτω εικόνα του **μετεωρολογικού χάρτη***, ας παρατηρήσουμε τα σύμβολα που υπάρχουν, τα οποία μας δίνουν τις πληροφορίες για τις καιρικές συνθήκες, και ας περιγράψουμε τον καιρό στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές μας.

► Στην ιστοσελίδα «Γενική πρόγνωση καιρού Ελλάδας» ποιες λέξεις - όρους χρησιμοποιεί η Ε.Μ.Υ. για να περιγράψει τον καιρό; Ας καταγράψουμε κάποιες από τις λέξεις που χρησιμοποιούν οι μετεωρολόγοι.

.....

.....

Χρησιμοποιούμε το Λεξικό από την «Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα» και βρίσκουμε τη σημασία των λέξεων που καταγράψαμε.

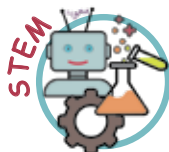

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Στο ημερολόγιο του καιρού (σελ. 92) έχουμε καταγράψει τις καιρικές συνθήκες του τόπου μας για 7 ημέρες. Ας συγκρίνουμε τα ευρήματά μας με τις προβλέψεις της Ε.Μ.Υ.

Ημερομηνία	Καιρικές συνθήκες		Θερμοκρασία	
	Πρόβλεψη της Ε.Μ.Υ.	Πραγματικότητα	Πρόβλεψη της Ε.Μ.Υ.	Πραγματικότητα

Ας συζητήσουμε στην τάξη πόσο ακριβής ήταν η πρόγνωση της Ε.Μ.Υ.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

Ας φανταστούμε ότι παρουσιάζουμε το τηλεοπτικό δελτίο καιρού για τον τόπο μας στις βραδινές ειδήσεις.

► Ας ετοιμάσουμε τον μετεωρολογικό χάρτη του τόπου μας. Από τον πολιτικό χάρτη της Ελλάδας βρίσκουμε τον τόπο μας (τον νομό μας). Σχεδιάζουμε σε χαρτί Α4 το σχήμα του νομού μας. Στη συνέχεια, σχεδιάζουμε πάνω στο σχήμα τα κατάλληλα σύμβολα που παρουσιάζουν τον καιρό του τόπου μας σήμερα.

► Ας ετοιμάσουμε το κείμενό μας:

Αγαπητές τηλεθεάτριες και αγαπητοί τηλεθεατές, καλησπέρα σας!
Αύριο ο καιρός θα είναι:

.....

.....

Η μέγιστη θερμοκρασία θα είναι

Η ελάχιστη θερμοκρασία θα είναι

Ας επιλέξουμε ένα υποστηρικτικό αντικείμενο που θα χρησιμοποιήσουμε για να πούμε τον καιρό (π.χ. ομπρέλα αν βρέχει, παλτό αν κάνει κρύο κ.ά.).

► Οι μετεωρολόγοι χρησιμοποιούν πολλά μηχανήματα και εργαλεία για να δώσουν με ακρίβεια την πρόγνωση καιρού, όπως **ραντάρ*** καιρού, **δορυφόρους***, **λογισμικά*** πρόγνωσης. Αφού δούμε τις εικόνες, ας επισημάνουμε κάποια από τα όργανα πρόγνωσης που αναγνωρίζουμε.

Ας δούμε εδώ κάποια όργανα για την πρόγνωση του καιρού →

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:

α) Η Ε.Μ.Υ. είναι η υπηρεσία πρόβλεψης βροχοπτώσεων.

Σ Λ

β) Οι δορυφόροι υποστηρίζουν το έργο των μετεωρολόγων στην πρόγνωση του καιρού.

Σ Λ

2. Η πρόγνωση του καιρού στην υπηρεσία των πολιτών

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Στην Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (Ε.Μ.Υ.) οι μετεωρολόγοι μελετούν τον καιρό και ενημερώνουν καθημερινά τους ανθρώπους, ώστε να μπορούν να οργανώσουν αποτελεσματικά τις δουλειές τους, αφού πολλές από αυτές επηρεάζονται και εξαρτώνται από τον καιρό. Οι γεωργοί ενημερώνονται για τον καιρό για να οργανώσουν τις δραστηριότητές τους στα κτήματα, οι ναυτικοί για να ταξιδέψουν με ασφάλεια στη θάλασσα και οι πιλότοι για να πετάξουν με ασφάλεια τα αεροπλάνα.

► Ας συζητήσουμε και ας καταγράψουμε με λίγα λόγια με ποιον τρόπο οι καιρικές συνθήκες επηρεάζουν την εργασία των ανθρώπων στον παρακάτω πίνακα.

Τι συμβαίνει όμως όταν ο καιρός είναι άσχημος; Καταλαβαίνουμε ότι οι καιρικές συνθήκες είναι άσχημες όταν θέτουν σε κίνδυνο τους ανθρώπους, τα ζώα, τα κτίρια κ.ά.

Ας λύσουμε ένα κρυπτόλεξο! ➔

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Τι πρέπει να κάνουμε αν βρεθούμε σε δύσκολες καιρικές συνθήκες, όπως χιονόπτωση και πολύ κρύο, καταιγίδα με κεραυνούς ή καύσωνα; Παρατηρούμε, διαβάζουμε, αντιστοιχίζουμε.

Αποφεύγουμε τις έντονες δραστηριότητες.
Βρίσκουμε ασφαλές καταφύγιο.
Παρακολουθούμε τα σύννεφα.

Βρίσκουμε καταφύγιο.
Φοράμε ζεστά ρούχα.
Πίνουμε νερό.

Φοράμε ελαφρά ρούχα.
Πίνουμε δροσερό νερό.
Τρώμε φρούτα και λαχανικά.
Αποφεύγουμε τις μετακινήσεις.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Υπάρχουν **ακραία καιρικά φαινόμενα*** στον τόπο μας; Είναι πολύ σημαντικό να είμαστε ενημερωμένοι για τους τρόπους προστασίας από αυτά. Αφού παρατηρήσουμε την αφίσα, ας απαντήσουμε στις ερωτήσεις:

Στην ιστοσελίδα του «Υπουργείου Κλιματικής Αλλαγής και Πολιτικής Προστασίας» θα βρούμε οδηγίες προστασίας από καιρικά και άλλα φυσικά και τεχνολογικά φαινόμενα.

Πηγή: Υπουργείο Κλιματικής Αλλαγής και Πολιτικής Προστασίας

Αν είμαστε στο σπίτι, σε ποιο μέρος του σπιτιού φροντίζουμε να μείνουμε;

.....

Αν βρισκόμαστε στον δρόμο, τι κάνουμε;

.....

Πώς ενημερωνόμαστε για το τι συμβαίνει;

.....

Αν βρεθούμε σε έκτακτη ανάγκη, ποιους καλούμε;

.....

► Ας δημιουργήσουμε ένα κείμενο με σκοπό να ενημερώσουμε το σχολείο και τους κατοίκους του τόπου μας. Μπορούμε να αναρτήσουμε το κείμενο στην ιστοσελίδα του σχολείου, να το στείλουμε στις τοπικές εφημερίδες ή με τη βοήθεια του δασκάλου / της δασκάλας πληροφορικής να ετοιμάσουμε ένα **podcast***. Επίσης, μπορούμε να συνοδεύσουμε το κείμενο με μια αφίσα που θα δημιουργήσουμε εμείς.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:

- α) Σε περίπτωση καταιγίδας με κεραυνούς, δε βγαίνουμε έξω στον δρόμο. Σ Λ
β) Σε περίπτωση πλημμύρας, ανεβαίνουμε στο ψηλότερο μέρος του σπιτιού. Σ Λ
γ) Σε περίπτωση καύσωνα, κυκλοφορούμε στους δρόμους το μεσημέρι. Σ Λ

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν για την πρόγνωση του καιρού και την προστασία από τις άσχημες καιρικές συνθήκες; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Η πρόγνωση του καιρού από την Ε.Μ.Υ. μάς ενημερώνει για τις μεταβολές του καιρού, ώστε να προγραμματίσουμε τις εργασίες μας και να αντιμετωπίσουμε τις δύσκολες συνθήκες. Τα έντονα καιρικά φαινόμενα μπορεί να είναι επικίνδυνα για τους ανθρώπους και τα ζώα, γι' αυτό πρέπει να τα αναγνωρίζουμε και, όταν συμβαίνουν, να ακολουθούμε τις οδηγίες.

Γλωσσάρι

Ακραία καιρικά φαινόμενα: φαινόμενα του καιρού που είναι πολύ δυνατά ή ασυνήθιστα και μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα στους ανθρώπους, στα ζώα και στη φύση. Παραδείγματα είναι οι δυνατές καταιγίδες, οι πλημμύρες, οι καύσωνες, οι χιονοθύελλες και οι ανεμοστρόβιλοι.

Δορυφόρος (τεχνητός): διαστημικό όχημα που μπαίνει σε τροχιά γύρω από τη γη ή από άλλο ουράνιο σώμα, το οποίο κατευθύνεται και ελέγχεται από μια βάση στη γη.

Λογισμικό: το σύνολο των προγραμμάτων και των γλωσσών προγραμματισμού που χρησιμοποιεί ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής.

Μετεωρολογικός χάρτης: αποτελεί ένα βασικό εργαλείο για την πρόγνωση του καιρού και παρουσιάζει τη λεγόμενη συνοπτική κατάσταση του καιρού.

Πρόγνωση (του καιρού): ο εκ των προτέρων υπολογισμός, η πρόβλεψη γεγονότων ή φαινομένων (και των επακόλουθων συνεπειών τους) που πρόκειται ή που είναι ενδεχόμενο να συμβούν και που γίνεται κυρίως με βάση κάποια στοιχεία ή με συνδυασμούς στοιχείων.

Ραντάρ: συσκευή που εντοπίζει στον χώρο αντικείμενα με τη χρήση ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας.

Podcast: ηχογραφημένη εκπομπή που μπορούμε να ακούσουμε στο διαδίκτυο. Είναι σαν ραδιοφωνική εκπομπή, αλλά αντί να την ακούμε ζωντανά, την κατεβάζουμε ή την ακούμε όποτε θέλουμε.

5η Θεματική Ενότητα: Ο καιρός και το κλίμα στη χώρα μου

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- ▶ Να διαπιστώσουμε τη σχέση κλίματος και καιρού.
- ▶ Να συγκρίνουμε το κλίμα σε έναν ορεινό, παραθαλάσσιο, πεδινό και νησιωτικό τόπο της χώρας.
- ▶ Να διερευνήσουμε τα κλιματικά χαρακτηριστικά διαφορετικών τόπων της γης.

Φύλλα Εργασίας:

1. Γνωρίζουμε τι είναι καιρός και τι κλίμα;
2. Όλοι οι τόποι της Ελλάδας έχουν το ίδιο κλίμα;
3. Όλα τα μέρη της γης έχουν το ίδιο κλίμα;

Λέξεις - κλειδιά:

κλίμα, κλιματολογικές συνθήκες, πολιτικό κλίμα, μεσογειακό κλίμα, ερημικό κλίμα, εύκρατο κλίμα

Ο καιρός και το κλίμα στη χώρα μου

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Ας δούμε
φωτογραφίες
των τόπων

Οι Καλαρρύτες είναι ένα χωριό στα Αθαμανικά όρη στην Ήπειρο. Οι κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής χαρακτηρίζονται από κρύο έως **δριμύ*** χειμώνα με έντονες χιονοπτώσεις και χαμηλές θερμοκρασίες. Το καλοκαίρι είναι θερμό με πολλές βροχές.

Η Σύρος είναι νησί των Κυκλάδων στο Αιγαίο πέλαγος. Οι κλιματολογικές συνθήκες του νησιού χαρακτηρίζονται από πολύ **ήπιους*** χειμώνες, λίγες βροχές και ζεστά καλοκαίρια, που είναι ζεστά και ξηρά. Η ζέστη του καλοκαιριού δεν είναι ανυπόφορη λόγω των μελτεμιών, των δροσερών ανέμων που φυσούν από τον Βορρά.

Η Πάργα είναι μια παραθαλάσσια πόλη στη δυτική Ελλάδα. Οι κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής χαρακτηρίζονται από ζεστά και ξηρά καλοκαίρια και ήπιους, βροχερούς χειμώνες.

Η Καρδίτσα είναι μία πόλη του Θεσσαλικού κάμπου στην κεντρική Ελλάδα. Οι κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής χαρακτηρίζονται από ζεστά, ξηρά καλοκαίρια και κρύους, βροχερούς χειμώνες.

► Ας μελετήσουμε τις κλιματολογικές συνθήκες της κάθε περιοχής που αναφέρονται στην προηγούμενη σελίδα και ας συμπληρώσουμε με ✓ τα αντίστοιχα κουτάκια.

Πόλη / χωριό	Περιοχή				Χειμώνας			Καλοκαίρι			
	νησί	πεδιάδα	βουνό	παραθαλάσσια	ήπιος	κρύος	δριμύς	ζεστό	βροχερό	ξηρό	με ανέμους
Καλαρρύτες											
Σύρος											
Πάρχα											
Καρδίτσα											

Συμπέρασμα: Οι Καλαρρύτες, η Σύρος, η Πάρχα και η Καρδίτσα έχουν τις ίδιες κλιματολογικές συνθήκες;

ΑΝΑΖΗΤΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

Ο **καιρός** είναι οι συνθήκες που επικρατούν σε μια περιοχή μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Το **κλίμα** είναι οι συνθήκες που επικρατούν σε έναν τόπο σε κάθε εποχή και επαναλαμβάνονται σχεδόν ίδιες για πολλά χρόνια.

► Διαβάζουμε τις φράσεις που ακολουθούν και, αφού συζητήσουμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας, ας αποφασίσουμε αν η κάθε φράση είναι παράδειγμα καιρού ή παράδειγμα κλίματος και ας κυκλώσουμε τη σωστή απάντηση.

Οι πιο συχνές καιρικές συνθήκες σε μια περίοδο 30 χρόνων.	Καιρός / Κλίμα
Πώς θα είναι έξω αύριο;	Καιρός / Κλίμα
Χτες το βράδυ έβρεξε.	Καιρός / Κλίμα
Στα Ιωάννινα βρέχει πολύ συχνά όλο τον χρόνο.	Καιρός / Κλίμα
Κάθε χρόνο, τους χειμερινούς μήνες στον Όλυμπο χιονίζει πάρα πολύ.	Καιρός / Κλίμα
Στο δάσος της βροχής στον Αμαζόνιο κάνει ζέστη και βρέχει όλο τον χρόνο.	Καιρός / Κλίμα
Άκουσα στις ειδήσεις ότι θα έχει ηλιοφάνεια όλη την εβδομάδα.	Καιρός / Κλίμα

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Αντιστοιχίζουμε τις εικόνες με τη σωστή περιγραφή κλίματος. Γράφουμε στο κουτάκι τον σωστό αριθμό.

☐☐☐☐☐

Ας δούμε για τα κλίματα →

1. Είναι το πιο κρύο κλίμα και η θερμοκρασία είναι σχεδόν πάντα κάτω των 0°C , ενώ μπορεί να φτάσει μέχρι τους -93°C (στον Νότιο Πόλο). Η διαμονή εκεί είναι σχεδόν αδύνατη.

2. Οι τόποι με αυτό το κλίμα έχουν κρύους χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια.

3. Οι τόποι που έχουν αυτό το κλίμα έχουν ζεστά καλοκαίρια χωρίς βροχές και κρύους, βροχερούς χειμώνες.

4. Αυτό το κλίμα χαρακτηρίζεται από συνεχή ζέστη όλο τον χρόνο και πολλές βροχές.

5. Αυτό το κλίμα χαρακτηρίζεται από συνεχή ζέστη και σπάνιες βροχοπτώσεις.

► Όλα τα παιδιά στο σχολείο δεν κατάγονται από την Ελλάδα. Ας ζητήσουμε από τα αγόρια και τα κορίτσια που κατάγονται από άλλες χώρες να περιγράψουν το κλίμα της χώρας τους. Πώς θα το χαρακτηρίσουμε;

.....

.....

► Ας εξετάσουμε και ας συζητήσουμε τις κύριες εργασίες ή δραστηριότητες που έχουν οι κάτοικοι του τόπου μας σε κάθε εποχή του χρόνου. Ποιες ασχολίες, δουλειές ή δραστηριότητες επηρεάζονται από τον καιρό και ποιες από το κλίμα;

Δραστηριότητες	Εποχή	Καιρός	Κλίμα
.....			
.....			
.....			
.....			

Ας λύσουμε εδώ το σταυρόλεξο του καιρού! →

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:

- α) Δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ καιρού και κλίματος. Σ Λ
- β) Καιρός είναι οι συνθήκες που επικρατούν σε μια περιοχή μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Σ Λ
- γ) Όλα τα μέρη του κόσμου έχουν τις ίδιες κλιματικές συνθήκες. Σ Λ

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν για τον καιρό και το κλίμα στον τόπο σου; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Το κλίμα είναι οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν σε έναν τόπο και επαναλαμβάνονται σχεδόν ίδιες για πολλά χρόνια. Παράγοντες που επηρεάζουν το κλίμα μιας περιοχής είναι το υψόμετρο και η απόσταση από τη θάλασσα. Το κλίμα διαφέρει από χώρα σε χώρα. Έχουμε κλίμα μεσογειακό, τροπικό, εύκρατο, πολικό, ερημικό.

Γλωσσάρι

Δριμύς -εία -ύ: πολύ δυνατός, διαπεραστικός, συνήθως για καιρικά φαινόμενα.

Ήπιος -α -ο: μαλακός, που δεν έχει ένα (αρνητικό) χαρακτηριστικό σε υψηλό βαθμό.

Ζωή και οικοσυστήματα

Ζώα και φυτά

Θεματική Ενότητα: **Ζώα και φυτά**

Η αποστολή μας σε αυτήν την ενότητα είναι:

- Να μάθουμε τα στάδια του κύκλου ζωής των φυτών και των ζώων, τις βασικές κατηγορίες ζώων (ψάρια, αμφίβια, ερπετά, πτηνά, έντομα και θηλαστικά), τις διατροφικές τους συνήθειες (σαρκοφάγα, φυτοφάγα και παμφάγα), ποια είναι τα σπονδυλωτά και τα ασπόνδυλα ζώα, ποια ζώα ζουν στην Ελλάδα και πώς θα τα προστατεύουμε.

Φύλλα Εργασίας:

1. Τι γνωρίζουμε για τη ζωή των φυτών;
2. Γνωρίζουμε τον κύκλο ζωής των ζώων;
3. Ποιες είναι οι κατηγορίες των ζώων ανάλογα το είδος;
4. Ποια είναι η τροφή των ζώων;
5. Γνωρίζουμε τα σπονδυλωτά και τα ασπόνδυλα ζώα;
6. Γνωρίζουμε ζώα της χώρας μας;
7. Γιατί πρέπει να σεβόμαστε και να προστατεύουμε τα ζώα;

Λέξεις - κλειδιά:

σπόρος, καρπός, αναπαραγωγή, ζωντανοί οργανισμοί, στάδια ζωής, ψάρια, αμφίβια, ερπετά, πτηνά, έντομα, θηλαστικά, σαρκοφάγα, φυτοφάγα, παμφάγα, κόκαλα, σπονδυλική στήλη, κέλυφος, μαλάκια, ελληνική πανίδα, βιοποικιλότητα, άγρια θηλαστικά της Ελλάδας, ευημερία ζώων, ελευθερίες ζώων

1. Ο κύκλος ζωής των φυτών

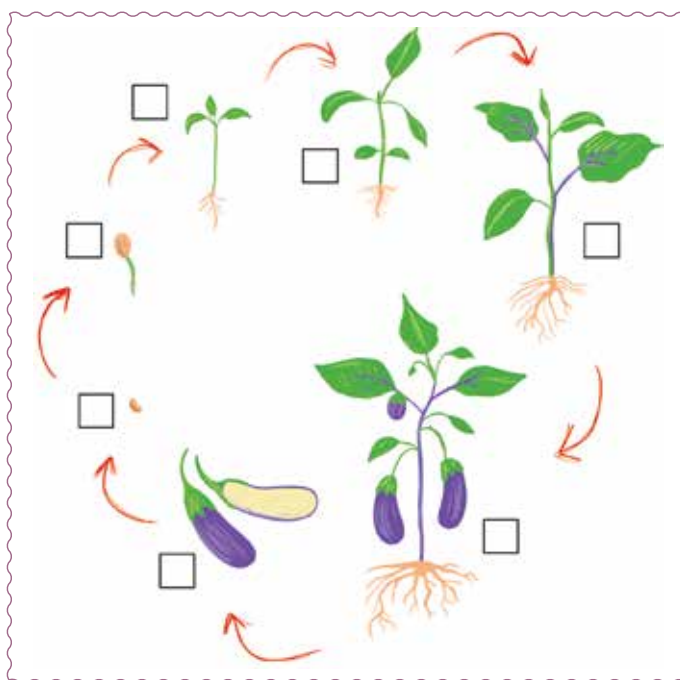
ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας παρατηρήσουμε την εικόνα, ας διαβάσουμε τι συζητούν τα παιδιά και ας ανακαλύψουμε πώς από τα σποράκια μελιτζάνας θα πάρουν φυτά που θα τους δώσουν καρπούς.

ΕΡΕΥΝΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

Ο κύκλος ζωής της μελιτζάνας

► Ας παρατηρήσουμε την εικόνα στην προηγούμενη σελίδα και ας γράψουμε στις παρακάτω προτάσεις αριθμούς από το 1 έως το 6, για να αποκαλύψουμε πώς φυτρώνει και πώς αναπτύσσεται το φυτό της μελιτζάνας.

- ☐ Από το σποράκι βγαίνει το **βλαστίδιο***, το οποίο αναπτύσσεται και βγάζει τα πρώτα φύλλα.
- ☐ Το σποράκι αρχίζει να απορροφά νερό και μετά εμφανίζεται το **ριζίδιο***.
- ☐ Το σποράκι είναι μέσα στο χώμα.
- ☐ Το φυτό γερνάει και σταδιακά μαραίνεται.
- ☐ Το φυτό αναπτύσσεται και μεγαλώνει περισσότερο η ρίζα στο χώμα, για να το συγκρατεί και να ρουφάει θρεπτικά συστατικά και νερό. Επίσης, βγαίνουν περισσότερα φύλλα.
- ☐ Το φυτό ωριμάζει, βγάζει άνθη και τα άνθη γίνονται καρποί.

Μερικά φυτά φυτρώνουν χωρίς να φυτέψουμε τους σπόρους.

► Ας αναρωτηθούμε και ας γράψουμε πώς μπορεί να μεταφέρονται οι σπόροι.

.....

.....

Ο κύκλος ζωής ενός φυτού:

Η ζωή ενός φυτού ξεκινάει από ένα σποράκι που βρίσκεται στο χώμα. Το σποράκι αρχίζει να απορροφά νερό κι έτσι εμφανίζονται το ριζίδιο και το βλαστίδιο. Το φυτό σιγά σιγά αναπτύσσεται και μεγαλώνει περισσότερο η ρίζα του μέσα στο χώμα, για να το συγκρατεί και να ρουφάει θρεπτικά συστατικά και νερό. Καθώς το φυτό αναπτύσσεται, βγαίνουν περισσότερα φύλλα και, όταν ωριμάσει, βγάζει άνθη που γίνονται καρποί. Τέλος, κάποια στιγμή, το φυτό γερνάει και σταδιακά μαραίνεται.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Η μαμά της Μαρίας, πριν φύγει όλη η οικογένεια για έναν μήνα διακοπές, πότισε τη γλάστρα που είχαν στο μπαλκόνι τους. Όταν επέστρεψαν όμως, τη βρήκαν όπως βλέπουμε στη φωτογραφία. Τι άραγε να έγινε;

.....

Σε ποιο στάδιο του κύκλου ζωής του βρίσκεται το φυτό;

.....

► Ας δούμε τη φωτογραφία, ας σκεφτούμε και ας γράψουμε.

Τι κάνει το παιδί στη διπλανή εικόνα;

Ας σκεφτούμε τι πρόκειται να συμβεί λίγες ημέρες μετά.

Ποια είναι τα επόμενα στάδια του κύκλου ζωής του φυτού;

► Ας παρατηρήσουμε το διπλανό δέντρο.

Τι δέντρο είναι;

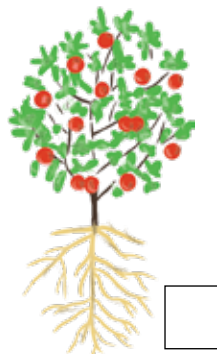
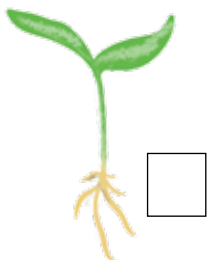
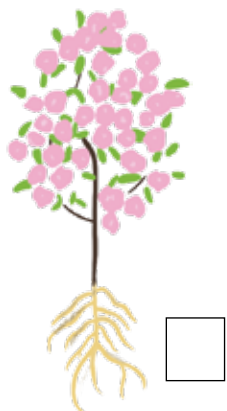
Σε ποιο στάδιο του κύκλου ζωής του βρίσκεται;

Μετά από όσα μάθαμε, μπορούμε και εμείς να φυτέψουμε το δικό μας φυτό! Ας δούμε εδώ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Αντιστοιχίζουμε τις εικόνες με τα στάδια ανάπτυξης της μηλιάς.

1. Καρποφορία

2. Ανάπτυξη

3. Ανθοφορία

4. Βλάστηση

2. Συμπληρώνουμε τις πιο κάτω προτάσεις με τις λέξεις / φράσεις που ακολουθούν.
(μεγαλώνει, ριζίδιο και βλαστίδιο, μητρικό φυτό, άνθη, καρποί, χώμα)

Βλάστηση	Ο σπόρος βγάζει
Ανάπτυξη	Το φυτό και βγάζει φύλλα.
Ωρίμανση	Το φυτό βγάζει που γίνονται
Αναπαραγωγή	Ο σπόρος πέφτει στο και δημιουργείται νέο φυτό που μοιάζει ίδιο με το

Παίζουμε και μαθαίνουμε τον κύκλο ζωής ενός φυτού →

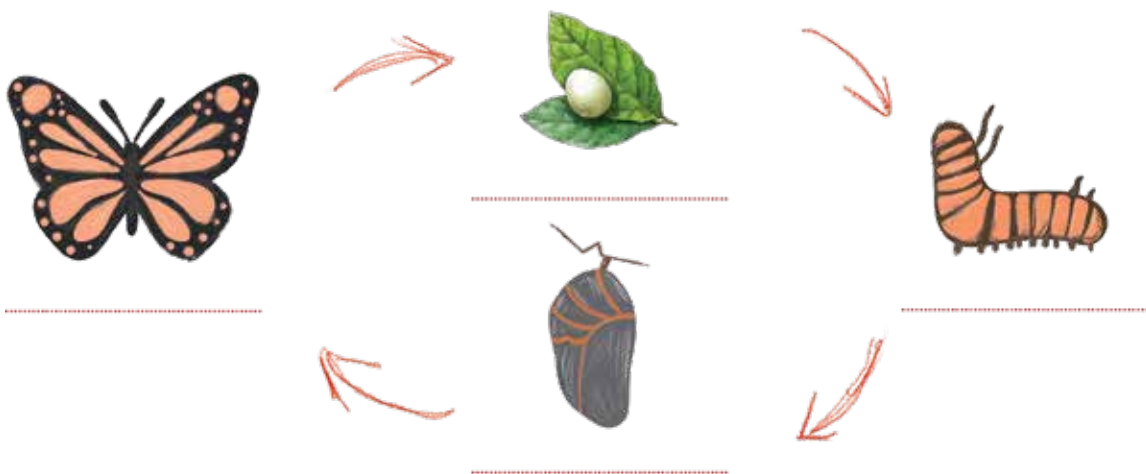

2. Τα στάδια του κύκλου ζωής των ζώων

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας περιγράψουμε τι βλέπουμε στην εικόνα.

► Ας γράψουμε κάτω από κάθε εικόνα ό,τι ταιριάζει:
κάμπια, αυγό, πεταλούδα, χρυσαλλίδα.

Στη συνέχεια, γράφουμε τι σχήμα μας θυμίζει η ζωή της πεταλούδας καθώς περνάει από τη μία φάση στην άλλη:

.....

Τα περισσότερα έντομα έχουν κύκλο ζωής παρόμοιο με της πεταλούδας.

ΕΡΕΥΝΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

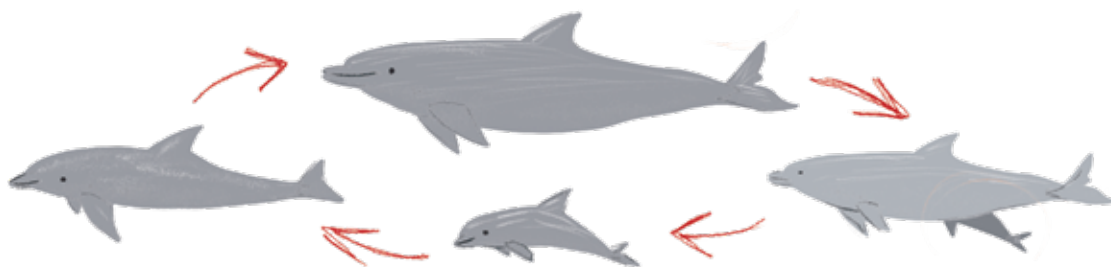
Όπως και στα φυτά, η πορεία ανάπτυξης των ζώων από τη γέννηση ως τον θάνατό τους ονομάζεται **κύκλος ζωής**. Την αναπαριστούμε με κύκλο, γιατί επαναλαμβάνεται συνεχώς με την αναπαραγωγή νέων ζώων.

► Ας συζητήσουμε στην ομάδα μας και ας κάνουμε μια έρευνα για τον κύκλο ζωής του χελιδονιού και του δελφινιού. Οι πληροφορίες πρέπει να περιλαμβάνουν τα στάδια του κύκλου ζωής τους και άλλες πληροφορίες που θα μας είναι χρήσιμες (τι τρώνε, πού ζουν κ.ά.). Στη συνέχεια, αντιστοιχίζουμε ό,τι ταιριάζει σε κάθε ζώο.

Γεννούν αυγά.
Τα μικρά μεγαλώνουν και μαθαίνουν να πετούν.
Γεννούν μωρά.
Τα θηλυκά θηλάζουν τα μικρά τους.
Φεύγουν το φθινόπωρο για ζεστές χώρες.
Επικοινωνούν μεταξύ τους.
Όταν το μικρό μεγαλώσει λίγο, τρέφεται με ψάρια.
Οι γονείς ταιΐζουν έντομα τα μικρά τους.
Επιστρέφουν στην Ελλάδα την άνοιξη.
Στην κατάλληλη ηλικία ζευγαρώνουν.
Όταν γεράσουν, θα πεθάνουν.
Είναι απειλούμενο είδος, γιατί κινδυνεύει κυρίως από ανθρώπινες ενέργειες.

► Ας δούμε τον κύκλο ζωής του δελφινιού στην παρακάτω εικόνα και ας τον περιγράψουμε.

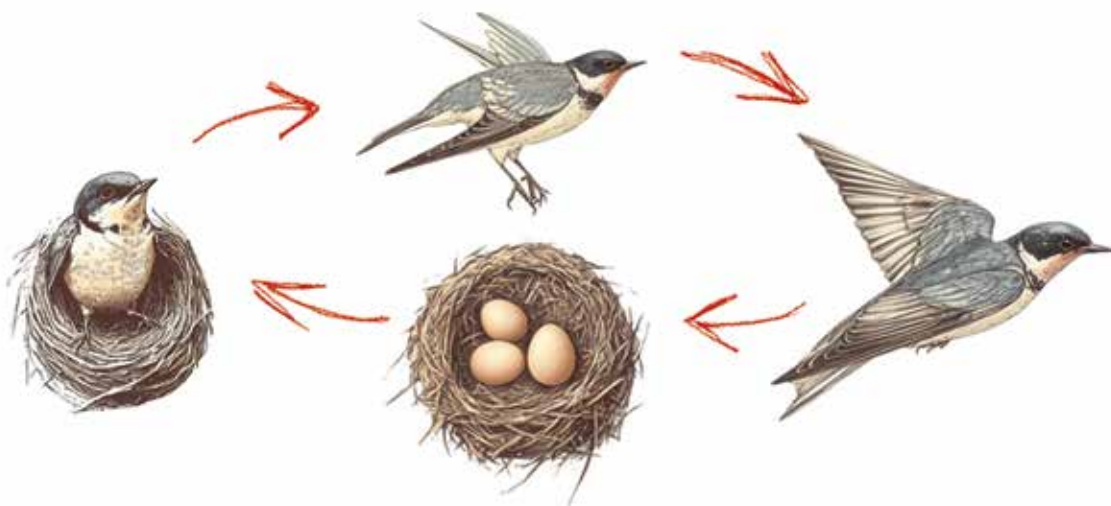
Ας δούμε και αυτό το βίντεο με τα δελφίνια!

Ας φτιάξουμε ένα κολάζ! →

► Ας δούμε τον κύκλο ζωής του χελιδονιού στην παρακάτω εικόνα και ας τον περιγράψουμε.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► **Ας παίξουμε ένα παιχνίδι!** Ένα παιδί σηκώνεται όρθιο κάθε φορά και με παντομίμα δείχνει ένα στάδιο από τον κύκλο ζωής της πεταλούδας. Τα υπόλοιπα παιδιά θα μαντεύουν σε ποιο στάδιο της ζωής βρίσκεται. Είναι αυγό, κάμπια, χρυσαλλίδα ή πεταλούδα;

► Ας συζητήσουμε στην ομάδα μας αν μοιάζει ο κύκλος ζωής των ζώων με τον κύκλο ζωής των φυτών. Εντοπίζουμε και γράφουμε ομοιότητες.

κύκλος ζωής ζώων	κύκλος ζωής φυτών

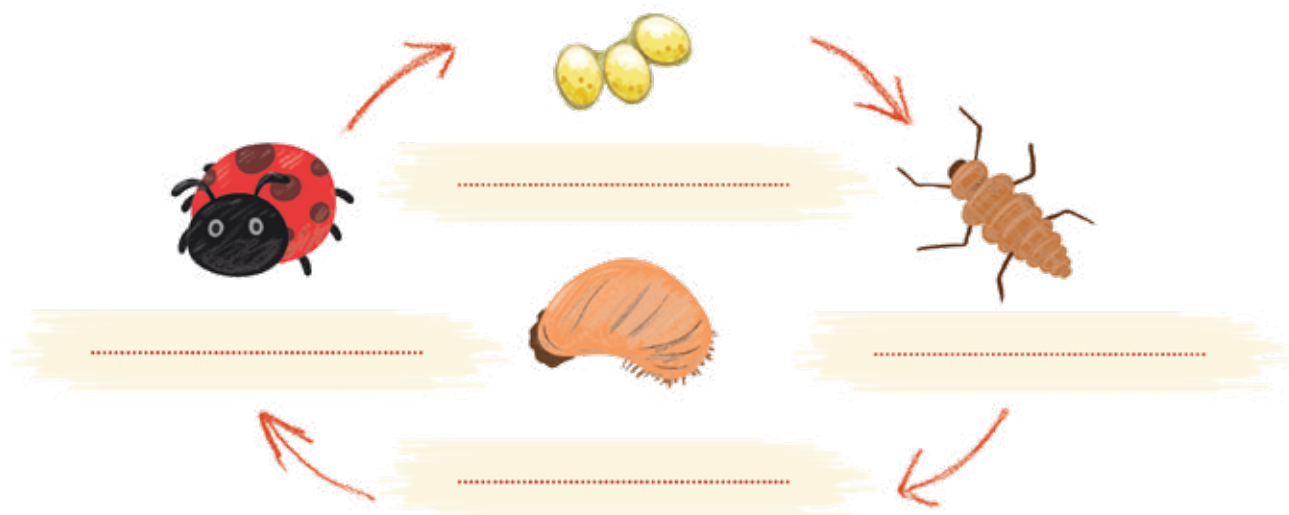
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ας γράψουμε με δικά μας λόγια τι είναι ο κύκλος της ζωής των ζώων και από ποια βασικά στάδια αποτελείται.

.....

.....

2. Γράφουμε στη σωστή θέση το όνομα από κάθε στάδιο του κύκλου ζωής της πασχαλίσας.

3. Κάποιοι οργανισμοί δεν αλλάζουν τόσο πολύ στην εμφάνιση καθώς μεγαλώνουν. Κάποιοι άλλοι, όμως, μεταμορφώνονται και αλλάζουν εντελώς μορφή. Ποιος από τους πιο κάτω οργανισμούς δε μεταμορφώνεται;

α. πεταλούδα

β. βάτραχος

γ. σκύλος

Ας αναγνωρίσουμε τα στάδια του κύκλου ζωής →

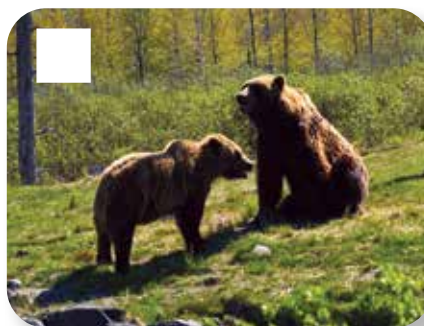

3. Οι κατηγορίες των ζώων με βάση το είδος τους

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας παρατηρήσουμε τις εικόνες των ζώων. Αναγνωρίζουμε ποια ζώα είναι; Αςβάλουμε σε κάθε ζώο τον σωστό αριθμό από την κατηγορία που ανήκει.

1. Θηλαστικά

2. ψάρια

3. πτηνά

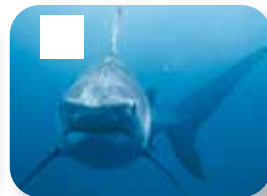
4. έντομα

ΕΡΕΥΝΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας δούμε τις εικόνες των ζώων και ας αντιστοιχίσουμε κάθε εικόνα με το όνομα του ζώου. Στη συνέχεια, αφού συνεργαστούμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας, ας γράψουμε σε κάθε κουτάκι του πίνακα που ακολουθεί τον αριθμό που αντιστοιχεί στο όνομα του ζώου.

1. μέλισσα, 2. παπαγάλος, 3. πάπια, 4. άλογο, 5. δελφίνι, 6. φίδι, 7. βάτραχος, 8. σαλαμάνδρα, 9. πασχαλίτσα, 10. χελώνα, 11. σαρδέλες, 12. καρχαρία

ψάρια	αμφίβια	ερπετά	πτηνά	έντομα	θηλαστικά

► Ποιο είναι το ζώο της φωτογραφίας;

Όλα τα ζώα που ζουν στο νερό είναι ψάρια;

Υπάρχουν κάποια ζώα που ζουν στη θάλασσα, αλλά είναι θηλαστικά;

Γράφουμε όσα ξέρουμε:

Ας κάνουμε το κολάζ με τις κατηγορίες ζώων! →

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Με βάση τις παρακάτω κατηγορίες ζώων και τα χαρακτηριστικά τους, επιλέγουμε δύο από τις έξι κατηγορίες και τις συμπληρώνουμε με τον διπλανό / τη διπλανή μας.

Ερπετά: Ζουν συνήθως στην ξηρά και το σώμα τους καλύπτεται από πλάκες ή **φολί-δες***. Αναπνέουν με πνεύμονες και αναπαράγονται στην ξηρά. Γεννούν αυγά με σκληρό **κέλυφος***. Αν θέλουμε, μπορούμε να ζωγραφίσουμε κάποια.

Ερπετά	ΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΣΟΥΜΕ

Ψάρια: Ζουν στο νερό, αναπνέουν με βράγχια και αναπαράγονται στο νερό. Γεννούν αυγά και το σώμα τους καλύπτεται από λέπια. Έχουν σκελετό από κόκαλα ή **χόνδρο***.

Ψάρια	ΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΣΟΥΜΕ

Θηλαστικά: Ζουν κατά κανόνα στην ξηρά και αναπνέουν με πνεύμονες. Γεννούν μωρά, τα οποία θηλάζουν με γάλα. Συνήθως, το σώμα τους καλύπτεται από τρίχωμα. Είναι η πιο εξελιγμένη κατηγορία σπονδυλωτών ζώων.

Θηλαστικά	ΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΣΟΥΜΕ

Πτηνά: Αναπνέουν με πνεύμονες και το σώμα τους καλύπτεται με φτερά. Τα περισσότερα από αυτά μπορούν να πετούν. Γεννούν αυγά με σκληρό κέλυφος.

Πτηνά	ΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΣΟΥΜΕ

Αμφίβια: Γεννιούνται και μεγαλώνουν στο νερό, όπου αναπνέουν με βράγχια. Στη συνέχεια, ζουν στην ξηρά και αναπνέουν με πνεύμονες. Γεννούν αυγά στο νερό. Ζουν σε στεριά και νερό.

Αμφίβια	ΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΣΟΥΜΕ

Έντομα: Τα έντομα αποτελούν τη μεγαλύτερη ομάδα του ζωικού βασιλείου. Ένα από τα πιο γνωστά σε μας είναι το μυρμήγκι. Τα έντομα έχουν έξι πόδια.

Έντομα	ΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΣΟΥΜΕ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Ας κάνουμε άλλη μία δραστηριότητα εδώ →

Γράφουμε δίπλα από κάθε πρόταση ένα Σ αν είναι σωστή και ένα Λ αν είναι λάθος.

☐ Τα ψάρια είναι αμφίβια.	☐ Οι καρχαρίες είναι ψάρια.
☐ Τα θηλαστικά γεννούν αυγά.	☐ Τα ψάρια αναπνέουν με βράγχια.
☐ Τα πτηνά αναπαράγονται με αυγά.	☐ Τα έντομα έχουν τέσσερα πόδια.

4. Τα είδη των ζώων ανάλογα με το τι τρώνε

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

Τα ζώα χωρίζονται στα σαρκοφάγα, τα φυτοφάγα και τα παμφάγα.

► Ας παρατηρήσουμε τα ζώα στις εικόνες. Ποια ζώα βλέπουμε;
Τι τρώει το καθένα; Πώς μπορούμε να τα χαρακτηρίσουμε με βάση την τροφή τους;

1. Είναι ένα και τρώει
γι' αυτό με βάση την τροφή του μπορούμε να πούμε ότι είναι ζώο

1

2. Είναι μία και τρώει
γι' αυτό με βάση την τροφή της μπορούμε να πούμε ότι είναι ζώο

2

3. Τα τρώνε
και, γι' αυτό τα λέμε

3

ΕΡΕΥΝΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

Ας παρατηρήσουμε το λιοντάρι. Πώς είναι τα δόντια του; Κάθε ζώο, ανάλογα με την τροφή που τρώει, έχει και τα ανάλογα χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, το λιοντάρι, που είναι σαρκοφάγο, έχει δυνατούς **μύες***, κοφτερά δόντια, **χαμψά*** νύχια και καλή όσφρηση.

Ξέρεις ότι τα φυτοφάγα ζώα έχουν τα μάτια τους στο πλάι του κεφαλιού για να παρακολουθούν μήπως έρθει εχθρός;

Βέβαια το ξέρω! Και τα σαρκοφάγα έχουν τα μάτια μπροστά για να εντοπίζουν εύκολα το ζώο που θα πιάσουν.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

Ξέρουμε τι τρώει κάθε ζώο; →

► Σκεφτόμαστε με την ομάδα μας ένα φυτοφάγο και ένα σαρκοφάγο ζώο. Ας τα ζωγραφίσουμε και ας εξηγήσουμε τι τρώει το καθένα, τι χαρακτηριστικά έχει και πώς καταφέρνει να βρίσκει και να πιάνει την τροφή του.

Φυτοφάγο ζώο	Σαρκοφάγο ζώο
Όνομα:	Όνομα:
Εικόνα:	Εικόνα:
Τι τρώει; Πώς καταφέρνει να πιάνει την τροφή του;	Τι τρώει; Πώς καταφέρνει να πιάνει την τροφή του;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

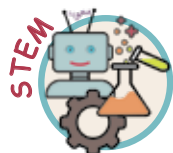
1. Συμπληρώνουμε τα κενά.

Τα ζώα μπορούμε να τα χωρίσουμε σε κατηγορίες, σύμφωνα με την τροφή που τρώνε: Τα, που τρώνε μόνο φυτά, δηλαδή φύλλα, κλαδιά, βλαστούς, ρίζες και καρπούς. Τα, που τρώνε μόνο από άλλα ζώα. Τα παμφάγα, που τρώνε και και

2. Αντιστοιχίζουμε κάθε ζώο με την ομάδα στην οποία ανήκει, ανάλογα με την τροφή του.

δελφίνι ■	■ φυτοφάγα ■	■ καρχαρίας
λαγός ■		■ ζέβρα
αρκούδα ■	■ σαρκοφάγα ■	■ ζαρκάδι
λύκος ■		■ κατσίκα
γουρούνι ■	■ παμφάγα ■	■ τσακάλι

Ας κάνουμε μία έρευνα και, στη συνέχεια, ένα κολλάζ!

Υλικά:

- ✓ χαρτόνια
- ✓ ψαλίδια
- ✓ κόλλα
- ✓ χρώματα

Χωριζόμαστε σε 3 ομάδες. Κάθε ομάδα θα αναλάβει μία κατηγορία ζώων, ανάλογα με την τροφή τους. Δηλαδή, η 1η ομάδα θα αναζητήσει εικόνες και πληροφορίες για τα σαρκοφάγα ζώα, η 2η ομάδα θα αναζητήσει πληροφορίες και εικόνες για τα φυτοφάγα και η 3η για τα παμφάγα. Κάθε ομάδα ας κολλήσει τις φωτογραφίες και τις πληροφορίες που βρήκε σε ένα χαρτόνι και ας κάνει μία παρουσίαση στην τάξη.

5. Τα σπονδυλωτά και τα ασπόνδυλα ζώα

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Ας παρατηρήσουμε τη φωτογραφία. Αυτά τα ζώα δεν υπάρχουν πια. Πώς γνωρίζουμε, όμως, ότι κάποτε υπήρξαν; Ας συζητήσουμε και ας γράψουμε την απάντησή μας.

.....
.....

ΕΡΕΥΝΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

Τα ζώα που έχουν **σπονδυλική στήλη*** και σκελετό λέγονται **σπονδυλωτά**, ενώ αυτά που δεν έχουν λέγονται **ασπόνδυλα**.

► Κάνουμε μία έρευνα για να ανακαλύψουμε ποια από τα παρακάτω ζώα ανήκουν στα σπονδυλωτά.

► Ας χωριστούμε σε ομάδες, ας κάνουμε μία έρευνα για να βρούμε μερικά στοιχεία για τα ασπόνδυλα ζώα (όπως το χταπόδι, το σφουγγάρι, η μέλισσα και το καλαμάρι) και ας δημιουργήσουμε την ταυτότητα του κάθε ζώου.

	Καλαμάρι	Χταπόδι	Μέλισσα	Σφουγγάρι
Πού ζει;				
Πώς τρέφεται;				
Πώς είναι το σώμα του;				
Πώς αναπαράγεται;				
Πώς προστατεύεται από τους εχθρούς του;				

Αξιίζει να θυμόμαστε ότι τα ασπόνδυλα ζώα είναι πολύ περισσότερα από τα σπονδυλωτά.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Αφού διαβάσουμε τις παρακάτω προτάσεις που περιγράφουν τα χαρακτηριστικά των ασπόνδυλων ζώων, ας συμπληρώσουμε τα γράμματα που λείπουν για να τα ανακαλύψουμε.

1. Σ __ ΛΙΓΚΑΡΙ
2. __ ΦΟΥΓΓΑΡΙ
3. __ ΕΤΑΛΟΥΔΑ
4. ΣΚ __ ΥΛΗΚΙ
5. ΑΧΙ __ ΟΣ
6. ΑΚΡΙ __ Α
7. Μ __ ΡΜΗΓΚΙΑ
8. ΜΕ __ ΙΣΣΕΣ
9. __ ΣΤΕΡΙΑΣ

Ας βρούμε τα σπονδυλωτά ζώα

1. Σέρνεται στο έδαφος και κουβαλάει το σπιτάκι του.
2. Ζει μέσα στο νερό και είναι κολλημένο σε βράχους. Έχει μικρές τρυπούλες.
3. Πετάει από λουλούδι σε λουλούδι και έχει πολύχρωμα φτερά.
4. Έχει μακρουλό σώμα, δεν έχει πόδια και σέρνεται.
5. Ζει στη θάλασσα και το σώμα του καλύπτεται από χοντρές βελόνες.
6. Είναι ήσυχο έντομο, αλλά αν πέσουν πολλές μαζί σε ένα χωράφι μπορεί να φάνε όλη την καλλιέργεια.
7. Ζουν σε φωλιές που ανοίγουν μέσα στο έδαφος και το καλοκαίρι μαζεύουν τροφή για τον χειμώνα.
8. Είναι πολύ εργατικές, ζουν στις κυψέλες και μας δίνουν το μέλι.
9. Ζει στη θάλασσα, μοιάζει με αστέρι και χρειάζεται προστασία γιατί είναι απειλούμενος με εξαφάνιση.

Ας κάνουμε μια έρευνα για τα ζώα στη γειτονιά μας →

← Ας παίξουμε το παιχνίδι «Μάντεψε το ζώο»!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

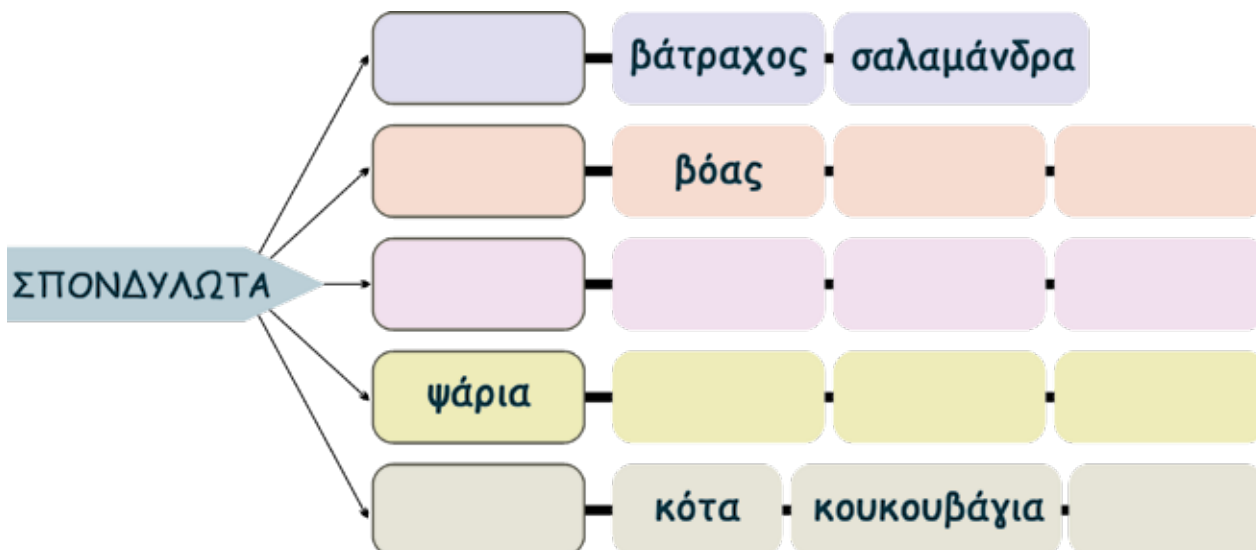
1. Κυκλώνουμε το Σ αν η πρόταση είναι σωστή ή το Λ αν είναι λανθασμένη:

α) Τα ασπόνδυλα ζώα διαθέτουν εσωτερικό σκελετό από σπόνδυλους, όπως τα σπονδυλωτά.	Σ	Λ
β) Η κίνηση στα ασπόνδυλα ζώα είναι περιορισμένη, επειδή δεν έχουν σκελετό.	Σ	Λ
γ) Το χταπόδι και το μύδι είναι ασπόνδυλα ζώα.	Σ	Λ

2. Ποια από τα πιο κάτω ζώα έχουν σπονδυλική στήλη; Βάζουμε Χ στο αντίστοιχο κουτάκι.

☐ γάτα	☐ φίδι	☐ κάβουρας	☐ μέλισσα
☐ άλογο	☐ κότα	☐ σκορπιός	☐ πέστροφα

3. Στον παρακάτω χάρτη εννοιών συμπληρώνουμε τα κενά.

← Ας δούμε άλλη μία δραστηριότητα εδώ

και εδώ →

6. Τα ζώα που ζουν στην Ελλάδα

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

► Σε μια βόλτα στην εξοχή, στο βουνό, στη θάλασσα, στη γειτονιά μας ή αλλού στην Ελλάδα, σίγουρα έχουμε δει ζώα. Ας πούμε στην τάξη όσα ζώα έχουμε δει. Ένας συμμαθητής / μια συμμαθήτριά μας θα τα γράφει στον πίνακα. Στη συνέχεια, διαβάζουμε τα ζώα και προσπαθούμε να τα ταξινομήσουμε σε ομάδες, όπως στον παρακάτω πίνακα.

ΖΩΑ				
κατοικίδια	αγροτικά	του δάσους και του βουνού	της θάλασσας	του γλυκού νερού*

ΕΡΕΥΝΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

► Ας κάνουμε έρευνα και ας δημιουργήσουμε μία λίστα από ζώα που ζουν στην Ελλάδα.

.....

.....

Στην Ελλάδα υπάρχουν ζώα που δε βρίσκονται αλλού στον κόσμο!
Αυτά λέγονται **ενδημικά ζώα**.

Στην Κρήτη υπάρχει ένα ενδημικό ζώο, που είναι ο κρητικός αίγαγρος ή αλλιώς κρι κρι.

Κρι κρι

Πλατόνι
Πηγή: Michael Palmer

Ένα άλλο ενδημικό ζώο είναι το πλατόνι και ζει στη Ρόδο.

Αυτά τα δύο είδη ζώων είναι και απειλούμενα, γιατί μειώνεται συνέχεια ο πληθυσμός τους εξαιτίας ανθρώπινων ενεργειών.

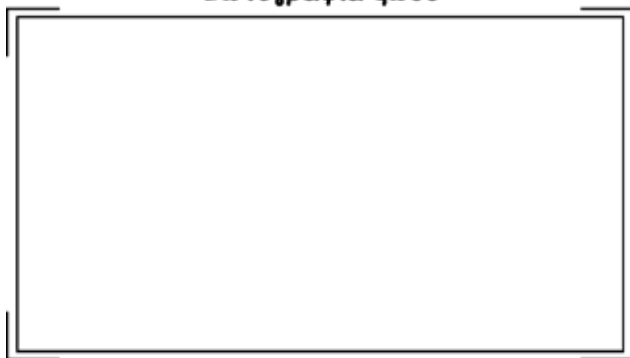
Έχουμε ακούσει για τα αποδημητικά πουλιά; Είναι εκείνα που φεύγουν το φθινόπωρο από την Ελλάδα για πιο ζεστές χώρες και επιστρέφουν την άνοιξη. Υπάρχουν, όμως, και άλλα που έρχονται να ξεχειμωνιάσουν στην Ελλάδα από τις κρύες χώρες της Ευρώπης.

► Ας επιλέξουμε ένα ζώο που ζει στην Ελλάδα και ας φτιάξουμε την ταυτότητά του!

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΖΩΟΥ

Φωτογραφία ζώου

ΟΝΟΜΑΣΙΑ:
 ΧΡΩΜΑ:
 ΥΨΟΣ:
 ΒΑΡΟΣ:
 ΠΟΥ ΖΕΙ:
 ΤΙ ΤΡΩΕΙ:
 ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ - ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ:

Ο λαός μας έχει φτιάξει παροιμίες, αινίγματα και μύθους για τα ζώα, γιατί τα παλιότερα χρόνια οι άνθρωποι είχαν στενή σχέση με τη φύση.

► Ας λύσουμε το αίνιγμα: **Από πάνω σαν τηγάνι από κάτω σαν βαμβάκι.**

Είναι

Ας σκεφτούμε τι μας λένε οι παροιμίες που ακολουθούν:

Λείπει ο γάτος, χορεύουν τα ποντίκια.

Όπου λαλούν πολλοί κοκόροι, αρχεί να ξημερώσει.

► Αν θέλουμε, μπορούμε να αναζητήσουμε και άλλα αινίγματα, παροιμίες και μύθους με ζώα και να τα πούμε στην τάξη.

Project:
 Ας φτιάξουμε
 το δικό μας
 μικρό βιβλίο
 με ζώα!

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας σκεφτούμε και ας διηγηθούμε μια μικρή ιστορία που θα περιγράφουμε μια ημέρα από τη ζωή ενός ζώου. Στις φωτογραφίες βλέπουμε κάποια ζώα της Ελλάδας. Διαλέγουμε όποιο ζώο θέλουμε από αυτά ή άλλα ζώα που θα σκεφτούμε, αρκεί να ζει στην Ελλάδα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Γράφουμε στον πίνακα τα ονόματα των παρακάτω ζώων που ζουν στην Ελλάδα, ώστε να τα κατατάξουμε στις κατηγορίες ανάλογα με το περιβάλλον που ζουν: σκύλος, αλεπού, χταπόδι, ελάφι, δελφίνι, πέστροφα, γάτα, βάτραχος.

ΖΩΑ			
κατοικίδια	του δάσους ή του βουνού	της θάλασσας	του γλυκού νερού

2. Αν βλέπαμε από μια βάρκα με ένα γυαλί τον βυθό της θάλασσας, ποια ζώα μπορεί να εντοπίζαμε; Γράφουμε τέσσερα από αυτά και από ένα χαρακτηριστικό τους.

Ζώο	Χαρακτηριστικό

7. Ο σεβασμός και η προστασία των ζώων

ΑΣ ΚΑΝΟΥΜΕ ΚΑΤΙ ΑΡΧΙΖΟΝΤΑΣ...

- Ας παρατηρήσουμε τις παρακάτω φωτογραφίες. Τι ζώα βλέπουμε; Πώς αισθάνεται το κάθε ζώο; Ας δικαιολογήσουμε την απάντησή μας.

Είναι ένα που ζει σε
 Αισθάνεται
, γιατί

Τα ζώα δεν είναι για διασκέδαση! →

Είναι ένα που ζει σε
 Αισθάνεται
, γιατί

Εμείς πώς αισθανόμαστε για όσα συμβαίνουν στα παραπάνω ζώα;

Εγώ αισθάνομαι

► Ας γράψουμε και ας συγκρίνουμε τις ανάγκες ενός ζώου με τις δικές μας ανάγκες.

Οι ανάγκες μου	Οι ανάγκες ενός ζώου

Ποιο είναι το συμπέρασμα; Ας το συζητήσουμε.

ΕΡΕΥΝΩ και ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ

Τα ζώα έχουν παράπονα από τους ανθρώπους και αποφάσισαν να κάνουν ένα συμβούλιο να ενημερωθούν για τις 5 βασικές ελευθερίες των ζώων. Διαβάζουμε τον διάλογο για να μάθουμε και εμείς τι συζητήσαν.

Όλιβερ: Μαζευτήκαμε εδώ, γιατί πρέπει να μάθουμε για τις 5 ελευθερίες μας, που είναι γραμμένες και στον νόμο του ελληνικού κράτους, αλλά οι άνθρωποι δεν τις σέβονται!

Ξανθούλα: Βέβαια! Πρέπει όλοι και όλες να τις ξέρουμε! Να μάθουν και οι άνθρωποι ότι πρέπει να μη νιώθουμε πείνα και δίψα, να έχουμε κατάλληλη τροφή και καθαρό νερό όσο χρειαζόμαστε.

Μένιος: Να πούμε στους ανθρώπους ότι πρέπει να σέβονται την ελευθερία μας, να μη μας κουράζουν και να μη μας ταλαιπωρούν άσκοπα. Να μας έχουν έναν ασφαλή και καθαρό χώρο, για να ξεκουραζόμαστε και να προστατεύομαστε από το κρύο και τη ζέστη.

Άρη: Οι άνθρωποι έχουν υποχρέωση να μας προστατεύουν από πόνο, τραυματισμό και ασθένεια, να μας πηγαίνουν στον κτηνίατρο και να μας φροντίζουν με φάρμακα.

Κλειώ: Πρέπει να μη μας κάνουν να νιώθουμε φόβο και αγωνία και να έχουν την κατάλληλη συμπεριφορά απέναντί μας! Να μας μεταχειρίζονται καλά!

Λευκή: Επιτέλους, πρέπει να είμαστε ελεύθεροι να φερόμαστε ανάλογα με το είδος μας και να μας εξασφαλίζουν κατάλληλες συνθήκες, ώστε να ζούμε καλά με τα υπόλοιπα ζώα του είδους μας!

Τσίου: Πόσο χαίρομαι που άκουσα για τις 5 ελευθερίες μας! Τρέχω να το πω σε όλους! Οι ελευθερίες μας πρέπει να γίνουν γνωστές και να τις σέβονται όλοι και όλες!

► Τώρα που διαβάσαμε όσα συζητήσαν τα ζώα, ας υπογραμμίσουμε τις πιο σημαντικές λέξεις που δείχνουν ποιες ελευθερίες έχουν.

Ας τις γράψουμε:

.....

.....

Οι Δήμοι έχουν υποχρέωση να φροντίζουν τα αδέσποτα της περιοχής τους. Μπορούμε να επικοινωνήσουμε με τον Δήμο μας και να ρωτήσουμε αν έχει κάποιο πρόγραμμα φροντίδας και διαχείρισης των αδέσποτων ζώων.

← Ας δούμε και αυτήν την αφίσα

Ας μπούμε στην ιστοσελίδα «dad» του Δήμου Αγίου Δημητρίου για να ενημερωθούμε για το φιλοζωικό του πρόγραμμα.

Μπορούμε να επικοινωνήσουμε με φιλοζωικό σύλλογο της περιοχής μας και να ρωτήσουμε τι συμβαίνει με τα αδέσποτα ζώα. Επίσης, μπορούμε να επικοινωνήσουμε με την «Πανελλαδική Φιλοζωική και Περιβαλλοντική Ομοσπονδία» και να ρωτήσουμε για τους νόμους σχετικά με τα ζώα, αλλά και για τα προβλήματα των ζώων στην Ελλάδα.

Ας φτιάξουμε ταΐστρες για τα πουλιά! →

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

► Ας συζητήσουμε με την ομάδα μας, ας σκεφτούμε και ας γράψουμε μια μικρή ιστορία που θα περιγράφουμε μια ημέρα από τη ζωή ενός ζώου. Μπορούμε να διαλέξουμε όποιο ζώο θέλουμε από όσα ζουν στην Ελλάδα.

Παρατηρούμε τους δύο πίνακες ζωγραφικής και απαντάμε στις ερωτήσεις.

Gerard ter Borch (II) - Boy Ridding his Dog of Fleas

	1ος πίνακας ζωγραφικής	2ος πίνακας ζωγραφικής
Ας δώσουμε έναν τίτλο στον πίνακα		
Ποιοι απεικονίζονται;		
Τι κάνουν τα πρόσωπα;		
Πού βρίσκονται;		
Γιατί τους ζωγράφισε ο ζωγράφος;		
Ποια είναι τα συναισθήματα όσων απεικονίζονται;		
Ποια είναι τα δικά μας συναισθήματα βλέποντας τον πίνακα;		

Είναι η σειρά μας να ενημερώσουμε και να ευαισθητοποιήσουμε τα παιδιά όλου του σχολείου για την ανάγκη προστασίας των ζώων! Ας δημιουργήσουμε μια αφίσα για την προστασία των ζώων, με όποιον τρόπο θέλουμε.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Έχουμε αναλάβει μια εκστρατεία ενημέρωσης για την προστασία των αδέσποτων ζώων της γειτονιάς μας. Ας γράψουμε:

Ποιες ενέργειες θα κάνουμε και πώς θα ευαισθητοποιήσουμε και άλλους ανθρώπους, ώστε να βοηθήσουν στην προσπάθεια;

.....

.....

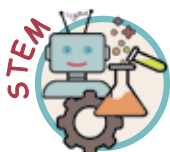
2. Ποιες είναι οι βασικές ελευθερίες των ζώων;

.....

3. Μας ενημερώνουν για μια περίπτωση κακοποίησης ζώου. Τι ενέργειες θα κάνουμε;

.....

.....

Ας κάνουμε μία έρευνα, έχοντας μαζί μας βιβλία σχετικά με τα ζώα της Ελλάδας ή ας ψάξουμε στο διαδίκτυο με τη βοήθεια του δασκάλου / της δασκάλας μας

1. Υλικά: κόλλες, χαρτόνια, ψαλίδια. Εργαζόμαστε στις ομάδες μας. Ας συζητήσουμε και ας επιλέξουμε ένα ζώο που ζει στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, αναζητάμε φωτογραφίες από διάφορες στιγμές της ζωής του, τις κόβουμε ή τις εκτυπώνουμε και τις κολλάμε στο χαρτόνι για να δημιουργήσουμε ένα κολλάζ. Μπορούμε να αναζητήσουμε και πληροφορίες για τη ζωή του, ώστε να παρουσιάσουμε το χαρτόνι εργασίας της ομάδας, δίνοντας επιπλέον πληροφορίες για το ζώο μας (πού ζει, με τι τρέφεται, ποιοι είναι οι εχθροί του, πώς προστατεύεται, κάθε πότε γεννάει, αν κινδυνεύει με εξαφάνιση κ.ά.). Ας τοποθετήσουμε τα χαρτόνια μας στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης μας.

2. Υλικά: κόλλες, χαρτόνια, ψαλίδια, κούτα και μικρά κουτάκια διαφόρων σχημάτων, χαρτιά κανσόν και γκοφρέ. Αν θέλουμε, μπορούμε να δημιουργήσουμε μία μακέτα του τόπου που ζει το ζώο που επιλέξαμε. Θα χρειαστούμε μια μικρή κούτα που θα βάψουμε ή θα καλύψουμε με χαρτί στο χρώμα που επικρατεί στον τόπο που ζει το ζώο μας. Χρησιμοποιώντας άλλα κουτιά διαφόρων σχημάτων και μεγεθών ή κομμένα χαρτιά κανσόν ή γκοφρέ στο σχήμα και το χρώμα που ταιριάζει, μπορούμε να δημιουργήσουμε μια γωνιά του βιότοπου του ζώου μας. Στη συνέχεια, ας ζωγραφίσουμε ή ας αναζητήσουμε φωτογραφίες του ζώου, ας τις κόψουμε και ας τις κολλήσουμε σε χαρτόνι. Αφήνουμε στο κάτω μέρος το χαρτόνι να περισσεύει περίπου ένα πόντο, ώστε να το διπλώσουμε και να το κολλήσουμε στην επιφάνεια της κούτας. Έτσι θα έχουμε το ζώο που επιλέξαμε στον βιότοπό του. Αν κάποιες ομάδες έχουν επιλέξει ζώο που ζει στον ίδιο βιότοπο, μπορούμε να τα τοποθετήσουμε όλα μαζί στην κατασκευή μας.

- ✦ Τι νέο έμαθες σε αυτήν την ενότητα που δεν το γνώριζες;
- ✦ Σκέφτεσαι τα ίδια που σκεφτόσουν και πριν: α) για τον κύκλο ζωής φυτών και ζώων, β) για τα είδη των ζώων και τη διατροφή τους, γ) για τα σπονδυλωτά και ασπόνδυλα ζώα, δ) για τα ζώα της Ελλάδας, ε) για την προστασία και τη φροντίδα των ζώων; Αν όχι, γιατί;

Περίληψη

Ο κύκλος της ζωής ενός ζωντανού οργανισμού είναι τα στάδια που περνάει, δηλαδή οι αλλαγές κατά τη διάρκεια της ζωής του. Τα ζώα ταξινομούνται σε κατηγορίες με διάφορα κριτήρια. Έξι βασικές κατηγορίες είναι: 1) τα ψάρια, 2) τα αμφίβια, 3) τα ερπετά, 4) τα πτηνά, 5) τα έντομα, 6) τα θηλαστικά. Σε σχέση με τη διατροφή τους, τα ζώα χωρίζονται σε σαρκοφάγα, φυτοφάγα και παμφάγα. Μια άλλη ταξινόμηση είναι τα ζώα που έχουν σπονδυλική στήλη, τα οποία ονομάζονται σπονδυλωτά, και εκείνα που δεν έχουν, τα οποία ονομάζονται ασπόνδυλα. Η Ελλάδα έχει πολλούς και διαφορετικούς φυσικούς τόπους και εκεί ζει μια μεγάλη ποικιλία ζώων, όπως ζώα συντροφιάς, αγροτικά, του δάσους, των βουνών, της θάλασσας, των ποταμών και των λιμνών και άλλα. Προτεραιότητα της κοινωνίας πρέπει να είναι η προστασία και η ευημερία όλων των ζώων.

Γλωσσάρι

Βλαστίδιο: μικρός βλαστός, το μικρό τμήμα φυτού που βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια του εδάφους.

Γαμψός -ή -ό: που είναι κυρτός και μυτερός στην άκρη.

Γλυκό νερό: το νερό που υπάρχει σε λίμνες και ποτάμια.

Κέλυφος: το εξωτερικό περίβλημα (το τσόφλι) του αυγού ή των οστράκων.

Μύες: τα μέρη του σώματος που επιτρέπουν στα έμβια όντα, όπως ο άνθρωπος και τα ζώα, να κινούνται. Για παράδειγμα, το λιοντάρι χρησιμοποιεί τους μύες του για να τρέξει γρήγορα και να πηδήξει πάνω από έναν βάτο.

Ριζίδιο: μικρή ρίζα, το τμήμα των φυτών που βρίσκεται μέσα στο έδαφος και παίρνει από αυτό ορισμένες ουσίες απαραίτητες για τη θρέψη.

Σπονδυλική στήλη: λέγεται αλλιώς και ραχοκοκαλιά. Είναι το κεντρικό τμήμα του σκελετού των σπονδυλωτών ζώων, στηρίζει το σώμα και ενώνει το κεφάλι με τα άκρα.

Φολίδα: καθένα από τα σκληρά οστρακοειδή πλακίδια που καλύπτουν το δέρμα κυρίως διάφορων ερπετών.

Χόνδρος: ένας τύπος συνδετικού ιστού που βρίσκεται σε διάφορα μέρη του σώματος. Με απλά λόγια, είναι ένα μαλακό αλλά ανθεκτικό υλικό που λειτουργεί ως μαξιλάρι ανάμεσα στα οστά.

